

Analiza de impact a finanțărilor nerambursabile alocate Regiunii Vest și gestionate de ADR Vest în perioada 2000-2008

Material realizat de:

AGENȚIA PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ VEST
DIRECȚIA POLITICI REGIONALE ȘI INTERNAȚIONALIZARE
BIROUL POLITICI REGIONALE

Colectivul de coordonare a studiului:

Sorin Maxim, Director General ADR Vest

Raluca Cibu-Buzac, Director, Direcția Politici Regionale și Internaționalizare

Colectivul de elaborare a studiului:

Andreea Constantin, Consultant GIS

Cristian-Sorin Goția-Crețiu, Consultant Politici Regionale

Adrian Mariciuc, Șef Birou Politici Regionale

CUPRINS:

Introducere	4
Sinteză	5
Capitolul 1: Prezentarea Regiunii Vest.....	7
Capitolul 2: Programul PHARE - Prezentare.....	14
Capitolul 3: Metodologia analizei	24
Capitolul 4: Profilul promotorilor de proiecte	32
Capitolul 5: Analiza structurii și a modului de derulare a finanțării.....	35
Capitolul 6: Analiza impactului finanțării nerambursabile din Regiunea Vest.....	44
Capitolul 7: Analiza chestionarelor la nivel de componentă.....	69
Capitolul 8: Diseminarea rezultatelor proiectelor. Exemple de succes.....	99
Capitolul 9: Deficiențele constatate în procesul de implementare a proiectelor	109
Capitolul 10: Concluzii	112
Glosar de termeni.....	115
Anexe	118

Introducere

Evaluarea programelor comunitare și naționale implementate în Regiunea Vest constituie o preocupare constantă a Agenției pentru Dezvoltare Regională Vest. Prezentul studiu de impact pregătește prin know-how-ul acumulat competențele necesare la nivel instituțional de a reedita acest demers pentru noile instrumente de finanțare, prin evaluarea efectelor proiectelor implementate în cadrul programelor operaționale atât în Regiunea Vest, cât și în alte regiuni de dezvoltare. Astfel de demersuri furnizează informații esențiale privind implementarea diferitelor proiecte și pot contribui la îmbunătățirea proceselor implicate în managementul programelor și proiectelor actuale și viitoare.

Acest demers a constituit o serioasă provocare în stabilirea unui cadru metodologic adecvat care să integreze diversitatea proiectelor abordate și să ofere o viziune unitară și cuantificabilă asupra obiectului studiat.

Principalul scop al acestui studiu a fost evaluarea impactului asupra Regiunii Vest a diferitelor programe PHARE și a celor finanțate prin Fondul Național de Dezvoltare Regională derulate în perioada 2000-2008, prin prisma Agenției pentru Dezvoltare Regională Vest în calitate de organism implicat în gestionarea programelor, dar și a promotorilor de proiecte și a beneficiarilor finali.

În acest context, abordarea acestui studiu de impact constă în a analiza alocărilor financiare care au fost la dispoziția diferitelor tipuri de beneficiari, sumele care au fost atrase de aceștia și domeniile în care au fost implementate proiecte.

De asemenea, acest studiu a tratat și o serie de dificultăți întâmpinate la nivelul diferitelor faze ale proiectului, dificultăți cu care s-au confruntat atât beneficiarii de finanțări, cât și instituțiile implicate în gestiunea programelor, în contextul în care astfel de obstacole pot fi întâlnite și în cadrul dezvoltării proiectelor sau programelor derulate din Fonduri Structurale.

Documentul elaborat este unul complex, iar secțiunile materialului se referă la:

- prezentarea generală a Regiunii Vest, în calitate de mediu în care s-au desfășurat proiectele;
- prezentarea generală a diferitelor programe PHARE și a domeniilor lor de intervenție;
- prezentarea generală a cadrului instituțional implicat în gestiunea programelor PHARE și FNDR;
- informații despre profilul promotorilor de proiecte;
- analiza impactului finanțărilor disponibile la nivelul Regiunii Vest, prin prisma celor 512 proiecte contractate;
- analiză de teren pe bază de chestionare la nivelul componentelor programelor PHARE și FNDR;
- prezentarea câtorva proiecte care pot fi considerate exemple de succes;
- analiza dificultăților întâmpinate în cadrul diferitelor faze ale proiectului.

Lecțiile învățate din experiența statelor vechi membre ale Uniunii Europene și din evaluările programelor PHARE sunt esențiale pentru succesul viitoarelor proiecte care vor fi implementate în Regiunea Vest în cadrul diferitelor programe operaționale finanțate din Fondurile Structurale.

Sinteză

Regiunea de Dezvoltare Vest

- **Constituire:** 28 octombrie 1998;
- **Localizare:** În vestul țării, la granița cu Ungaria și Serbia;
- **Suprafață:** 32.034 km² /Locul 6 dintre regiunile țării;
- **Populație:** 1.924.442 locuitori (estimare iulie 2007)/ Locul 8 dintre regiunile țării;
- **Componentă:** Județele Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș,
- **Nivel NUTS:** NUTS II (NUTS = Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice);
- **Macroregiunea:** Macroregiunea IV (împreună cu Regiunea Sud-Vest Oltenia);
- **Coordonare:** Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest (ADR Vest) și Consiliul pentru Dezvoltare Regională Vest (CDR Vest).

Programul PHARE

- **Denumire completă:** Polonia și Ungaria: Asistență pentru Restructurarea Economiiilor (Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies);
- **Creare:** 1989;
- **Scop:** Inițial pentru a asista restructurarea economică a Poloniei și Ungariei; ulterior, programul s-a extins în 10 țări europene, localizate în Europa Centrală și de Est;
- **Obiective:** Întărirea administrațiilor și instituțiilor publice pentru funcționarea eficientă în Uniunea Europeană; Promovarea convergenței cu vasta legislație a Uniunii Europene și reducerea nevoilor de perioade de tranziție; Promovarea coeziunii economice și sociale;
- **Tip:** instrument de pre-aderare.

Programul PHARE în Regiunea Vest

- **Introducere:** 1 ianuarie 2000;
- **Componente:** Coeziune Economică și Socială (PHARE CES), Cross-Border Cooperation (PHARE CBC) și Reabilitare a infrastructurii de apă din orasele mici și mijlocii (SAMTID);
- **Domenii finanțate:** consolidare instituțională, întreprinderi mici și mijlocii (IMM), dezvoltarea resurselor umane, dezvoltarea sistemelor de instruire și educare în școlile profesionale, servicii sociale, protecția mediului la nivel regional, infrastructura locală și regională;
- **Instituții responsabile:** Delegația Comisiei Europene în România, Ministerul Dezvoltării Regionale și Locuințelor (MDRL) cu toate denumirile din această perioadă (Ministerul Dezvoltării și Prognozei, Ministerul Integrării Europene, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor), Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest (ADR Vest);
- **Sursa finanțării:** Fonduri provenite din partea Uniunii Europene și din partea Guvernului român;
- **Programe derulate:** PHARE CES 1998, PHARE CES 2000, PHARE CES 2001, PHARE CES 2002, PHARE TVET 2003, PHARE CBC 2003 România – Serbia&Munteșnegru (din România au fost eligibile doar 3 județe: Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți), PHARE TVET 2004, PHARE CES 2004, PHARE CES 2005, PHARE CES 2006, SAMTID, Facilități suplimentare pentru investiții, Infrastructură regională;

- **Beneficiari:** Consilii locale, consilii județene, societăți comerciale, unități de învățământ preuniversitar, universități, organizații non-guvernamentale.

Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR)

- **Structuri responsabile:** Ministerul Dezvoltării Regionale și Locuințelor (MDRL) cu toate denumirile din această perioadă (Ministerul Dezvoltării și Prognozei, Ministerul Integrării Europene, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor), Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională (CNDR), Agențiile pentru Dezvoltare Regională (ADR);
- **Sursa finanțării:** Bugetul de stat, suplimentare a finanțărilor oferite prin programele Phare;
- **Programe și subprograme finanțate:** FNDR 1998, zone defavorizate "Dezvoltarea afacerilor", zone defavorizate "Sprijinirea investițiilor", „Dezvoltarea județului Caraș-Severin”, „Dezvoltarea județului Hunedoara”, „Dezvoltarea orașelor prin stimularea activităților IMM-urilor”, "Investiții în servicii sociale", "Investiții în turism";
- **Beneficiari:** Consilii locale, consilii județene, societăți comerciale, unități de învățământ preuniversitar, universități, organizații non-guvernamentale.

Derularea programelor in Regiunea Vest în perioada 2000-2008

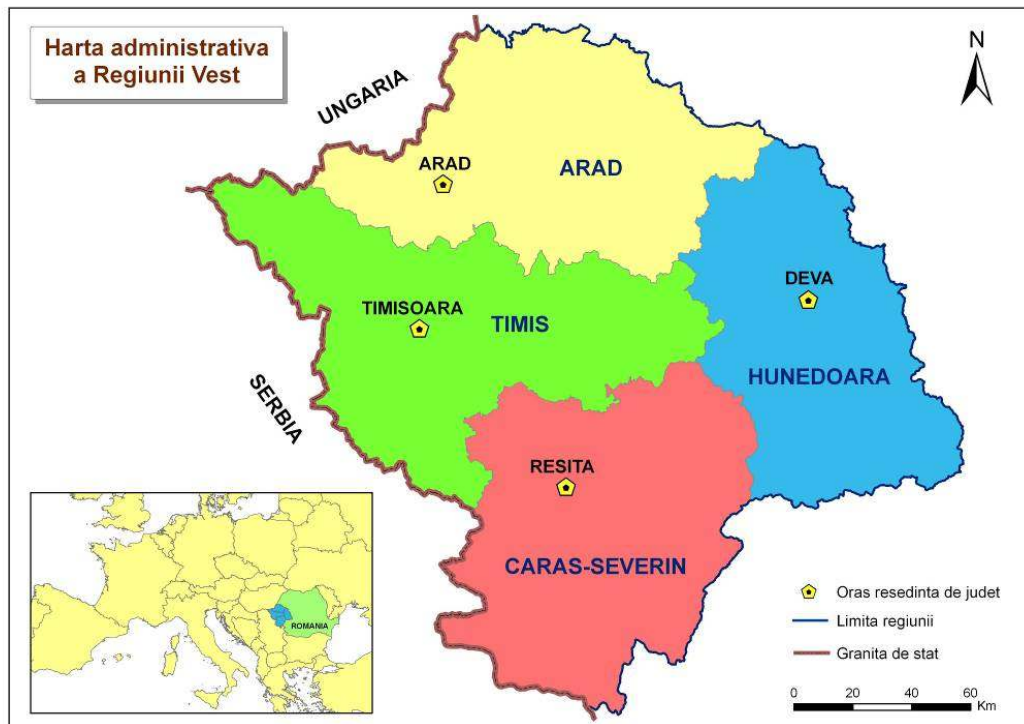
- **Proiecte finalizate:** 353 (237 proiecte PHARE, 116 proiecte FNDR);
- **Proiecte în curs de derulare:** 71 proiecte PHARE;
- **Proiecte reziliate:** 86 (14 proiecte PHARE, 72 proiecte FNDR);
- **Proiecte contractate:** 512 (322 proiecte PHARE, 190 proiecte FNDR);
- **Proiecte implementate în Regiunea Vest:** 422;
- **Proiecte implementate și gestionate de ADR Vest:** 424;
- **Județul cu cele mai multe proiecte implementate:** Hunedoara (165 proiecte);
- **Localitatea cu cele mai multe proiecte implementate:** Deva (51 proiecte);
- **Beneficiarii cu cele mai multe proiecte:** societățile comerciale, autoritățile publice locale și organizațiile non-guvernamentale;
- **Cele mai multe proiecte după dimensiune:** 213 microproiecte (sub 50.000 Euro);
- **Suma contractată pentru proiectele implementate de ADR Vest:** 101.743.322 Euro;
- **Finanțare PHARE:** 90.048.733 Euro;
- **Finanțare FNDR:** 11.694.589 Euro;
- **Județul cu cea mai mare sumă contractată:** Hunedoara (25.868.373 Euro);
- **Suma medie a unui proiect:** 239.960,7 Euro.

Impactul finanțărilor nerambursabile în Regiunea Vest

- **Indice de contractare pentru proiectele PHARE finalizate:** 93,9%;
- **Indice de plată pentru proiectele PHARE finalizate:** 90,2%;
- **Indice de absorbție pentru proiectele PHARE finalizate:** 84,7%;
- **Indice de plată pentru proiectele FNDR:** 60%;
- **Indice de finanțare per capita:** 51,67 Euro;
- **Ponderele sumei finanțate din total PIB regional:** 2,09 %;
- **Suma medie plătită unui beneficiar din fonduri PHARE:** 100.489,6 Euro;
- **Suma medie plătită unui beneficiar din fonduri FNDR:** 86.044,6 Euro.

Capitolul 1: Prezentarea Regiunii Vest

Regiunea de dezvoltare Vest este situată în partea de vest a României, la granița cu Ungaria și Serbia, fiind alcătuită din punct de vedere administrativ-teritorial din patru județe: Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș (a se vedea **harta 1** de mai jos). Regiunea Vest are o suprafață de 32.034 km², reprezentând 13,4% din suprafața țării.

Harta 1: Organizarea administrativ-teritorială a Regiunii Vest

Populația Regiunii Vest

La 1 iulie 2007, populația Regiunii Vest era de 1.924.442 locuitori, reprezentând 8,93% din populația României. Regiunea Vest are cel mai mic număr al populației dintre toate regiunile, fiind totodată și singura regiune cu o populație mai mică de două milioane de locuitori. Față de anul 2000, sub influența combinată a nivelului diferențiat al sporului natural, al fluxurilor migratorii interne și al intensității migrației externe, populația regiunii a scăzut cu 116.687 locuitori.

Cel mai mare număr de locuitori din Regiunea Vest îl are județul Timiș, fiind urmat de județele Hunedoara, Arad și Caraș-Severin. Toate județele din Regiunea Vest au cunoscut o scădere a populației în comparație cu anul 2000.

În anul 2006, populația reședințelor de județ din regiune era de: 167.980 locuitori în Arad, 86.070 locuitori în Reșița, 68.487 locuitori în Deva, respectiv 303.796 locuitori în Timișoara. Municipiile Arad și Timișoara sunt cele mai dezvoltate orașe din regiune din punct de vedere economic, adevărați poli de creștere, acest fapt reflectându-se și asupra numărului populației. Populația însumată a celor patru reședințe de județ reprezintă aproape o treime din totalul populației Regiunii Vest – 29,01%.

Tabelul I. Populația Regiunii Vest în perioada 2000-2007

Populația la 1 iulie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Total România	22.435.205	22.408.393	21.794.793	21.733.556	21.673.328	21.623.849	21.584.365	21.537.563
Regiunea Vest	2.041.129	2.032.829	1.954.713	1.946.647	1.939.514	1.930.458	1.927.229	1.924.442
Arad	476.272	475.339	462.427	461.744	460.466	459.286	458.487	457.713
Caraș-Severin	353.209	350.344	335.936	333.860	332.688	331.876	330.517	327.579
Hunedoara	523.073	518.975	493.760	489.872	484.767	480.459	477.259	472.284
Timiș	688.575	688.171	662.590	661.171	661.593	658.837	660.966	666.866

Sursa: Statistica teritorială 2007, INS, 2008

Evoluția principalelor fenomene demografice în anul 2007, INS, 2008

Caracteristici administrativ-teritoriale

Din punct de vedere administrativ-teritorial, la nivelul Regiunii Vest există 322 unități administrativ-teritoriale, care pot fi împărțite după cum urmează: 42 de municipii și orașe și 280 de comune.

În ceea ce privește rețeaua urbană din Regiunea Vest, aceasta se încadrează în caracteristicile naționale. În Regiunea Vest există 42 de unități administrativ-teritoriale de tip urban – 12 municipii și 30 de orașe, repartizate relativ unitar în cele patru județe componente.

Cu mici excepții, localitățile urbane din Regiunea Vest sunt orașe relativ vechi care au cunoscut o dezvoltare constantă. Din păcate perioada industrializării și a economiei planificate din anii '70 și '80 și-a pus amprenta asupra orașelor din regiune, existând localități cu caracter monoindustrial, care s-au confruntat cu reale probleme de adaptare.

Tabelul II. Populația urbană a Regiunii Vest în perioada 2000-2007

Populația la 1 iulie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Total România	12.244.598	12.243.748	11.608.735	11.600.157	11.895.598	11.879.897	11.913.938	11.877.659
Regiunea Vest	1.268.606	1.273.454	1.206.429	1.200.547	1.235.006	1.227.493	1.223.730	1.219.403
Arad	245.527	245.917	234.173	233.341	256.117	255.083	254.425	253.437
Caraș-Severin	201.475	201.264	189.923	188.800	187.253	187.559	186.943	184.693
Hunedoara	397.409	401.968	379.962	377.365	372.680	369.550	367.106	362.732
Timiș	424.195	424.305	402.371	401.041	418.956	415.301	415.256	418.541

Sursa: Statistică teritorială 2007, INS, 2008

Evoluția principalelor fenomene demografice în anul 2007, INS, 2008

Potențialul economic al Regiunii Vest

Regiunea Vest este considerată a fi o regiune în creștere, cu rezultate economice superioare mediei naționale, adesea pe locul doi, după Regiunea București-Ilfov.

În Regiunea Vest, indicatorii economici au cunoscut evoluții semnificative, atât Produsul Intern Brut Total, cât și Produsul Intern Brut pe locuitor, crescând de la un an la altul, în concordanță cu tendința de pe plan național, însă într-un ritm mai susținut.

*Tabelul III. Produsul Intern Brut la nivel național și regional, 2001-2006
- milioane lei (RON) prețuri curente -*

Anul/Regiunea	2001	2002	2003	2004	2005	2006
România	116 768,7	151 475,1	197 564,8	246 468,8	288 176,1	344650,6
Nord-Est	14 339,7	18 607,4	24 619,1	29 418,2	34 037,4	38429,9
Sud-Est	13 165,2	17 112,3	22 263,8	29 413,1	33 096,7	38508,7
Sud Muntenia	14 312,3	18 773,6	24 776,0	31 709,5	36 322,1	44301,4
Sud-Vest Oltenia	10 485,1	13 000,1	17 931,4	21 962,5	24 126,3	28589,2
Vest	11 223,6	14 714,0	19 982,7	25 296,9	28 880,5	35788,9
<i>Arad</i>	2668,7	3301,1	4501,5	6184,8	7044,4	8406,7
<i>Caras-Severin</i>	1573,9	2047,3	2839,9	3433,0	3855,3	4445,2
<i>Hunedoara</i>	2468,5	3345,3	4237,2	5264,9	5851,7	6867,1
<i>Timis</i>	4512,5	6020,3	8404,1	10418,4	12129,1	16069,9
Nord-Vest	13 667,3	18 018,7	24 110,8	30 269,8	34 620,4	40806,2
Centru	14 421,2	19 113,5	24 810,8	30 096,4	34 286,1	40291,2
București-Ilfov	25 071,9	31 976,9	38 920,0	48 077,6	62 553,6	77710,5
Extra-regiuni	82,4	158,6	150,2	224,8	253,0	224,6

Sursa: Anuarul Statistic al României 2008, INS, 2009

Creșterea PIB-ului este vizibilă atât pe ansamblul Regiunii Vest, cât și la nivelul fiecărui județ din regiune, însă cu mari diferențe între cele patru județe componente, evidențiindu-se disparitățile de dezvoltare intraregionale. Indicatorul elocvent pentru determinarea nivelului de dezvoltare economică îl reprezintă Produsul Intern Brut pe locuitor.

Tabelul IV. PIB-ul pe cap de locuitor 2001-2006 lei (RON) prețuri curente

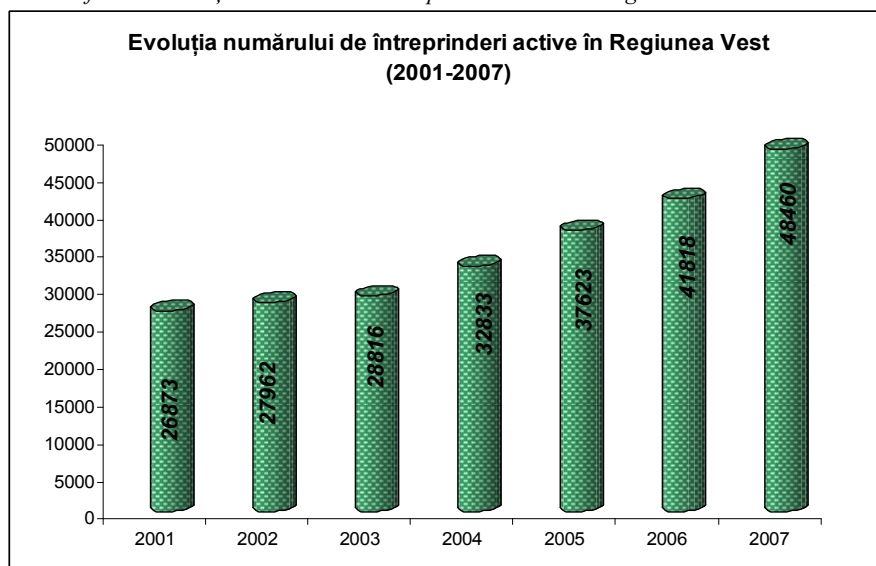
Anul/Regiunea	2001	2002	2003	2004	2005	2006
România	5.210,94	6.950,06	9.090,30	11.372,00	13.326,8	15967,6
Vest	5.521,16	7.527,41	10.265,19	13.042,91	14.960,4	18570,1

Sursa: Conturi Naționale Regionale 2001-2005, INS, 2008 și Anuarul Statistic al României 2008, INS, 2009

Activitatea întreprinderilor în Regiunea Vest

În anul 2007, în Regiunea Vest își desfășurau activitatea **48.460** societăți comerciale în industrie, construcții și servicii reprezentând 9,5% din totalul întreprinderilor din România, continuând trendul crescător din perioada anterioară (a se vedea **graficul 1** de mai jos).

Graficul 1. Evoluția numărului de întreprinderi active în Regiunea Vest 2001-2007

În ceea ce privește distribuția întreprinderilor pe clase de mărime, la fel ca în toată țara, și în Regiunea Vest microîntreprinderile sunt predominante, deținând o pondere de 86,8% din totalul întreprinderilor din Regiunea Vest.

Tabelul V. Repartiția întreprinderilor active din industrie, construcții și servicii în Regiunea Vest în perioada 2001 – 2007

Anul	Regiunea Vest	Tipul întreprinderii				Total România
		Micro	Mici	Mijlocii	Mari	
2001	27 962	23 527	3 307	882	246	317 555
2002	28 816	24 256	3 346	975	239	322 188
2003	32 833	27 702	3 838	1 055	238	359 399
2004	37 623	32 361	4 001	1 030	231	404 339
2005	41 818	36 223	4 294	1 077	224	442 868
2006	45 218	39 256	4 635	1 115	212	471 952
2007	48 460	42 306	4 839	1 105	210	510 140

Sursa: Anuarul Statistic al României 2008, INS, 2009

Forța de muncă

Tranziția la economia de piață și-a pus amprenta asupra caracteristicilor pieței muncii, determinând modificări semnificative de volum și structură ale principalilor indicatori ai forței de muncă (rata de activitate, rata de ocupare, rata șomajului etc.).

Conform datelor statistice, în Regiunea Vest, populația activă era formată în anul 2007 din 885.000 persoane. Populația ocupată a fost în același an de 835.000 persoane, iar șomerii BIM – 50.000 persoane. În Regiunea Vest, populația ocupată și-a menținut an de an tendința de reducere.

Tabelul VI. Populația după participarea la activitatea economică, pe regiune, în anul 2007

Regiunea de dezvoltare / Județul	mii persoane		
	Populația activă	Populația ocupată	Șomeri BIM
Regiunea Vest	885	835	50

Sursa: Anuarul Statistic al României 2008, INS, 2009

Numărul mediu al salariaților în Regiunea Vest a crescut în perioada 2001-2007 cu 56.000 persoane, însă de-a lungul perioadei de analiză au avut loc oscilații. La nivel de județe componente se observă disparități inter-regionale și la nivelul acestui indicator. Astfel, în Arad numărul mediu al salariaților a crescut cu 12.000 persoane, în Caraș-Severin numărul mediu al salariaților a scăzut cu 5.000 persoane, în Hunedoara numărul mediu al salariaților a scăzut cu 7.000 persoane, iar în Timiș numărul mediu al salariaților a crescut cu 42.000 persoane.

Tabelul VII. Numărul mediu al salariaților în Regiunea Vest în perioada 2001-2007

- mii persoane -

Anul / Regiunea	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
România	4619	4568	4591	4469	4559	4667	4885
Regiunea Vest	466	474	479	472	484	502	522
Arad	108	109	112	113	116	120	120
Caraș-Severin	68	61	63	59	60	59	63
Hunedoara	122	125	123	119	118	123	129
Timiș	168	179	181	181	190	200	210

Sursa: Anuarul Statistic al României 2008, INS, 2009

În anul 2007, în sectorul terțiar își desfășura activitatea 41,7% din populația ocupată civilă, în industrie 28,9%, în agricultură 23,7%, iar în construcții 5,9%.

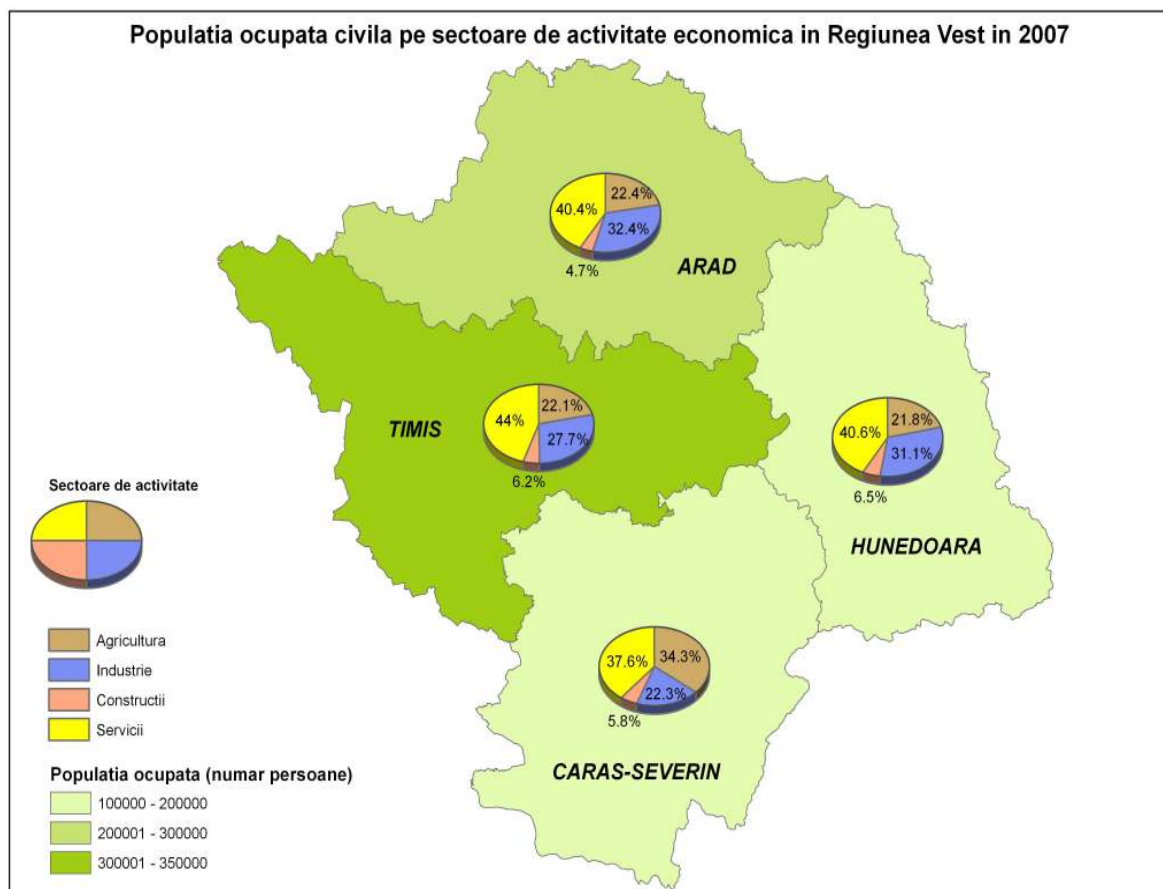
O pondere însemnată a populației județelor din Regiunea Vest a fost ocupată în sectorul serviciilor în 2007: 44% din populația ocupată a județului Timiș, 40,6% din populația ocupată a județului Hunedoara, 40,4% din populația ocupată a județului Arad, și 37,6% din populația ocupată a județului Caraș-Severin. În toate județele regiunii cea mai mare parte a populației ocupate era în sectorul serviciilor, care se preconizează că se va dezvolta mult și în viitor.

Tabelul VIII. Populația ocupată civilă, pe regiune și județe și pe activități ale economiei naționale, 2007

	Agricultură		Industrie		Construcții		Servicii		Total
	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	
Arad	47,5	22,4	68,6	32,4	10,0	4,7	85,5	40,4	211,6
Caraș-Severin	42,0	34,3	27,4	22,3	7,1	5,8	46,1	37,6	122,6
Hunedoara	43,5	21,8	62,0	31,1	13,0	6,5	81,0	40,6	199,5
Timiș	74,1	22,1	92,8	27,7	20,9	6,2	147,7	44,0	335,5
Regiunea Vest	205,9	23,7	250,8	28,9	51,0	5,9	362,3	41,7	869,2

Sursa: Anuarul Statistic al României 2008, INS, 2009

Gradul de ocupare al populației la nivelul principalelor sectoare de activitate economică la nivelul Regiunii Vest este redată în **harta 2** de mai jos.

Harta 2: Populația ocupată civilă pe sectoare de activitate economică în Regiunea Vest în 2007

Sistemul de educație în Regiunea Vest

Permanentele schimbări care au avut loc în procesul de restructurare a sistemului de educație din România, însoțite de noile reglementări din sfera educației, au condus la reorganizarea rețelei unităților școlare.

Datorită caracterului multiethnic al populației din regiune, o caracteristică a învățământului din Regiunea Vest este dată de existența multor școli primare, secundare și chiar licee unde se utilizează limba minorităților etnice sau o limbă de circulație internațională.

Tabelul IX. Rețeaua unităților de învățământ, pe județe și regiune, în anul școlar / universitar 2007 / 2008

Regiunea de dezvoltare / Județul	Grădinițe de copii	Școli	Licee	Școli profesionale	Unități postliceale	Universități
România	1.731	4.737	1.426	147	83	106
Regiunea Vest	165	435	160	7	4	13
Arad	31	109	39	1	1	2
Caraș-Severin	27	89	27	2	-	1
Hunedoara	40	97	36	1	1	1
Timiș	67	140	58	3	2	9

Sursa: Anuarul Statistic al României 2008, INS, 2009

Consecință a evoluțiilor demografice din ultimii ani, caracterizate prin scăderea populației și prin amplificarea migrației externe, populația școlară din toate nivelurile educaționale a înregistrat o reducere continuă. Astfel, în Regiunea Vest, din analiza numărului elevilor înscriși în unitățile de învățământ, se constată o scădere a acestuia în perioada 2001 – 2008 cu 22.497 elevi, de la 417.371 în anul școlar 2001/2002 la 394.874 în anul școlar 2007/2008.

Tabelul X. Populația școlară în Regiunea Vest 2001 /2002 – 2007 / 2008

Anul/ Regiunea	2001 / 2002	2002 / 2003	2003 / 2004	2004 / 2005	2005 / 2006	2006 / 2007	2007 / 2008
România	4.554.466	4.496.786	4.472.493	4.403.880	4.360.831	4.345.581	4.404.581
Regiunea Vest	417.371	415.513	411.294	404.191	398.103	396.386	394.874
Arad	86.821	91.538	91.686	92.042	91.550	94.812	95.055
Caraș-Severin	65.611	63.718	61.990	59.998	58.536	57.321	56.539
Hunedoara	99.578	97.529	95.661	91.754	89.659	85.415	83.760
Timiș	164.361	162.728	161.957	160.397	158.358	158.838	159.520

Sursa: Anuarul Statistic al României 2008, INS, 2009

Capitolul 2: Programul PHARE - Prezentare

Programul PHARE este unul dintre cele trei instrumente de pre-aderare folosit de către Uniunea Europeană pentru a asista țările candidate din Europa Centrală și de Est candidate la aderarea la Uniune. Creat în 1989 pentru a asista doar Polonia și Ungaria, programul PHARE s-a adresat unui grup de zece țări: Polonia, Ungaria, Cehia, Slovacia, Slovenia, Bulgaria, România, Estonia, Letonia și Lituania.

Programele PHARE au avut următoarele **obiective**:

- Întărirea administrațiilor și instituțiilor publice pentru funcționarea eficientă în Uniunea Europeană;
- Promovarea convergenței cu vasta legislație a Uniunii Europene și reducerea nevoilor de perioade de tranziție;
- Promovarea coeziunii economice și sociale.

a) Programul PHARE în România

Introducere

Intrarea în vigoare, începând cu 1 ianuarie 2000, a celor trei fonduri de pre-aderare: ISPA (transporturi și mediu), SAPARD (agricultură) și PHARE, a necesitat eforturi suplimentare din partea României pentru crearea unui cadru legal și instituțional adecvat.

Astfel, între acțiunile întreprinse la acel moment de România pentru utilizarea fondurilor de pre-aderare ale programului PHARE, se pot aminti:

- adoptarea Legii nr. 151/1998 privind dezvoltarea regională;
- adoptarea Ordonanței de Urgență nr. 24/1998 privind zonele defavorizate;
- înființarea Agenției Naționale pentru Dezvoltare Regională și a celor 8 Agenții pentru Dezvoltare Regională;
- demararea programelor PHARE pentru politici regionale și coeziune economică și regională;
- realizarea Planului Național de Dezvoltare, anexat la Programul Național de Aderare a României la Uniunea Europeană, ca mecanism de utilizare a fondurilor de pre-aderare.

PHARE Coeziune Economică și Socială

PHARE Coeziune Economică și Socială (PHARE CES) este o componentă a programului PHARE care sprijină Guvernul României în implementarea unei politici integrate multi-aniuale pentru dezvoltare regională prin investiții în sectoarele prioritare.

Principalul obiectiv al acestei componente este creșterea potențialului economic și social al regiunilor României potrivit prevederilor Planului Național de Dezvoltare (PND) și în strânsă corelație cu politicile și practicile statelor membre ale Uniunii Europene.

În anul 2000, când PHARE CES a fost lansat pentru prima dată în România, proiectele au primit o finanțare de 100 milioane Euro. Această sumă a crescut anual, ajungând în 2004, la valoarea de 212 milioane Euro.

Suma totală a programului reprezintă o combinație de fonduri provenind din partea Uniunii Europene și a Guvernului român, care asigură cel puțin 33% din valoarea finanțării PHARE CES.

Schemele de finanțare nerambursabilă din cadrul PHARE CES au sprijinit proiecte de dezvoltare ale unor domenii precum:

- consolidare instituțională
- întreprinderi mici și mijlocii (IMM)
- dezvoltarea resurselor umane
- dezvoltarea sistemelor de instruire și educare în școlile profesionale
- servicii sociale
- protecția mediului la nivel regional
- infrastructura locală și regională.

În ceea ce privește structurile implicate în gestionarea PHARE CES putem aminti: Delegația Comisiei Europene (DCE), Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor (MDLPL), Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională (CNDR), Agențiile pentru Dezvoltare Regională (ADR).

DCE urmărește derularea programelor de asistență oferite de UE României. De rezultatele acestei monitorizări se ține cont în luarea deciziilor privind finanțările viitoare ale Uniunii Europene pentru România.

Actualul Minister al Dezvoltării Regionale și Locuinței sub diferitele sale denumiri (Ministerul Dezvoltării și Prognozei, Ministerul Integrării Europene, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței) a îndeplinit funcțiile de Autoritate Contractantă și de Agenție de Plată la nivel central, pentru coordonarea Programului PHARE CES, având responsabilități atât administrative, cât și financiare.

CNDR este o structură decizională creată în vederea promovării obiectivelor politicii de dezvoltare regională în sensul că aprobă criteriile, prioritățile și modul de alocare a resurselor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională.

Cele 8 ADR-uri create începând cu anul 1998 se ocupă de implementarea tehnică a proiectelor, fiind autorități contractate cu acest scop, prin intermediul unor Contracte Cadru Regionale.

b) Derularea programului PHARE CES în Regiunea Vest

În cadrul acestei analize vor fi luate în considerare proiectele implementate în Regiunea Vest în cadrul următoarelor programe PHARE CES: PHARE 1998, PHARE 2000: Sprijin pentru IMM-uri și Resurse umane; PHARE 2001: Sprijin pentru IMM-uri, Servicii sociale, Infrastructură mică, TVET; PHARE 2002: Resurse umane, PHARE 2004-2006, SAMTID, Facilități suplimentare pentru investiții și Infrastructură regională. De asemenea, în analiză au fost incluse cele 12 proiecte derulate în cadrul programului PHARE CBC România-Serbia&MunteNegru.

Totodată, proiectele desfășurate în cadrul programelor și subprogramelor finanțate din FNDR (FNDR 1998, zone defavorizate "Dezvoltarea afacerilor", zone defavorizate "Sprijinirea

investițiilor", „Dezvoltarea județului Caraș-Severin”, „Dezvoltarea județului Hunedoara”, „Dezvoltarea orașelor prin stimularea activităților IMM-urilor”, "Investiții în servicii sociale", "Investiții în turism") sunt parte componentă a acestei analize.

PHARE CES 1998

În baza Memorandumului de Finanțare dintre România și Comisia Europeană pentru anul 1998, proiectele de investiții au avut două componente majore:

- *Componenta pentru Restructurare Industrială și Dezvoltarea Resurselor Umane*, în valoare de 15,5 milioane Euro. La această sumă s-a adăugat o co-finanțare a Guvernului României de 3.875 milioane Euro.
- *Componenta de Dezvoltare Rurală* în valoare de 2,5 milioane Euro. La această sumă s-a adăugat co-finanțarea Guvernului României de 625.000 Euro.

Prin proiectele de investiții (componenta Restructurare industrială și Dezvoltarea Resurselor Umane) au fost finanțate proiecte la nivel regional, pentru:

- *inițiative locale*
- *turism*
- *dezvoltarea resurselor umane*

Proiectele au fost contractate în 2 etape. Prima licitație deschisă s-a încheiat în septembrie 1999 - 259 contracte, iar a doua în noiembrie 2000 - 198 contracte. Sprijinul financiar nerambursabil a fost de maxim 62.500 Euro, reprezentând maxim 60% din valoarea totală a proiectului.

Banii alocați prin programul PHARE CES pentru aceste două licitații de proiecte nu au fost suficienți pentru a finanța toate proiectele care au obținut în urma evaluării tehnice și financiare cel puțin 65 de puncte. În acest sens, CNDR a hotărât ca aceste proiecte să fie finanțate prin FNDR, adică de la bugetul de stat în proporție de 100%.

PHARE CES 2000

Începând cu anul 2000 programarea PHARE a avut la bază Planul Național de Dezvoltare 2000-2002 care cuprinde prioritățile naționale de dezvoltare regională. Acesta corespunde noilor orientări ale programului de a acorda o importanță sporită elementului central al politicii UE: promovarea coeziunii economice și sociale prin intermediul politicilor structurale.

PHARE 2000 a fost legat direct și indirect de trei priorități regionale de dezvoltare, având o finanțare de 75 milioane Euro, la care s-au adăugat 25 milioane Euro co-finanțare asigurată de la bugetul de stat.

Cele 3 priorități au avut în vedere:

- *dezvoltarea resurselor umane în contextul restructurării industriale;*
- *sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) din domeniul producției și serviciilor;*
- *îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii regionale și locale.*

În cadrul acestor activități au fost finanțate proiecte mici cu un maximum de grant PHARE de 50.000 de Euro și proiecte mari cu o contribuție între 100.000 și 300.000 de Euro.

Fiecare proiect a avut un minim de 2 milioane Euro buget total, iar finanțarea PHARE maximă pentru fiecare proiect a fost de 5 milioane Euro.

Sprijinirea acestor sectoare urmărește dezvoltarea, în cadrul unei abordări integrate, a potențialului economic și social al regiunilor de dezvoltare.

PHARE CES 2001

În baza Memorandumului de finanțare dintre România și Comisia Europeană pentru anul 2001, proiectele de investiții au cuprins prioritățile naționale de dezvoltare regională. Au fost identificate următoarele 5 priorități:

- *Asistență pentru IMM-uri;*
- *Modernizarea școlilor tehnice și profesionale (TVET);*
- *Schemă de investiții în servicii sociale;*
- *Proiecte Mari de Infrastructură Regională;*
- *Proiecte Mici de Infrastructură Locală.*

Bugetul PHARE CES 2001 a fost de 85 milioane Euro, la care s-a adăugat 27,32 milioane Euro finanțare din partea Guvernului României.

PHARE 2001 Facilități suplimentare pentru investiții (SIF)

Prin programele **PHARE 2001 SIF** s-a urmărit facilitarea suplimentară de investiții și dezvoltarea zonelor cu potențial de creștere economică. Acest program a fost finanțat prin Phare SIF 2001, Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, Fonduri locale și alte surse. Obiectivul general al acestor proiecte a fost acela de a contribui la dezvoltarea economică a zonei, prin atragerea de investitori români și străini, care desfășoară activități de producție cu un grad înalt de tehnologizare.

PHARE CES 2002

Programul PHARE CES 2002 a propus o schemă de finanțare pentru dezvoltarea abilităților forței de muncă și facilitarea accesului pe piața forței de muncă a celor aflați în căutarea unui loc de muncă.

Pentru această licitație deschisă au fost disponibili 16 milioane de euro, din care 12 milioane Euro din fonduri ale Uniunii Europene și 4 milioane de Euro co-finanțare de la bugetul de stat. Sprijinul financiar pentru proiecte a fost cuprins între 15.000 Euro și 75.000 Euro.

SAMTID

Guvernul României (Ministerul Dezvoltării și Prognozei – MDP și Ministerul Administrației Publice - MAP) și Delegația Comisiei Europene (DCE) au lansat în anul 2002 programul multi-anual de reabilitare a infrastructurii de apa din orașele mici și mijlocii (SAMTID).

Programul multi-anual vizează peste 200 de localități urbane, cu o populație totală de peste 6 milioane de locuitori.

Bugetul total al programului a fost de cca. 380 milioane EURO. Din acesta, 50% a fost asigurat din fonduri nerambursabile acordate de UE prin programul Phare 2002 și de Guvernul României. Restul de 50% va fi asigurat prin împrumuturi acordate de BERD și BEI.

Beneficiarii acestui program sunt autoritățile locale din orasele mici și mijlocii, reunite în asociații care încredințează unui operator regional licențiat realizarea serviciilor, pe baza unui contract de concesiune.

Proiectele propuse au putut avea o valoare minimă de 2 mil.EURO și maximă de 13,3 mil.EURO.

PHARE TVET 2003

Investițiile pentru activitatea "TVET" din cadrul programului PHARE 2003 au fost orientate pe 2 direcții: reabilitarea infrastructurii școlilor (lucrări) și procurarea de echipamente (tehnică de calcul și birotică).

Beneficiarii investițiilor și a măsurilor pentru dezvoltare instituțională, finanțate prin programul PHARE 2003 sunt cele 111 școli localizate în zonele țintă (din care 11 centre de resurse), repartizate relativ echilibrat în cele 11 zone prioritare identificate de HG 399/2001.

PHARE CBC 2003 România-Serbia

Programul PHARE CBC 2003 la nivelul graniței dintre România și Serbia a fost gestionat în calitate de agenție de implementare tot de către ADR Vest. Acest program a vizat susținerea unor activități, la scară redusă, de natură trans-frontalieră, cu implicarea actorilor din zona de graniță.

Pentru România, zona trans-frontalieră eligibilă a fost alcătuită din următoarele 3 județe: Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți. În Serbia, zona eligibilă a fost constituită din județele Borski și Branicevski din Voivodina și Banatul din Serbia și Muntenegru.

Suma indicativă alocată pentru acest program pentru beneficiarii situați în aria eligibilă din România a fost de 465.000 de Euro, iar mărimea granturilor a putut să oscileze între 10.000 de euro și 50.000 de Euro, cu o contribuție de minim 10% din partea beneficiarului.

PHARE PROIECTE MARI DE INFRASTRUCTURĂ REGIONALĂ

Ministerul Dezvoltării Regionale și Locuinței a promovat proiecte mari de infrastructură regională în cadrul programelor Phare 2000, 2001, 2002, 2003 și 2004-2006.

Obiectivul general al acestui program a fost îmbunătățirea infrastructurii regionale în vederea sprijinirii creșterii economice prin crearea unui cadru favorabil atragerii investițiilor locale și / sau străine și prin crearea unor locuri de muncă durabile. Proiectele au răspuns cerințelor regionale de creștere economică.

În cadrul acestui program au fost identificate 4 domenii, după cum urmează:

- Infrastructură regională de turism;
- Infrastructura de transport regional;
- Reabilitarea zonelor industriale regionale;
- Infrastructura de afaceri regională.

Pentru acest program, începând cu perioada 2004-2006, fiecare regiune a beneficiat de o sumă estimată pe baza unor alocarilor regionale stabilite pe baza unei formule care a ținut cont de o serie de indicatori. Pentru Regiunea Vest a fost stabilit procentul de 8,84% din fondurile alocate la nivel național.

Sprijinul financiar acordat a provenit din programul Phare și a fost însoțit de către cofinanțarea aferentă de la bugetul de stat, prin Fondul Național, alocată de către Guvernul României. Beneficiarii proiectelor au trebuit să asigure o „**contribuție locală**” de cel puțin **10%** din totalul costurilor eligibile. Contribuția locală a fost furnizată **numai în numerar**, contribuția în natură nefiind permisă.

Valoarea totală eligibilă a unui proiect trebuie să fie de **minim 2 Meuro**, iar contribuția **maximă** Phare a fost de **5 Meuro**.

PHARE TVET 2004

Investițiile pentru activitatea "TVET" din cadrul programului PHARE 2004 au fost orientate către reabilitarea de ateliere și laboratoare școlare. Beneficiarii investițiilor și a măsurilor pentru dezvoltare instituțională, finanțate prin programul PHARE 2004 au fost 6 unități școlare din județul Arad, județ exclus până în acest moment de la finanțare prin intermediul acestei oportunități.

PHARE CES 2004

Schema de investiții pentru proiecte mici de gestionare a deșeurilor

Componenta „Schema de Investiții pentru Proiecte Mici de Gestionare a Deșeurilor” (faza extinsă) reprezintă asistența financiară care a fost furnizată în vederea susținerii activităților de investiții pentru proiecte mici de gestionare a deșeurilor în următoarele șapte regiuni: Nord-Est, Sud-Est, Sud-Muntenia, Sud-Vest, Vest, Nord-Vest și București-Ilfov.

Suma globală indicativă disponibilă pentru Regiunea Vest a fost de 3,123 milioane Euro. Sumele minime și maxime ale finanțării nerambursabile, aferente proiectelor individuale ce pot fi finanțate în cadrul programului (valoarea totală a fondurilor publice: Phare - 75% + cofinanțarea de la Bugetul de Stat – 25%), sunt următoarele: minim 300.000 Euro și maxim 1.000.000 Euro.

Principala condiție legată de eligibilitatea applicantului a vizat ca acesta să fie o autoritate publică locală aferentă unei localități cu maxim 50.000 locuitori și să contribuie cu un aport propriu de cel puțin 10%, în numerar, din bugetul proiectului.

Principalele categorii de activități de investiție care au **putut** primi finanțare au fost:

- stații de pre-tratare bio-mecanică a deșeurilor menajere;
- platforme de compostare;
- colectarea și transportul deșeurilor municipale;
- colectarea selectivă;
- sisteme de salubritate și spații pentru depozitare temporară.

Schema de Granturi pentru Sectorul Privat pentru Pregătirea de Proiecte în Domeniul Gestionării Deșeurilor

În cadrul *Schemei de Granturi pentru Pregătirea de Proiecte* sprijinul financiar a fost acordat următoarelor tipuri de activități, în condițiile în care rezultatele acestor activități se vor afla la baza unor viitoare proiecte de investiții, în domeniul gestionării deșeurilor:

- Studii (ex: studii de piață; studii de pre-fezabilitate, studii de fezabilitate);
- Analize (analiză cost-beneficiu);
- Evaluări de impact asupra mediului.

Suma globală indicativă disponibilă pentru Regiunea Vest a fost de 400.000 de Euro, finanțarea nerambursabilă atribuită în cadrul acestui program trebuie să se încadreze între următoarele sume minim 10.000 Euro și maxim 75.000 Euro.

Fiecare beneficiar al finanțării nerambursabile a trebuit să contribuie cu cel puțin 50% din bugetul proiectului, în numerar.

PHARE CES 2005

Schema de investiții pentru sprijinirea inițiativelor sectorului public în sectoarele prioritare de mediu

Următoarele sectoare din domeniul mediului pot fi finanțate în cadrul Schemei de granturi pentru sprijinirea investițiilor sectorului public în sectoarele prioritare de mediu:

- Gestionarea deșeurilor;
- Gospodărirea apelor și a apelor uzate;
- Protecția naturii și biodiversitatea.

Din aceste trei sectoare, în Regiunea Vest au fost alese ca fiind prioritare primele două.

Suma globală indicativă disponibilă pentru autoritățile publice din Regiunea Vest în cadrul acestei licitații deschise a fost de 3,334 milioane Euro. Sumele finanțării nerambursabile, aferente proiectelor individuale ce au putut fi finanțate în cadrul programului (valoarea totală a fondurilor publice: Phare - 75% + cofinanțarea de la Bugetul de Stat – 25%), au fost minim 300.000 Euro și maxim 1.000.000 Euro. Finanțarea nerambursabilă nu a putut depăși 90% din valoarea totală a costurilor eligibile ale proiectului.

Principala condiție legată de eligibilitatea aplicantului a vizat ca acesta să fie o autoritate publică locală aferentă unei localități cu maxim 50.000 locuitori.

Principalele categorii de activități de investiție în cadrul sectorului de **gestionare a deșeurilor** care au putut primi finanțare sunt:

- Stații de pre-tratare bio-mecanică a deșeurilor menajere;
- Platforme de compostare;
- Colectarea și transportul deșeurilor municipale;
- Colectarea selectivă;
- Sisteme de salubritate și spații pentru depozitare temporară

În ceea ce privește sectorul **Gospodărirea apei și a apelor uzate** următoarele tipuri principale de investiții au putut primi suport financiar:

- Construirea, reabilitarea, modernizarea rețelelor de apă potabilă și a sistemelor de tratare a acestora;
- Construirea, reabilitarea, modernizarea rețelelor de canalizare și a sistemelor de epurare a apelor uzate;
- Reducerea pagubelor produse de fenomene meteorologice de risc, prin luarea de măsuri de protecție împotriva inundațiilor și a altor potențiale calamități în zonă și/sau a efectelor lor;
- Asigurarea de apă potabilă de calitate bună și protecția împotriva nutrienților generați de activitățile agricole.

Schema de Granturi pentru Sectorul Public pentru Pregătirea de Proiecte în Domeniul Protecției Mediului

Schema de granturi pentru pregătirea de proiecte din cadrul Phare CES 2005 urmează altei scheme de granturi pentru pregătirea de proiecte implementată în cadrul Phare CES 2004. Totuși, în timp ce schema anterioară se adresa doar sectorului Gestionarea Deșeurilor, iar beneficiarii au fost în exclusivitate din sectorul privat (IMM-urile), această schemă a oferit sprijin pregătirii de proiecte din toate sectoarele de mediu, iar potențialii beneficiari au fost autoritățile publice și ONG-urile.

În cadrul Schemei de Granturi pentru Pregătirea de Proiecte, sprijinul financiar s-a acordat pentru următoarele tipuri de activități, cu condiția ca rezultatele acestora să constituie baza unor viitoare proiecte de investiții în domeniul mediului, proiecte de investiții ce vor fi implementate și gestionate de beneficiarii finanțării nerambursabile:

- Studii (ex. studii de piață, studii de pre-fezabilitate, studii de fezabilitate);
- Analize (ex. analiză cost-beneficiu);
- Evaluări (ex. evaluarea impactului asupra mediului).

Suma globală indicativă disponibilă pentru Regiunea Vest a fost de 400.000 Euro, finanțarea nerambursabilă atribuită în cadrul acestui program trebuie să se încadreze între următoarele sume minim 10.000 Euro și maxim 75.000 Euro.

Fiecare beneficiar al finanțării nerambursabile a trebuit să contribuie cu cel puțin 50% din bugetul proiectului, în numerar.

Schema de Granturi „Gestionarea deșeurilor pentru IMM-uri”

Obiectivul general al *Schemei de Granturi „Gestionarea deșeurilor pentru IMM-uri”* a fost acela de a oferi asistență financiară IMM-urilor din cele opt regiuni ale României, care: acționează direct în sectorul privind gestionarea deșeurilor sau au un impact direct asupra

sectorului de gestionare a deșeurilor, cu scopul de a le sprijini în eforturile lor de a reduce volumul deșeurilor și/sau de a trata deșeurile într-un mod corespunzător.

Schema a contribuit la implementarea proiectelor de investiții ale întreprinderilor mici și mijlocii pentru a îndeplini cerințele UE și cele naționale referitoare la sectorul **gestionarea deșeurilor**.

Suma globală indicativă disponibilă pentru agenții economici din Regiunea Vest în cadrul acestei licitații deschise a fost de 1,0837 milioane Euro. Sumele finanțării nerambursabile, aferente proiectelor individuale ce au putut fi finanțate în cadrul programului (valoarea totală a fondurilor publice: Phare - 75% + cofinanțarea de la Bugetul de Stat – 25%), au fost minim 50.000 Euro și maxim 200.000 Euro. Finanțarea nerambursabilă nu a putut depăși 50% din valoarea totală a costurilor eligibile ale proiectului.

Asistență acordată IMM-urilor în scopul achiziționării de servicii de consultanță în afaceri

Obiectivul principal al schemei de finanțare “Asistență IMM pentru achiziționarea de servicii de consultanță în afaceri” este îmbunătățirea accesului IMM-urilor la servicii de dezvoltare a afacerilor, oferite de către prestatorii de servicii de consultanță. Acest obiectiv va fi urmărit prin reducerea costurilor suportate de către IMM-uri pentru achiziționarea serviciilor corespunzătoare de consultanță.

Suma globală indicativă disponibilă la nivelul Regiunii Vest pentru această licitație deschisă a fost de 0,636 milioane euro.

Sumele finanțării nerambursabile, aferente proiectelor individuale care au putut fi finanțate în cadrul programului (valoarea totală a fondurilor publice: Phare 75% + cofinanțarea de la Bugetul de Stat 25%), au fost următoarele:

- În cazul în care solicitantul este un IMM: minim 8.000 Euro și maxim 20.000 Euro;
- În cazul în care solicitantul este un ONG cu membri IMM-uri: minim 20.000 Euro și maxim 160.000 Euro.

Serviciile achiziționate trebuiau să facă parte din următoarele sectoare: consultanță generală în management – reorientarea / restructurarea afacerii; asistență / instruire pentru management; asistență / instruire resurse umane; asistență în marketing și cercetare de piață; asistență în producție – productivitate, dezvoltare de produs, inovare, sisteme de calitate, certificare ISO; asistență pentru export; servicii de informații / informare – sisteme IT, parteneriate, promovarea vânzărilor, transfer tehnologic, servicii inovative; servicii specializate pe sectoare / domenii de activitate; asistență în obținerea de finanțare; asistență pentru cunoașterea și respectarea reglementărilor legale, în special a celor legate de piața internă europeană, aplicabile în România, în calitate de stat membru al UE.

Finanțarea nerambursabilă nu a putut depăși 50% din valoarea totală a costurilor eligibile ale proiectului și s-a acordat prioritate acelor proiecte care au inclus pachete de servicii de consultanță (și nu celor care au prevăzut achiziționarea unui serviciu individual).

PHARE CES 2006

Schema de investiții pentru sprijinirea inițiativelor sectorului public în sectoarele prioritare de mediu

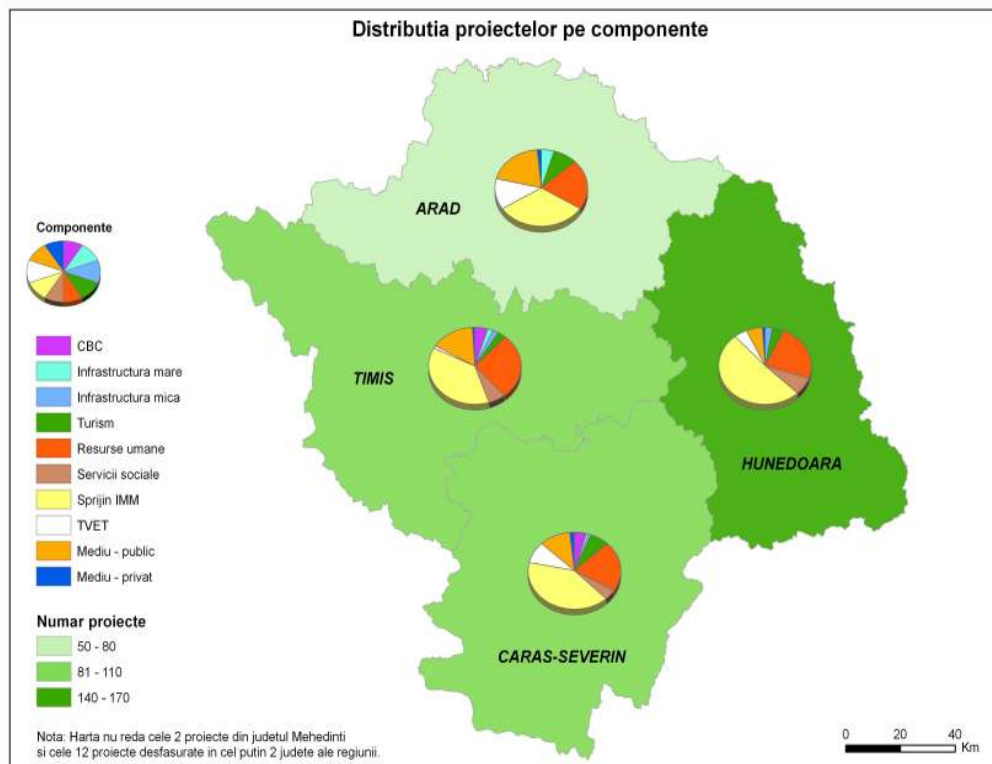
Această schemă de finanțare a fost continuarea programelor anterioare “Schema de investiții pentru proiecte mici de gestionare a deșeurilor” (Phare 2004) și „Schema de investiții pentru sprijinirea inițiativelor sectorului public în sectoarele prioritare de mediu” (Phare 2005), în ceea ce privește activitățile care au putut fi finanțate.

Asistența financiară prin intermediul granturilor a fost oferită pentru a asigura sprijinirea dezvoltării activităților de investiție la nivel regional de către autoritățile publice cu responsabilități în următoarele două sectoare de mediu prioritare: gestionarea deșeurilor și gospodărirea apelor și a apelor uzate.

Suma globală indicativă disponibilă pentru autoritățile publice din Regiunea Vest în cadrul acestei licitații deschise a fost de 4,575 milioane Euro. Sumele finanțării nerambursabile, aferente proiectelor individuale ce au putut fi finanțate în cadrul programului (valoarea totală a fondurilor publice: Phare - 75% + cofinanțarea de la Bugetul de Stat – 25%), au fost de minim 100.000 Euro și maxim 1.000.000 Euro. Finanțarea nerambursabilă nu a putut depăși 90% din valoarea totală a costurilor eligibile ale proiectului.

Principala condiție legată de eligibilitatea aplicantului a vizat ca acesta să fie o autoritate publică locală aferentă unei localități cu maxim 50.000 locuitori.

În **harta 3** de mai jos se poate observa numărul de proiecte implementate în Regiunea Vest în cadrul diferitelor programe PHARE derulate în perioada 2000-2008, dar și cele aflate în curs de derulare în acest moment.

Harta 3: Distribuția proiectelor pe componente în Regiunea Vest

Capitolul 3: Metodologia analizei

a) Stabilirea obiectivelor

OBIECTIV GENERAL:

Realizarea studiului de impact al finanțării nerambursabile la nivelul **Regiunii Vest** în vederea identificării modului de atingere a obiectivelor globale și identificării problemelor/soluțiilor de implementare în contextul programelor operaționale finanțate din fonduri structurale.

Obiective specifice:

- Analiza resurselor alocate în vederea stabilirii eficienței programelor de finanțare;
- Studiul activităților și proiectelor desfășurate;
- Identificarea rezultatelor așteptate în raport cu cele efective obținute de solicitanți;
- Analiza vizibilității proiectelor și promovarea activităților și proiectelor de succes;
- Analiza deficiențelor întâmpinate în managementul proiectelor și a programelor de finanțare.

Din perspectiva obiectivelor asumate proiectul își propune să atingă următoarele nivele de complexitate a abordării, fiecare nivel fiind analizat printr-o metodologie specifică și implicând o populație determinată:

- *Nivel macro*: Regiunea de Vest – grupul beneficiarilor finali;
- *Nivel mediu*: Grupuri țintă – grupul persoanelor care au beneficiat în mod direct de serviciile finanțate;
- *Nivel micro*: solicitanți (promotorii proiectelor) – instituțiile și organizațiile care au desfășurat proiecte.

b) Operaționalizarea conceptelor și stabilirea indicatorilor urmăriți

În vederea stabilirii indicatorilor urmăriți s-a plecat de la premisa armonizării acestora cu obiectivele asumate în cadrul fiecărei componente și cu activitățile eligibile. În acest sens au fost analizate documentele corespunzătoare licitațiilor desfășurate (ghidul solicitantului). Pe baza acestuia au fost stabiliți indicatorii posibil a fi analizați la nivelul fiecărei categorii de finanțare.

EVALUAREA EX ANTE		EVALUARE EX POST	
EVALUARE RELEVANȚĂ	EVALUARE EFICIENȚĂ ȘI EFICACITATE	EVALUARE UTILITATE	EVALUARE SUSTENABILITATE
<i>Activități finanțate</i>	<i>Indicatori de output/realizare</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>	<i>Indicatori de impact</i>
PROIECTE DESTINATE AGENȚILOR ECONOMICI			
<ul style="list-style-type: none">• Investiții în producție• Reabilitarea zonelor și clădirilor industriale și a infrastructurii de acces• Dezvoltarea / reabilitarea zonelor industriale• Înființare de centre de producție	<ul style="list-style-type: none">• Număr de firme beneficiare• Obiectul de activitate al firmelor beneficiare• Număr de IMM asistate (pe clase de mărime: microîntreprinderi,	<ul style="list-style-type: none">• Număr de echipamente noi achiziționate• Număr de noi tehnologii integrate• Tipuri de tehnologii integrate• Numărul și tipul de	<ul style="list-style-type: none">• Scăderea șomajului în regiune• Creșterea numărului de angajați• Dezvoltarea pregătirii angajaților• Creșterea volumului producției

<ul style="list-style-type: none"> Promovarea activităților de export și centre de marketing Înființarea/dezvoltarea de centre de cercetare și inovare tehnologică Servicii pentru microîntreprinderi și IMM (consultanță, asistență pentru demarare afaceri, consultanță marketing) Investiții directe în producție și activități legate de asemenea investiții, incluzând activități inovative în scopul utilizării unor tehnologii avansate Investiții în domeniul serviciilor Reabilitarea clădirilor industriale direct legate de proiect Cercetare-dezvoltare, inovare și transfer de noi tehnologii 	<p>întreprinderi mici și mijlocii)</p> <ul style="list-style-type: none"> Tipurile de investiții realizate Volumul finanțărilor nerambursabile acordate (pe clase de mărime: microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii) 	<p>inovații</p> <ul style="list-style-type: none"> Aplicabilitatea inovațiilor Creșterea volumului producției Diversificarea producției Alte tipuri de investiții realizate 	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea calității producției Diversificarea producției Extinderea pieței Creșterea numărului de parteneri de afaceri Dezvoltarea exportului; Scăderea poluării produse prin producție Susținerea și dezvoltarea afacerilor întreprinse Creșterea profitului Exploatarea/valorificarea resurselor specifice regiunii Dotarea cu utilaje și echipamente (tehnologie nouă, modernizare proces producție) Continuarea investițiilor post-finanțare
---	--	---	--

EVALUAREA EX ANTE		EVALUARE EX POST	
EVALUARE RELEVANȚĂ	EVALUARE EFICIENȚĂ ȘI EFICACITATE	EVALUARE UTILITATE	EVALUARE SUSTENABILITATE
<i>Activități finanțate</i>	<i>Indicatori de output/realizare</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>	<i>Indicatori de impact</i>
PROIECTE DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE			
<ul style="list-style-type: none"> Să dezvolte aptitudinile profesionale, reorientarea profesională, crearea de noi oportunități, training pentru meserii inovative Calificarea și recalificarea forței de muncă pentru a răspunde mai bine nevoilor în evoluție de pe piața forței de muncă Intensificarea măsurilor active de ocupare ca instrument sistemic pentru stimularea ocupării forței de muncă 	<ul style="list-style-type: none"> Număr de organizații beneficiare Număr de persoane beneficiare (instruite) Tipul persoanelor beneficiare Număr traineri/lectori Număr training-uri/cursuri Domeniu training-uri/cursuri 	<ul style="list-style-type: none"> Numărul firmelor care au realizat training-uri/cursuri pentru angajații proprii Tipurile de calificări obținute de beneficiari Diversitatea calificărilor realizate Dezvoltarea serviciilor și activităților alternative (consiliere, elaborare strategii) 	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea adaptabilității resursei umane la cerințele pieței Scăderea șomajului în rândul grupului țintă Angajarea în posturi corespunzătoare pregătirii oferite Scăderea deficitului de competențe la nivelul pieței Dezvoltarea abilităților și cunoștințelor profesionale Dezvoltarea abilităților manageriale Dezvoltarea și implementarea unor strategii resurse umane Creșterea productivității muncii Dezvoltarea de către grupul țintă a unor afaceri proprii Susținerea și dezvoltarea afacerilor întreprinse Număr de proiecte de finanțare scrise și implementate ulterior Continuarea activităților inițiate de proiect după încheierea finanțării

EVALUAREA EX ANTE		EVALUARE EX POST	
EVALUARE RELEVANȚĂ	EVALUARE EFICIENȚĂ ȘI EFICACITATE	EVALUARE UTILITATE	EVALUARE SUSTENABILITATE
<i>Activități finanțate</i>	<i>Indicatori de output / realizare</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>	<i>Indicatori de impact</i>
PROIECTE TURISM			
<ul style="list-style-type: none"> Renovarea construcțiilor sau monumentelor istorice care pot spori atractivitatea turistică 	<ul style="list-style-type: none"> Număr obiective turistice create/reabilitate/extinse Număr unități turistice promovate și mijloacele utilizate 	<ul style="list-style-type: none"> Servicii oferite la nivelul camerelor (exemplu: TV, spațiu cameră) Servicii oferite la 	<ul style="list-style-type: none"> Scăderea șomajului în zonă Scăderea deficitului de competențe la nivelul pieței Dezvoltarea abilităților și a cunoștințelor profesionale

	<ul style="list-style-type: none"> • Număr persoane beneficiare (turiști) • Număr persoane beneficiare de training-uri/cursuri • Domeniu training-uri/cursuri 	<p>nivelul serviciilor conexe (exemplu: tratament)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Servicii oferite la nivelul informării turiștilor (broșuri, pliante) • Servicii oferite la nivelul alimentației oferite • Servicii oferite la nivel de agrement • Creșterea nivelului de calificare al angajaților • Capacitate oferită (număr turiști) 	<ul style="list-style-type: none"> • Diversificarea ofertei turistice • Creșterea calității serviciilor turistice • Promovarea imaginii turistice zonale • Dezvoltarea obiectivelor turistice • Creșterea gradului de ocupare hotelieră • Creșterea numărului zilelor de cazare/turist • Creșterea gradului de satisfacție a turiștilor • Susținerea și dezvoltarea afacerilor întreprinse • Exploatarea/valorificarea resurselor specifice zonei • Îmbunătățirea infrastructurii de acces • Număr de proiecte de finanțare scrise și implementate ulterior • Continuarea activităților inițiate de proiect după încheierea finanțării
--	--	--	--

EVALUAREA EX ANTE		EVALUARE EX POST	
EVALUARE RELEVANȚĂ	EVALUARE EFICIENȚĂ ȘI EFICACITATE	EVALUARE UTILITATE	EVALUARE SUSTENABILITATE
<i>Activități finanțate</i>	<i>Indicatori de output / realizare</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>	<i>Indicatori de impact</i>
PROIECTE TVET			
<ul style="list-style-type: none"> • Modernizarea sistemului educațional • Adaptarea și eficientizarea mecanismelor de conducere și coordonare a formării profesionale prin învățământ profesional și tehnic • Raționalizarea și modernizarea actualei rețele a învățământului profesional și tehnic, a capacității de școlarizare și de pregătire educațională de calitate prin renovarea școlilor TVET selectate, stabilirea echipamentului necesar și instalarea echipamentului de tehnică de calcul • Asigurarea egalității șanselor pentru toți tinerii pentru a obține o bună calificare profesională 	<ul style="list-style-type: none"> • Număr de instituții beneficiare • Grup țintă • Tipuri de activități realizate (studii de fezabilitate, creare centre, reabilitare centre/instituții, modernizare centre/instituții, campanii de informare) • Tipuri de servicii oferite (accesul elevilor la spații renovate, echipamente moderne pentru învățământ, formare profesională, acces cazare, consiliere educațională) 	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea infrastructurii de educație • Îmbunătățirea accesului la educație • Diversificarea serviciilor educaționale 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea adaptabilității resursei umane la cerințele pieței • Scăderea deficitului de competențe la nivelul pieței • Creșterea calității pregătirii profesionale • Asigurarea egalității șanselor la educație • Scăderea abandonului școlar • Număr de proiecte de finanțare scrise și implementate ulterior • Continuarea activităților inițiate de proiect după încheierea finanțării

EVALUAREA EX ANTE		EVALUARE EX POST	
EVALUARE RELEVANȚĂ	EVALUARE EFICIENȚĂ ȘI EFICACITATE	EVALUARE UTILITATE	EVALUARE SUSTENABILITATE
<i>Activități finanțate</i>	<i>Indicatori de output / realizare</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>	<i>Indicatori de impact</i>
PROIECTE CBC			
• Dezvoltarea și cooperarea	• Număr de organizații	• Îmbunătățirea relațiilor	• Dezvoltare economică locală

<p>economică, inclusiv turismul</p> <ul style="list-style-type: none"> • Activitățile de cooperare transfrontalieră trebuie să fie raportate la următoarele domenii prioritare: ✓ Dezvoltarea și cooperarea instituțională, studii de dezvoltare și planificare ✓ Dezvoltarea resurselor umane, cooperare culturală, democrație locală ✓ Protecția mediului, managementul resurselor de apă 	<p>beneficiare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Populație grup țintă • Tipul grupului țintă • Tipuri de activități și servicii realizate (întâlniri și schimburi dintre tineri, activități artistice și de sprijin reciproc, evenimente folclorice, schimb de experiență, susținere cursuri, planificarea comună, studii de fezabilitate, studii de piață, prezentări și evenimente publicitare, creare structuri de cooperare transfrontalieră, campanii informare/conștientizare probleme mediu) 	<p>transfrontaliere</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea colaborării pe probleme prioritare comune 	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea turismului local/transfrontalier • Dezvoltarea infrastructurii turistice • Dezvoltarea cooperării în domeniul sănătății • Dezvoltarea comunicațiilor de masă • Dezvoltarea schimburilor/cooperării culturale • Dezvoltarea cooperării în afaceri • dezvoltarea cooperării educaționale • Dezvoltarea/susținerea instituțiilor de cooperare • Număr de proiecte de finanțare scrise și implementate ulterior • Continuarea activităților inițiate de proiect după încheierea finanțării
---	---	---	---

EVALUAREA EX ANTE		EVALUARE EX POST	
EVALUARE RELEVANȚĂ	EVALUARE EFICIENȚĂ ȘI EFICACITATE	EVALUARE UTILITATE	EVALUARE SUSTENABILITATE
<i>Activități finanțate</i>	<i>Indicatori de output/realizare</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>	<i>Indicatori de impact</i>
PROIECTE SERVICII SOCIALE			
<ul style="list-style-type: none"> • Centre sociale: centre de zi, cluburi de zi, centre de găzduire pe perioadă temporară, cantine sociale • Centre de reabilitare: centre de reabilitare și recuperare socială, centre de consiliere, adăposturi temporare, sprijin pentru ajutorul acordat la domiciliu, consiliere telefonică de urgență, ateliere protejate, etc • Reabilitarea instituțiilor selectate și dotarea căminelor de bătrâni cu echipament specific (medical, social, terapie de întreținere și reabilitare) • Centre de urgență pentru tinerii care părăsesc instituții, persoane fără adăpost, femei și copii victime ale violenței la domiciliu, persoane în vârstă, persoane cu dizabilități, persoane dependente de alcool, persoane dependente de droguri • Crearea de locuri de muncă în centrele 	<ul style="list-style-type: none"> • Număr de organizații beneficiare • Număr persoane beneficiare • Tipul persoanelor beneficiare • Număr traineri/lectori • Număr training-uri/cursuri • Domeniu training-uri/cursuri • Tipuri de servicii oferite (acces cazare peste noapte, servicii medicale, formare profesională, cazare temporară, asistență psihologică și consiliere, consiliere educațională, acces la alimentație, terapie psihologică) • Tipuri de activități realizate (studii de fezabilitate, reabilitare centre/instituții, achiziționare echipamente, creare baze de date, creare centre, modernizare centre/instituții, campanii de informare) 	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea infrastructurii de servicii sociale • Îmbunătățirea accesului la servicii sociale • Diversificarea serviciilor educaționale 	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea serviciilor pentru persoanele cu dizabilități • Creșterea accesului la servicii sociale • Creșterea accesului la servicii medicale și psihologice • Scăderea abandonului școlar • Diminuarea fenomenului cerșetoriei • Scăderea vagabondajului • Scăderea violenței familiale • Număr de proiecte de finanțare scrise și implementate ulterior • Continuarea activităților inițiate de proiect după încheierea finanțării

sociale • Instruire pentru șomerii în lucrări de construcții ca parte a proiectelor de reabilitare a instituțiilor selectate			
---	--	--	--

EVALUAREA EX ANTE		EVALUARE EX POST	
EVALUARE RELEVANȚĂ	EVALUARE EFICIENȚĂ ȘI EFICACITATE	EVALUARE UTILITATE	EVALUARE SUSTENABILITATE
<i>Activități finanțate</i>	<i>Indicatori de output/realizare</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>	<i>Indicatori de impact</i>

PROIECTE INFRASTRUCTURĂ MICĂ ȘI MARE REGIONALĂ			
<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea infrastructurii regionale de transport pentru îmbunătățirea accesului în zonele economice și întărirea legăturii dintre poli economici și coridoarele de transport european Dezvoltarea infrastructurii care sprijină dezvoltarea mediului de afaceri și turismului, în sensul întăririi competitivității IMM-urilor printr-un mai bun acces la tehnologie, servicii, piață și informații Reabilitarea siturilor degradate sau protejarea celor degradabile cu potențial economic (situuri industriale, întreprinderi închise din zonele urbane intens poluate, siturile naturale sau zonele cu potențial turistic), cu acordarea unei atenții sporite remedierii siturilor industriale puternic contaminate 	<ul style="list-style-type: none"> Număr de instituții beneficiare Tipul grupului țintă Tipuri de activități și servicii realizate (reabilitare/renovare spații, construire spații imobiliare, reabilitare infrastructură drumuri, reabilitare infrastructură servicii publice, achiziționare echipamente, campanii de informare, creare baze de date) 	<ul style="list-style-type: none"> Număr de proiecte de finanțare scrise și implementate ulterior 	<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltare economică locală Dezvoltarea turismului local Dezvoltarea infrastructurii turistice Îmbunătățirea serviciilor publice Îmbunătățirea traficului rutier Continuarea activităților inițiate de proiect după încheierea finanțării

EVALUAREA EX ANTE		EVALUARE EX POST	
EVALUARE RELEVANȚĂ	EVALUARE EFICIENȚĂ ȘI EFICACITATE	EVALUARE UTILITATE	EVALUARE SUSTENABILITATE
<i>Activități finanțate</i>	<i>Indicatori de output/realizare</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>	<i>Indicatori de impact</i>

PROIECTE PROTECȚIA MEDIULUI			
<ul style="list-style-type: none"> Îmbunătățirea capacității IMM-urilor de a gestiona mai bine problemele privind deșeurile și, în consecință, de a contribui la protecția mediului; Elaborarea sau pregătirea de studii și activități similare studiilor direct legate de 	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de organizații beneficiare Nr. grupului țintă Tipuri de activități realizate (sistemate, colectare deșeuri, ecologizare etc) Tipuri de activități alternative realizate (studiu de fezabilitate, studiu de impact, campanii de informare pt localnici, 	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea capacității de epurare a apelor (m³) Creșterea accesului la apă sau canalizare (%) Creșterea capacității stațiilor de depozitare a deșeurilor Diversificarea acțiunilor în domeniul mediului 	<ul style="list-style-type: none"> scăderea costurilor de gestionare a deșeurilor minimizarea generării deșeurilor scăderea poluării produse prin activități de producție creșterea calității apei creșterea capacității de reciclare a deșeurilor promovarea și dezvoltarea turismului zonal scăderea poluării în zonă

proiecte de investiții viitoare, în domeniul gestionării deșeurilor, care ar putea fi implementate în cadrul Phare CES 2005, precum și în cadrul altor programe de finanțare ale unor alți donori • Îmbunătățirea capacității autorităților publice și a ONG-urilor de a contribui la protecția mediului;	achiziționare echipamente etc)		<ul style="list-style-type: none"> • creșterea calității vieții cetățenilor • creșterea responsabilității cetățenești față de mediu • număr de proiecte de finanțare scrise și implementate ulterior • continuarea activităților inițiate de proiect după încheierea finanțării
--	--------------------------------	--	---

c) Stabilirea metodelor utilizate

În vederea atingerii obiectivelor asumate au fost utilizate următoarele metode care vizează nivelul mediu și micro:

- Cercetarea documentelor (ghidul solicitantului, fișe de proiect, matricea cadrului logic, rapoarte de evaluare și evaluare ex post) referitoare la măsurile finanțate, solicitanți și activitățile desfășurate în vederea sistematizării unei baze de date ce va conține indicatori descriptivi;
- Cercetare de teren asupra populației solicitanților utilizând ca și instrument chestionarul auto-aplicat prin care se vor urmări culegerea principalilor indicatori care să releve impactul la nivelul populației investigate și sistematizarea bazei de date în vederea interpretării rezultatelor. În cadrul acestei cercetări s-au urmărit completarea informațiilor necesare pe indicatorii care nu ar fi putut să fie relevați de metoda documentară;
- Realizarea analizei statistice a rezultatelor sondajelor, procesarea și analizarea tuturor datelor: analiza descriptivă (frecvențe, indicatori ai tendinței centrale, indicatori de dispersie, crosstaburi) și analiza corelațiilor (Spearman, Pearson, Testul „Hi pătrat”, regresii, analiză cluster);
- Realizarea analizei spațiale a datelor (distribuția spațială a proiectelor la nivelul regiunii, ariile de concentrare a proiectelor, etc) și reprezentarea cartografică a datelor folosind hărți tematice (de ex. numărul proiectelor în funcție de sursa de finanțare la nivel de județ, sume contractate pe componente la nivel de județ, etc). Pentru realizarea analizelor spațiale și a hărților au fost excluse cele două proiecte derulate în județul Mehedinți aparținând regiunii vecine, precum și cele 12 proiecte care s-au desfășurat în cel puțin două județe ale Regiunii Vest, pentru a nu influența imparțialitatea rezultatelor, în condițiile în care nu există o estimare clară a împărțirii sumelor între județele beneficiare ale aceluiași proiect;
- Realizarea raportului de evaluare și sistematizarea concluziilor.

d) Construirea instrumentelor de lucru

Ancheta de teren s-a realizat prin utilizarea **chestionarului ca instrument de investigație**.

Principala particularitate a anchetei în cazul acesta, a fost existența mai multor componente finanțate care s-au caracterizat prin: obiective diferite, activități eligibile diferite, potențiali solicitanți diferiți (IMM-uri, școli, instituții publice, etc) uneori fiind incluse sau excluse anumite categorii.

Această situație a determinat la nivel metodologic și la nivel tehnic în ceea ce privește construcția chestionarelor următoarele aspecte:

- imposibilitatea realizării unui singur instrument unitar pentru toate componentele care să poată măsura suficient de profund impactul tuturor finanțărilor și deci necesitatea proiectării unor instrumente/chestionare specifice (cu indicatori specifici) pentru fiecare componentă în parte;
- necesitatea proiectării la nivelul tuturor chestionarelor corespunzătoare diferitelor componente a unei structuri similare, relativ stabile, care să permită un nivel mediu de profunzime, dar și să conțină elemente comune.

Au fost realizate un număr de șapte tipuri de chestionare, corespunzătoare celor șapte mari categorii de componente: Sprijin IMM, Dezvoltarea resurselor umane, Servicii sociale, Învățământ profesional și tehnic (TVET), Cooperare transfrontalieră (CBC), Sprijin turism, Dezvoltarea infrastructurii regionale. Pentru componenta de mediu în cadrul căreia nu s-a finalizat încă nici un proiect nu s-a apelat la acest instrument de analiză.

Chestionarele au cuprins un număr între 21-24 de întrebări, conținând toate tipurile de întrebări: deschise, închise, scale de apreciere, variabile filtru, etc. Durata estimată de completare a unui chestionar variază între 15-20 de minute.

Stabilirea populației investigate a presupus delimitarea exactă a populației supuse investigării în vederea introducerii acestora în baza de date. Principalele criterii pentru a face parte din anchetă au fost:

- proiectul să fie finalizat, fiind excluse din investigare proiectele care au fost reziliate sau în curs de litigiu;
- nu s-a realizat un chestionar pentru proiectele aflate în curs de derulare
- nu s-a realizat o diferențiere între finanțatorul componentelor, fiind incluse atât proiectele finanțate prin PHARE, cât și prin FNDR.

În urma realizării procesului de selecție a fost stabilit un număr de 353 de proiecte finalizate cu succes. De asemenea, au fost luate în analiza generală cele 71 de proiecte aflate în curs de derulare în acest moment.

Modalitatea de trimitere a chestionarelor a fost prin poștă, fiind trimise la beneficiari în cadrul unei mape. Această mapă a conținut specificațiile metodologice necesare completării chestionarului, precum și plic timbrat în vederea returnării. Ulterior, respondenții au fost contactați telefonic în vederea asigurării de suport în cazul unor nelămuriri cu privire la completarea chestionarelor.

După primirea chestionarelor de la respondenți au fost create bazele de date corespunzătoare prin introducerea informațiilor din chestionare. Ulterior, bazele de date au fost verificate și corectate de greșeli.

Pentru analiza datelor au fost utilizate softuri dedicate pentru analiza statistică (SPSS versiunea 16 și Microsoft Office Xcel) și pentru analiza spațială și cartografiere (softuri GIS specializate).

Din analizele care au fost realizate la nivel regional au fost excluse 2 proiecte derulate în județul Mehedinți, situat în Regiunea Sud-Vest Oltenia, dar în același timp în aria eligibilă a Programelor de Vecinătate România-Serbia.

e) Interval de analiză

În acest studiu au fost incluse toate proiectele finalizate la momentul 1 martie 2009, derulate pe diferite componente ale programului PHARE și în diferite programe naționale cu finanțare din FNDR. De asemenea, au fost luate în analiza generală cele 71 de proiecte aflate în curs de derulare la momentul 1 martie 2009.

Trebuie precizat faptul că perioada 2000-2008 care apare la nivel de analiză de-a lungul întregului studiu are următoarea semnificație: **anul 2000** reprezintă anul primelor contracte semnate în cadrul programului PHARE 1998, iar **anul 2008** este anul ultimelor contracte semnate, pentru care proiectele au fost finalizate sau se află în derulare în acest moment.

De asemenea, au fost incluse în analiză proiectele din cadrul următoarelor programe: PHARE 2001 CES componenta „Facilități suplimentare de investiții” (două proiecte), programul SAMTID (două proiecte), programul PHARE CES 2003 componenta infrastructură regională (trei proiecte: *Integrarea în circuitul turistic mondial a cetăților dacice din Munții Orăștiei; Dezvoltarea potențialului turistic al stațiunii Moneasa; Protejarea mediului in zona lacului Surduc – Reabilitarea infrastructurii rurale si integrarea zonei in circuitul turistic internațional*), programul PHARE CES 2005 componenta infrastructură regională (două proiecte: *Reabilitare zona industrială Valea Țerovei-Reșița și Reabilitarea și revitalizarea Cetății Timișoara - Bastionul*).

Capitolul 4: Profilul promotorilor de proiecte

Solicitanții finanțării derulate în perioada 2000-2008 au fost reglementați pentru fiecare program și componentă de program în parte de Ghidul solicitantului. În acest sens au fost reglementate categoriile mari de beneficiari, precum și condițiile specifice care trebuiesc îndeplinite în momentul depunerii finanțării.

Solicitanții trebuiau să îndeplinească, printre altele, următoarele condiții:

- să fie proprietarul infrastructurii ce va fi realizată/reabilitată/îmbunătățită și a terenului pe care se face investiția;
- să aibă sediul/să fie înregistrați în regiunea în care va fi implementat proiectul;
- să fie direct responsabili cu pregătirea și managementul proiectului și să nu acționeze ca intermediar;
- să aibă surse de finanțare sigure și suficiente pentru a asigura continuitatea în derularea proiectului și, dacă este cazul, să participe la finanțarea acestuia;
- să aibă experiență.

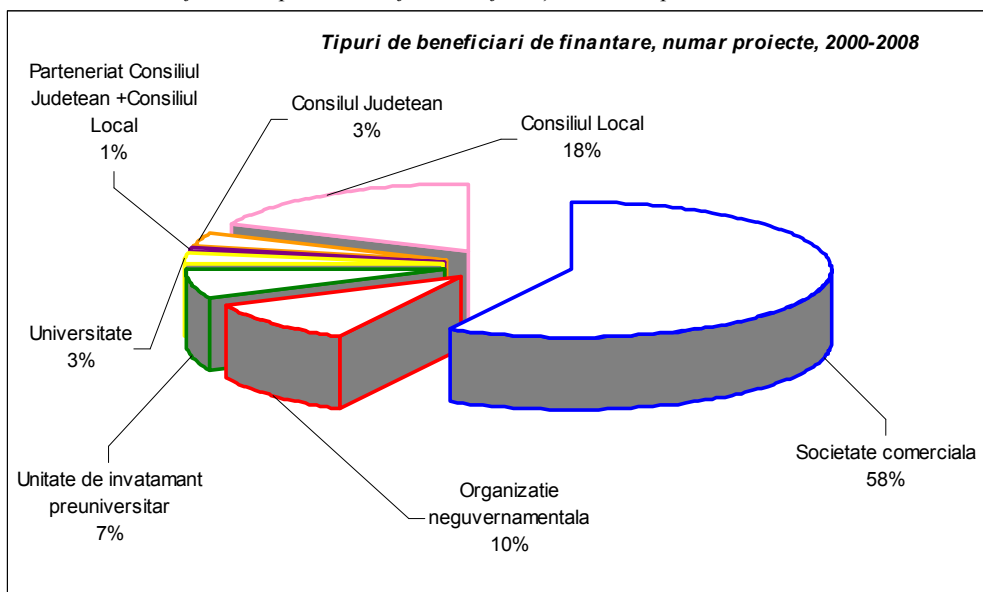
De asemenea, beneficiarii proiectelor au avut obligația ca la semnarea contractului să demonstreze că dispun de resurse pentru co-finanțarea proiectului pe care l-au depus. De asemenea, ei trebuiau să acopere costurile neeligibile, iar pentru proiectele care au lucrări să acopere eventualele costuri determinate de imposibilitatea de a finaliza proiectul.

Au fost excluși de la finanțare solicitanții care se aflau în situații precum:

- faliment;
- pe cale de lichidare;
- aflați în litigii;
- nu și-au îndeplinit obligațiile de plată a taxelor și impozitelor, asigurările sociale;
- sunt vinovați de grave greșeli profesionale;
- sunt vinovați de furnizarea de informații eronate către Autoritatea Contractantă;
- au încercat să obțină informații confidențiale sau să influențeze comisia de evaluare.

Respectând condițiile generale și cele specifice impuse de ghidul solicitantului, în Regiunea Vest beneficiarii au fost diverși, după cum se poate observa și în **graficul 2** de mai jos.

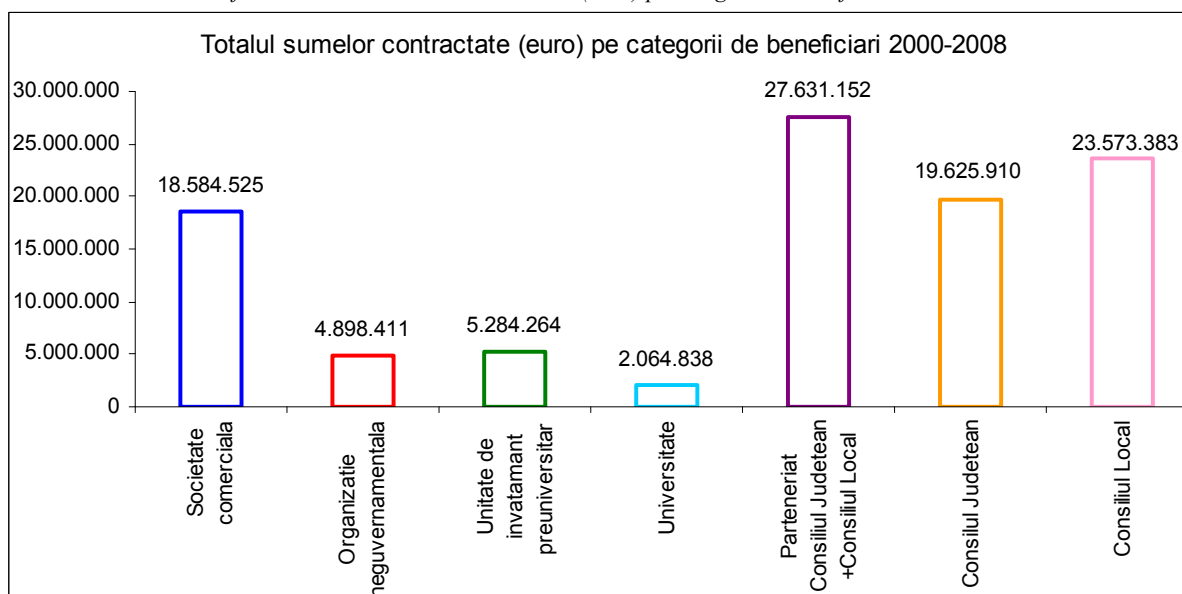
Graficul 2. Tipuri de beneficiari de finanțare, număr proiecte, 2000-2008

Primele finanțări nerambursabile au fost adresate cu precădere sectorului privat ca o consecință a nevoii de a dezvolta economia afectată puternic de restructurare. Pe parcursul derulării finanțărilor, raportul privat – public se inversează, fiind o concentrare mai mare pe investiții ale autorităților publice.

Cu toate acestea, în perioada 2000-2008 cea mai mare sumă de bani a fost atrasă de proiectele care au fost derulate în parteneriat de către consiliul județean și consiliul local, urmate de proiectele derulate individual de către cele două categorii de instituții (consiliile locale și consilii județene din regiune). De asemenea, o mare parte dintre proiecte au avut drept solicitanți societățile comerciale. A se vedea **graficul 3** de mai jos.

Graficul 3. Totalul sumelor contractate (euro) pe categorii de beneficiari 2000-2008

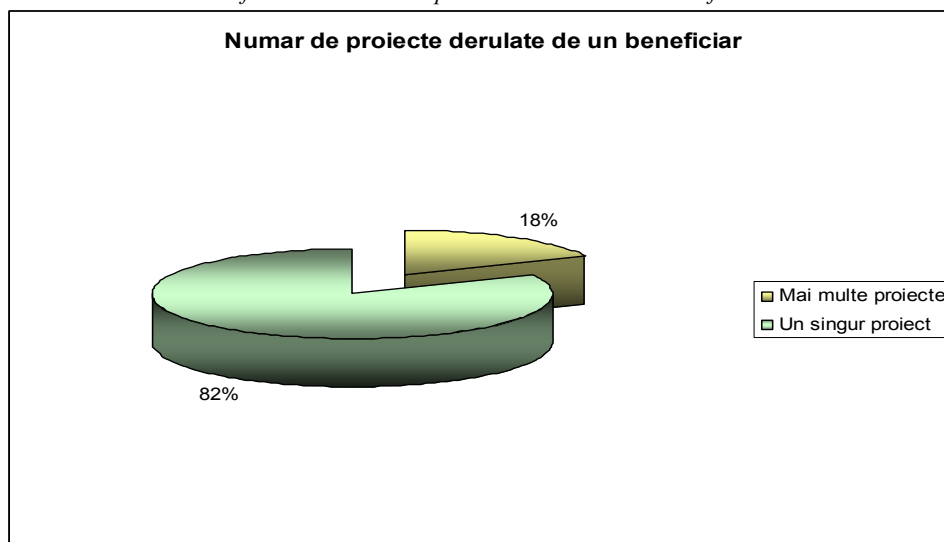
În analiza profilului beneficiarilor trebuie avut în vedere faptul că programele de după anul 2000 au intrat sub incidența HG 399/2001, astfel încât la nivel național numai 11 zone

geografice au fost eligibile. Această condiție de împărțire a fost valabilă până la lansarea programului PHARE multianual 2004-2006.

În cazul Regiunii Vest a fost identificată o zonă de restructurare industrială și cu potențial de creștere economică – Zona 8: Zona industrială a Banatului de Sud și a Bazinului Petroșani. Din această zonă, situată integral în Regiunea Vest, fac parte următoarele localități: Reșița, Caransebeș, Bocșa, Oravița, Oțelu Roșu, Anina (din județul Caraș-Severin), Hunedoara, Deva, Petroșani, Vulcan, Lupeni, Petrila, Orăștie, Brad, Călan, Simeria, Hațeg, Uricani, Aninoasa (din județul Hunedoara), Nădrag, Tomești, Margina (din județul Timiș). De asemenea, localitatea Topleț (din județul Caraș-Severin) a făcut parte din zona 7: Zona industrială a Podișului Mehedinți.

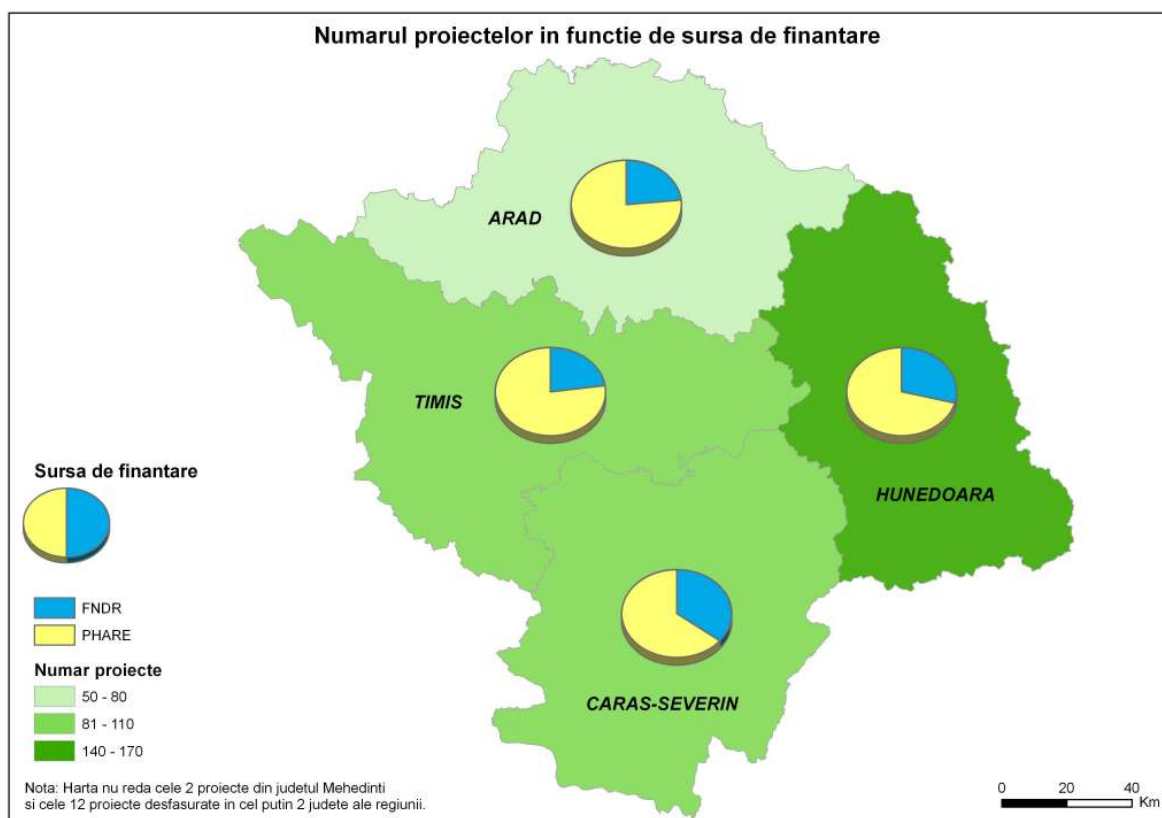
În aceste condiții, trebuie spus că anumiți beneficiari au depus o singură cerere de finanțare, dar există și cazuri în care anumiți solicitanți au depus mai multe cereri de finanțare de-a lungul perioadei analizate, după cum se poate observa și în **graficul 4** mai jos.

Graficul 4. Numărul de proiecte derulate de un beneficiar

Capitolul 5: Analiza structurii și a modului de derulare a finanțărilor

În Regiunea Vest a fost finalizat cu succes procesul de implementare a unui număr de **235** de proiecte finanțate prin programele PHARE CES în perioada 2000-2008. Totodată în acest moment sunt în plină derulare alte **72** de proiecte finanțate din PHARE CES. La acest număr de proiecte se adaugă încă **116** proiecte derulate din finanțările naționale prin Fondul Național de Dezvoltare Regională, după cum se poate observa și din **harta 4** de mai jos.

Harta 4: Numărul de proiecte în funcție de sursa de finanțare în Regiunea Vest

De asemenea, chiar dacă au fost contractate, un număr de **14** proiecte din programele PHARE CES au fost reziliate. În cadrul proiectelor finanțate din FNDR, numărul de proiecte reziliate este de **74**.

Tabelul XI. Stadiul proiectelor contractate în Regiunea Vest în perioada 2000-2008

Program	Proiecte Finalizate	Proiecte in derulare	Proiecte Reziliate	TOTAL
PHARE CES	236	72	14	322
FNDR	116	0	74	190
TOTAL	352	72	88	512

În ceea ce privește principalele motive de reziliere a contractelor se poate afirma că toate contractele au fost reziliate la solicitarea beneficiarului aflat în imposibilitatea de a-și îndeplini obligațiile contractuale. De obicei, acesta se afla într-una dintre următoarele situații:

- s-a retras un partener din proiect;
- au existat dificultăți legate de asigurarea co-finanțării;
- au apărut neînțelegeri interne în societatea comercială.

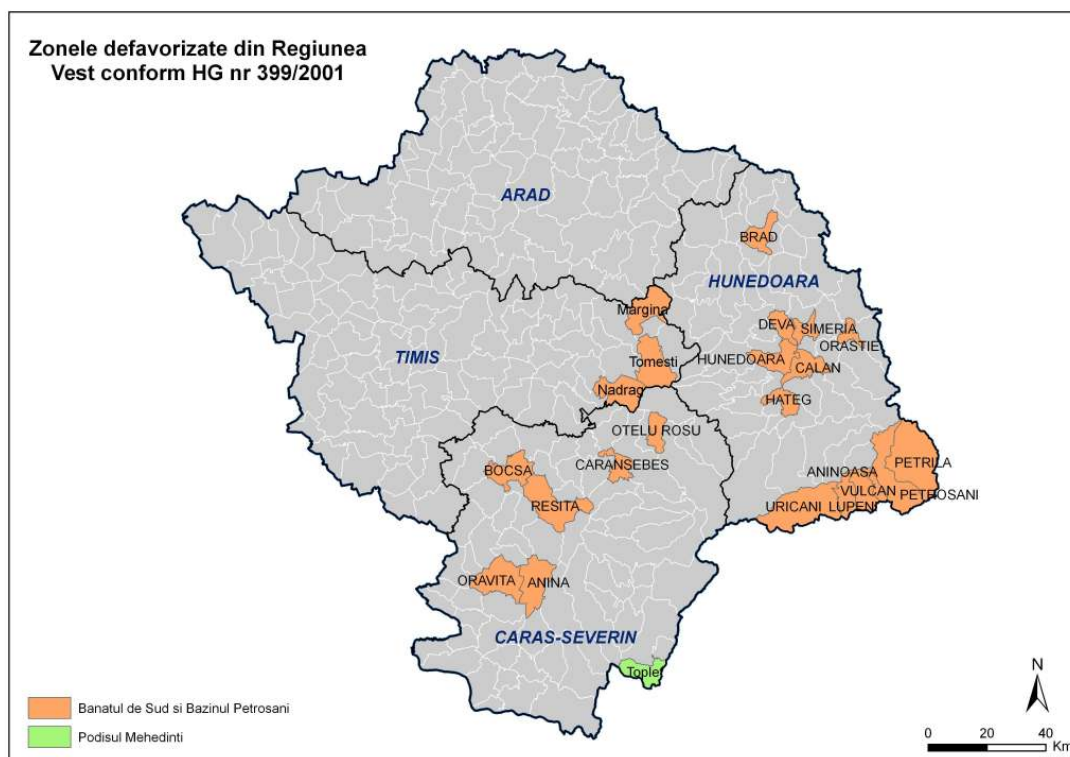
Modul de derulare a proiectelor finanțate care au fost finalizate poate fi analizat prin prisma mai multor criterii:

- *criteriul geografic*, respectiv modul în care au fost implementate proiectele aprobate în cele patru județe componente;
- *criteriul mărimii finanțării*, prin care s-a analizat modul de grupare a proiectelor în funcție de amploarea lor, adică de mărimea bugetului aprobat;
- *criteriul sectorial*, respectiv modul în care proiectele pot fi grupate pe diferite ramuri din economia națională (se va aplica doar în cazul finanțărilor pentru agenții economici).

a) Repartizarea geografică

În ceea ce privește criteriul geografic, s-a realizat o analiză la nivelul proiectelor finalizate din cadrul programelor PHARE CES, dar și o analiză la nivel de componente ale acestor programe. De asemenea, în cadrul analizei geografice s-au urmărit și valorile/bugetele atrase de cele patru județe componente ale Regiunii Vest.

Astfel, în județul Hunedoara au fost implementate cele mai multe proiecte - 118. La polul opus este situat județul Arad, cu 42 de proiecte. Pentru înțelegerea situației numărului de proiecte trebuie să nu trecem cu vederea faptul că nici o localitate din județul Arad nu a fost eligibilă pentru o serie de programe de finanțare (de exemplu, componenta TVET a Programelor PHARE 2001 și 2003). De asemenea, județele Caraș-Severin și Hunedoara fiind mai puțin dezvoltate au beneficiat de o serie de criterii de eligibilitate favorabile. Astfel, în HG nr. 399/2001 au fost identificate la nivel național 11 zone de restructurare industrială cu potențial de creștere economică, iar în Regiunea Vest acestea au fost situate cu precădere în județele Caraș-Severin și Hunedoara, după cum se poate vedea și în **harta 5** de mai jos.

Harta 5: Zonele defavorizate din Regiunea Vest conform HG 399 / 2001

Tabelul XII. Repartizarea proiectelor și a sumelor contractate din programele PHARE CES 2000-2008

Județ / Regiune	Număr de proiecte	Suma contractată (Euro)
Arad	42	24.859.150
Caraș-Severin	65	21.618.982
Hunedoara	118	22.668.184
Timiș	70	20.198.073
Mai mult de un județ al regiunii	11	623.504
Regiunea Vest	306	89.967.893
Mehedinți	2	80.840
TOTAL gestionate de ADR Vest	308	90.048.733

În ceea ce privește suma contractată se observă că există variații mici între cea mai mare sumă contractată (Arad – 25.859.150 euro) și cea mai mică sumă contractată (Timiș – 20.198.032 euro).

În cadrul programului PHARE CBC România-Serbia&Munteneșu, 2 proiecte cu o valoare totală de 80.840 Euro au fost implementate în județul Mehedinți, județ care face parte din aria eligibilă a programului, dar în același timp și din Regiunea Sud-Vest. Pentru această licitație ADR Vest a jucat rolul de autoritate de implementare pentru întreaga arie eligibilă. După această licitație pentru programele viitoare destinate graniței România-Serbia a fost creat Biroul de Cooperare Teritorială România-Serbia, prin asocierea ADR Vest cu ADR Sud-Vest.

Urmând aceeași metodologie, s-au analizat și finanțările din FNDR. Astfel, în tabelul de mai jos avem o prezentare a numărului de proiecte finalizate și a sumelor contractate prin acestea.

Tabelul XIII. Repartizarea proiectelor și a sumelor contractate din FNDR în Regiunea Vest

Județ / Regiune	Număr de proiecte	Suma contractată - euro
Arad	13	681.274
Caraș-Severin	34	3.189.737
Hunedoara	47	3.200.189
Timiș	21	4.608.369
Mai mult de un județ al regiunii	1	15.020
Regiunea Vest	116	11.694.589

La fel ca și în cazul programelor PHARE, în județul Hunedoara au fost localizate cele mai multe proiecte finalizate care au avut finanțare din FNDR. Acesta a fost urmat de județul Caraș-Severin. Legat de acest aspect nu trebuie pierdut din vedere faptul că județele Caraș-Severin și Hunedoara au beneficiat de programe dedicate: programele „Dezvoltarea județului Hunedoara”, respectiv „Dezvoltarea județului Caraș-Severin”.

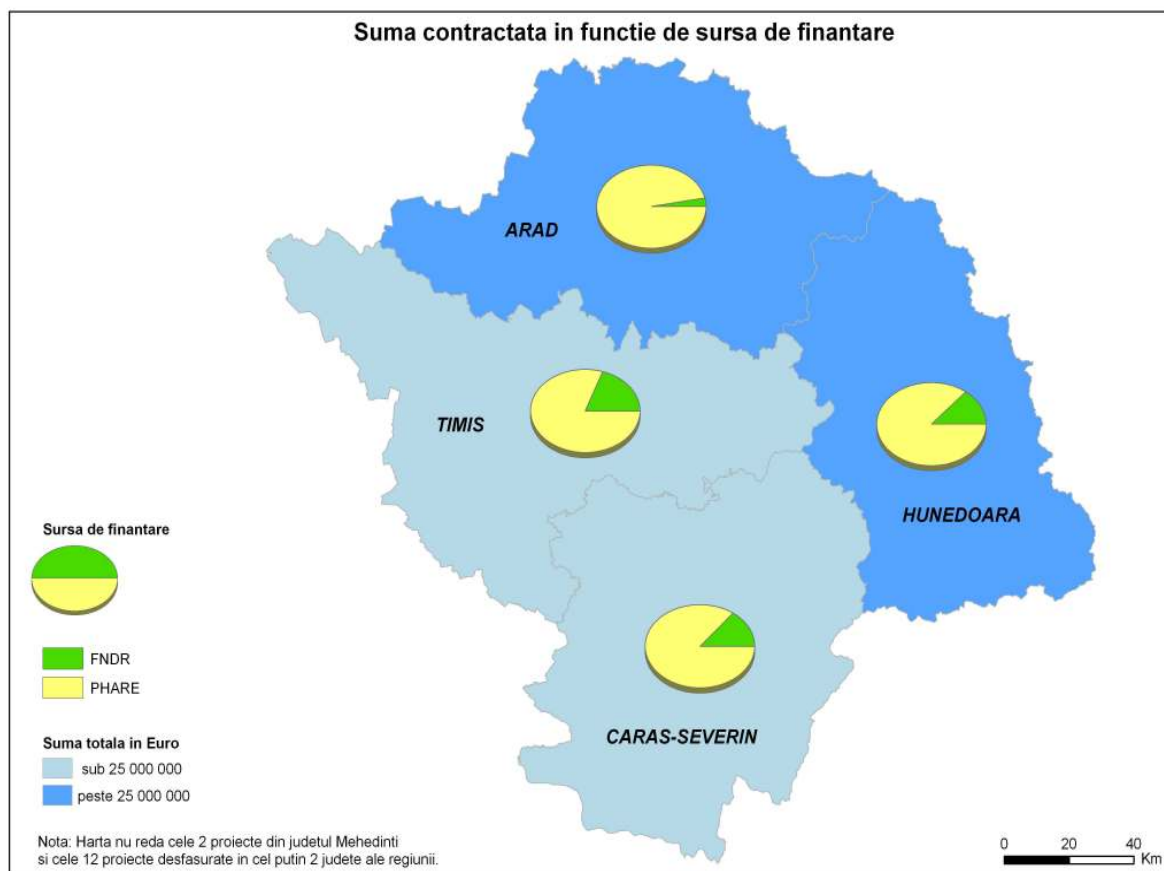
În tabelul de mai jos avem de-a face cu o centralizare a celor 2 surse majore de finanțare la nivel de număr de proiecte și sume contractate, atât la nivel de Regiunea Vest, cât și la nivel de proiecte gestionate de ADR Vest.

Tabel XIV. Repartizarea proiectelor și a sumelor contractate din FNDR și PHARE 2000-2008

Județ / Regiune	Număr de proiecte	Suma contractată - Euro
Arad	55	25.540.424
Caraș-Severin	99	24.808.719
Hunedoara	165	25.868.373
Timiș	91	24.806.442
Mai mult de un județ al regiunii	11	638.524
Regiunea Vest	422	101.662.482

Mehedinți	2	80.840
Total gestionate de ADR Vest	424	101.743.322

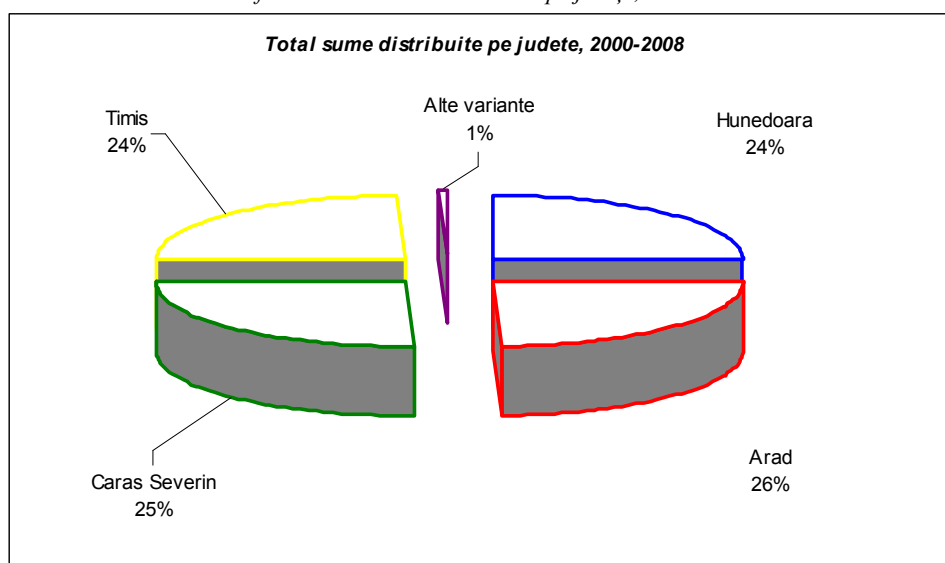
A se vedea și **harta 6**.

Harta 6: Suma contractată în funcție de sursa de finanțare în Regiunea Vest

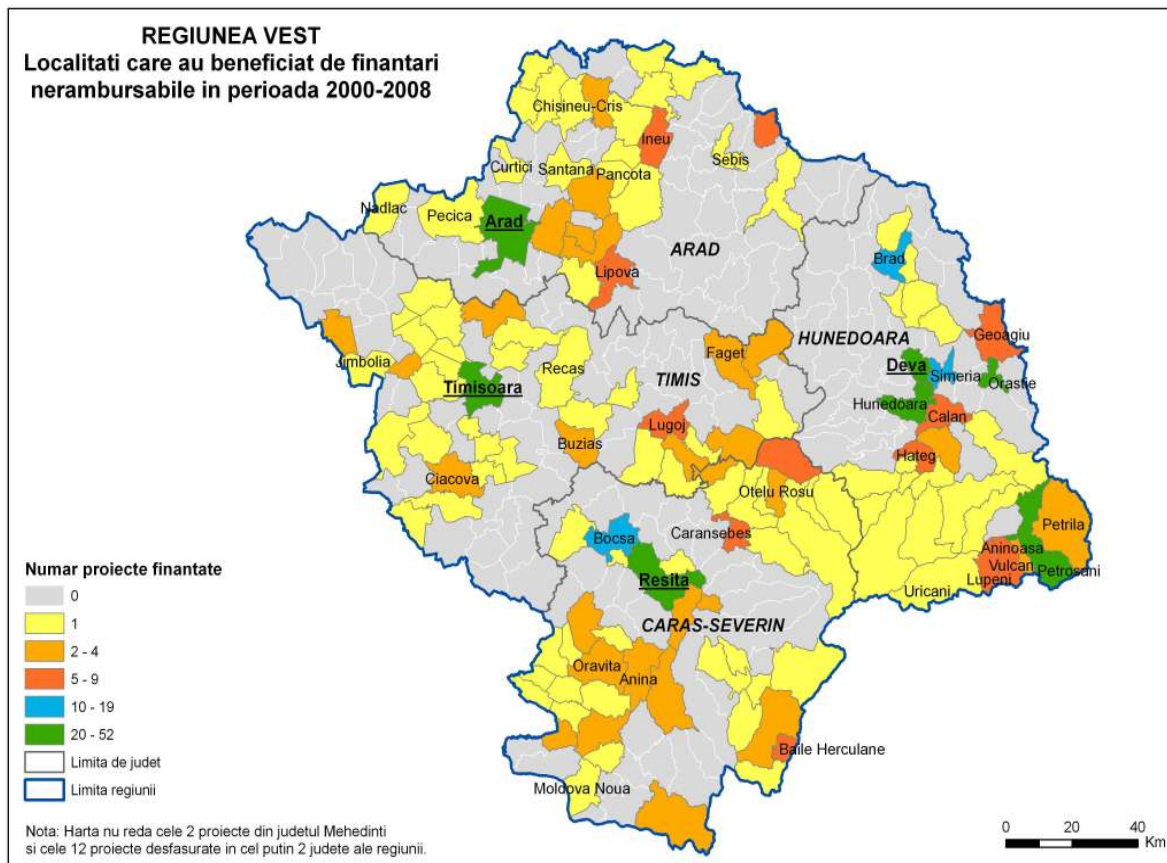
În **graficul 5** de mai jos este prezentată situația finanțărilor nerambursabile cumulate (PHARE și FNRD) de care au beneficiat județele componente ale Regiunii Vest.

Graficul 5. Total sume distribuite pe județe, 2000-2008

Tot graficul de mai sus ne arată că aproximativ 1% din totalul finanțărilor au vizat proiecte care s-au derulat în afara regiunii, cazul celor 2 proiecte din județul Mehedinți din cadrul programului PHARE CBC România-Serbia sau au vizat proiecte care s-au derulat în localități din mai multe județe (12 proiecte).

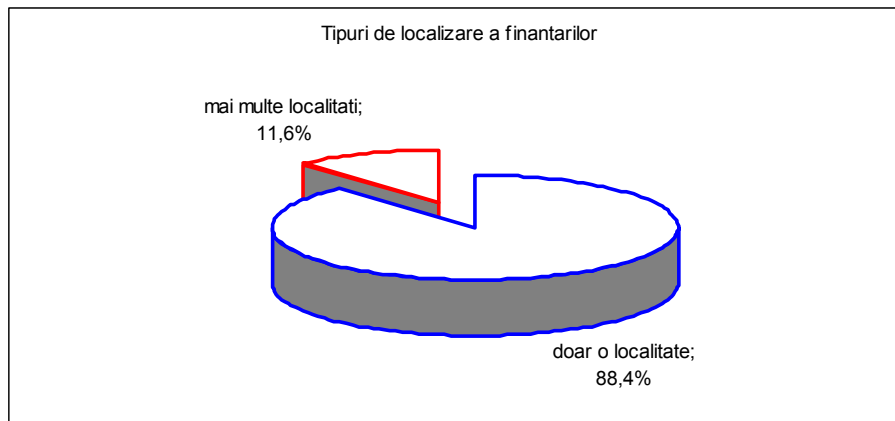
În **harta 7** de mai jos avem de-a face cu o prezentare la nivel de localitate a finanțărilor nerambursabile derulate în Regiunea Vest. Astfel, se observă că cele mai multe proiecte au fost implementate în municipiile reședință de județ: Arad, Deva, Reșița și Timișoara. Tot cu un număr mare de proiecte sunt și alte 3 municipii din județul Hunedoara: Petroșani, Orăștie și Hunedoara.

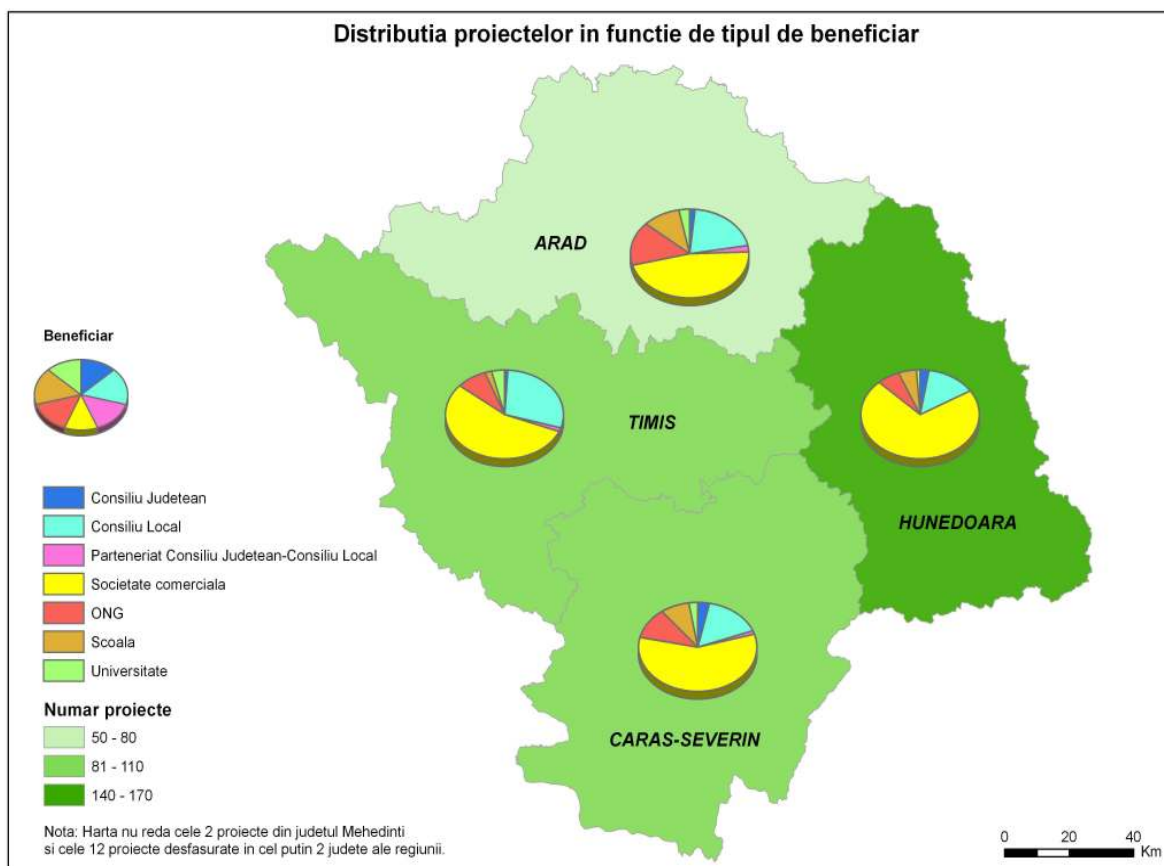
Harta 7: Localitățile care au beneficiat de finanțări nerambursabile în Regiunea Vest în perioada 2000-2008

O caracteristică a programului PHARE CES la nivelul componentei de resurse umane a fost aceea că proiectul a fost implementat în mai multe localități. Graficul de mai jos realizează o analiză prin prisma acestui fapt la nivelul tuturor celor 424 de proiecte. După cum se poate observa în **graficul 6** de mai jos cele mai multe proiecte s-au adresat unei singure localității.

Graficul 6. Tipuri de localizare a finanțărilor

În **harta 8** de mai jos se poate observa la nivelul fiecărui județ component al Regiunii Vest tipul de beneficiari de proiecte nerambursabile. În toate cele patru județe, societățile comerciale au implementat cele mai multe proiecte, urmate de către autoritățile publice locale și de organizații neguvernamentale.

Harta 8: Distribuția proiectelor în funcție de tipul de beneficiar în Regiunea Vest

b) Repartizarea dimensională

Valorile minime și maxime ale proiectelor au depins de limitele stabilite în cadrul programului de finanțare în cadrul căruia au fost incluse. În ceea ce privește Regiunea Vest, cel mai mic proiect finalizat a fost de 4.781 Euro, iar cel mai mare proiect inclus în analiză a fost de 11.971.561 Euro. Suma medie care a revenit unui proiect la nivel general este de

239.960,7 Euro, cu diferențe și caracteristici distincte de la program la program și de la componentă la componentă.

Analiza pe clase de mărimi a bugetului aprobat al proiectelor pornește de la nevoia de a clasifica bugetele în câteva categorii/clase de mărime. Plecând de la mărimea bugetelor aprobate existente la nivelul celor **424** de proiecte a fost propusă următoarea posibilă împărțire pe clase de mărime:

- *proiecte majore*: sunt acele proiecte ale căror valoare aprobată a fost mai mare de 2.000.001 Euro
- *proiecte mari*: pot fi denumite acele proiecte care au avut un buget aprobat cuprins între 500.001 – 2.000.000 Euro;
- *proiecte medii*: pot fi denumite acele proiecte care au avut un buget aprobat cuprins între 100.001 și 500.000 Euro;
- *proiecte mici*: sunt acele proiecte care au avut o valoare aprobată cuprinsă între 50.001 și 100.000 Euro;
- *micro-proiecte*: încadrăm în această categorii finanțările aprobate ale căror valori au fost sub 50.000 Euro.

Tabelul XV. Tipul de proiecte implementate în Regiunea Vest

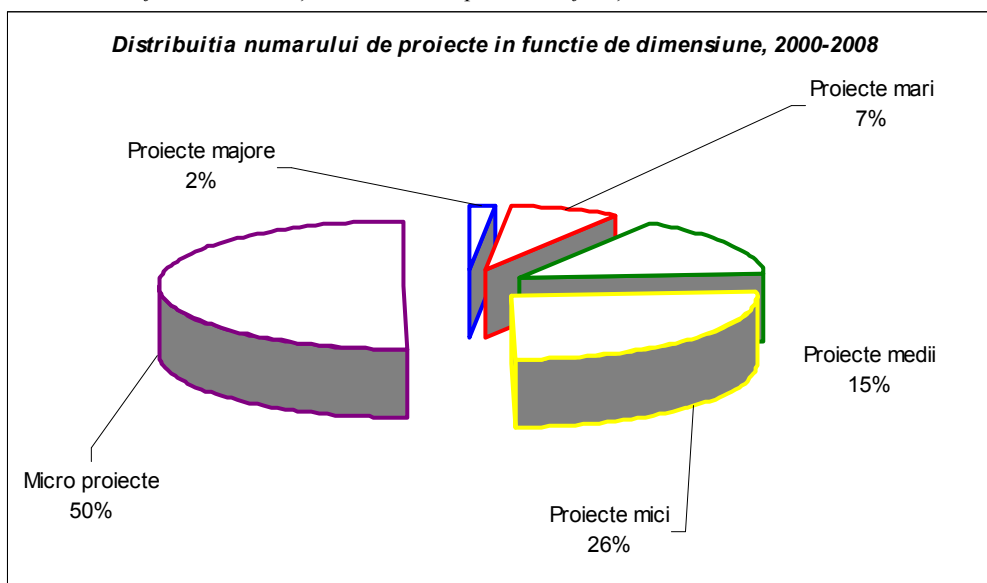
Tipul de proiecte	Număr de proiecte	Suma alocată - Euro	Medie/proiect - Euro
Proiecte majore	7	49.259.189	7.037.027,0
Proiecte mari	31	24.702.987	796.870,5
Proiecte medii	63	13.208.555	209.659,6
Proiecte mici	110	7.632.507	69.386,4
Micro proiecte	213	6.940.084	32.582,6
TOTAL	424	101.743.322	239.960,7

Dacă facem o analiză a sumelor alocate celor 4 tipuri de proiecte se observă că cei mai mulți bani au fost alocați către proiectele majore, urmat de proiectele mari, medii, mici și micro-proiectele.

Procentual și numeric se observă că cele mai multe proiecte au fost de tipul micro-proiectelor (sub 50.000 Euro). La polul opus se află proiectele majore, a căror dezvoltare a fost limitată atât de dimensiunile programului (sumă mică alocată Regiunii Vest), cât și de limita maximă a fiecărei componente/program.

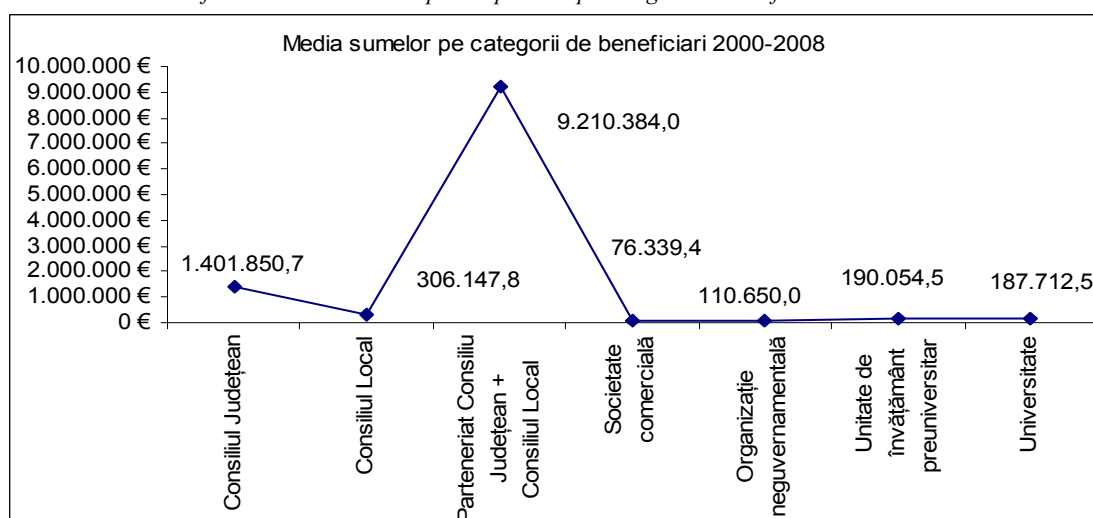
Privite ca medie cele mai mari proiecte au fost implementate de către autoritățile publice locale, urmate de autoritățile publice județene și universități. A se vedea și **graficul 7** de mai jos.

Graficul 7. Distribuția numărului de proiecte în funcție de dimensiune, 2000-2008

În ceea ce privește relația dintre tipul de beneficiar și media proiectului implementat de acesta, după cum se poate observa și în **graficul 8** de mai jos, proiectele cu valorile medii cele mai mari au fost implementate de autorități publice în parteneriat (locale și județene), urmate de acestea la nivel individual.

Graficul 8. Media sumelor pe componente pe categorii de beneficiari 2000-2008

Dat fiind faptul că în acest moment se cunosc sumele minime (20.000 Euro) și maxime (50 milioane Euro) pentru Programul Operațional Regional 2007-2013 pentru care ADR Vest va îndeplini rolul de organism intermediar se poate afirma că o dată cu acest nou program se face trecerea de la managementul de proiecte relativ mici la managementul de proiecte mari.

c) Repartizarea sectorială

În general, în ghidurile de finanțare adresate agenților economici apărea următoarea specificație: sunt eligibile societățile comerciale din „sectorul producției și cel al

serviciilor”, existând câteva excepții, de tipul producție armament, tutun și băuturi alcoolice, industria extractivă, servicii bancare și tranzacții imobiliare.

În aceste condiții, în categoria repartizării sectoriale a proiectelor vom analiza doar acele proiecte ale căror principali beneficiari sunt agenții economici. În această analiză intră așadar cele 172 de proiecte derulate de agenții economici.

Chiar dacă o astfel de analiză ar permite identificarea direcțiilor spre care au fost orientate fondurile, din analiza primară în funcție de acest criteriu se poate observa că finanțările au vizat domenii dintre cele mai diverse. Astfel, proiectele aprobate se includ în următoarele domenii:

- industria de prelucrare a lemnului și a mobilei;
- industria ușoară (textile, confecții, prelucrarea firelor și a fibrelor, încălțăminte);
- industria alimentară;
- industria construcțiilor de mașini;
- industria materialelor de construcții;
- industria celulozei și hârtiei, etc.

Totuși, la nivel național, din informațiile furnizate de Ministerul Integrării Europene, s-a observat că din cele 1.144 de proiecte de la nivel național care au beneficiat de finanțare nerambursabilă și care au avut drept solicitanți IMM-urile (în baza memorandumurilor de finanțare PHARE 1998, 2000 și 2001) aproximativ 70% se referă la investiții în industria prelucrătoare, 20% sunt în domeniul serviciilor, iar 10% se referă la investiții în construcții.

Efectele acestei intervenții dispersate nu au fost foarte benefice pentru economia regiunii, deoarece derularea de 3, până la maxim 25 proiecte într-un domeniu nu poate aduce schimbări semnificative la nivelul sectorului. În aceste condiții se poate avea în vedere pentru următoarele programe de finanțare concentrarea intervențiilor la nivelul anumitor sectoare economice cu potențial de dezvoltare sau cu o anumită tradiție la nivel regional.

Capitolul 6: Analiza impactului finanțărilor nerambursabile din Regiunea Vest

a) Modul de utilizare a fondurilor

Printr-o astfel de analiză se poate urmări modul în care au fost angajate și utilizate sumele puse la dispoziție potențialilor beneficiari din Regiunea Vest.

Această analiză are la bază trei tipuri de informații: **sumele alocate** pentru diferitele programe și componente PHARE (coloana **1**), **sumele contractate** (coloana **2**) care reprezintă gradul de acoperire cu proiecte a sumei alocate și **sumele plătite** efectiv beneficiarilor în urma implementării acțiunilor prevăzute în proiect (coloana **3**).

Pe baza acestor trei tipuri de informații au fost calculați trei indicatori diferiți:

- *indicele de contractare*: calculat ca raport procentual între suma contractată și cea alocată pentru fiecare program sau componentă în parte (coloana **4**);
- *indicele de plată*: calculat ca raport procentual între suma plătită beneficiarilor la finalul proiectului și suma aprobată spre finanțare în urma evaluării (coloana **5**);
- *indicele de absorbție*: calculat ca raport procentual între suma plătită beneficiarilor la finalul proiectului și suma alocată inițial pentru fiecare program sau componentă în parte (coloana **6**).

Tabelul XVI. Indicii de utilizare a fondurilor PHARE CES gestionate de ADR Vest – proiecte finalizate

PROGRAMUL	Suma alocata (Euro)	Suma contractata (Euro)	Suma platita (Euro)	Indicele de contractare %	Indicele de plată %	Indicele de absorbție %
0	1	2	3	4	5	6
PHARE 1998 Licitatia I	1.288.285	1.288.285	1.140.376	100,0	88,52	88,52
PHARE 1998 Licitatia II	1.189.531	1.127.031	999.435	94,75	88,68	84,02
PHARE 2000 / IMM	1.662.500	1.662.436	1.244.444	100	74,86	74,85
PHARE 2000 / DRU	1.972.500	1.633.340	1.387.752	82,81	84,96	70,35
PHARE 2001 / IMM	1.725.800	1.605.204	1.195.530	93,01	74,48	69,27
PHARE 2001 / Servicii sociale	1.501.000	1.360.250	1.070.041	90,62	78,67	71,29
PHARE 2001 / Infrastructura mica	3.898.577	3.898.577	3.400.000	100,0	87,21	87,21
PHARE 2001 / TVET	1.035.000	931.310	931.310	89,98	100,0	89,98
PHARE 2001 SIF	6.111.691	6.111.691	6.111.691	100%	100%	100%
PHARE 2002 / DRU	1.636.800	1.618.873	1.400.000	98,9	86,48	85,53
PHARE 2003 / CBC	465.000	464.552	371.642	99,9	80,0	79,92
PHARE 2003 / TVET	510.000	507.008	507.008	99,41	100,0	99,41
PHARE 2003 / Infrastructură regională	5.000.000	4.078.660	3.956.312	81,57	97,0	79,1
TOTAL	27.996.684	26.287.217	23.715.541	93,9	90,2	84,7

Din analiza informațiilor se poate afirma că au existat diferențe semnificative între diferitele programe PHARE, precum și la nivel de componentă. Trebuie menționat faptul că toate programele au avut *indici de contractare* foarte buni, ceea ce a condus la nivel de întreg program cu proiecte finalizate la o medie de **93,9%**.

În ceea ce privește *indicele de plată* există o diferență semnificativă față de sumele contractate din cauza proiectelor începute și abandonate pe parcurs. La nivelul programelor PHARE au fost reziliate 14 proiecte, fie la solicitarea beneficiarilor, fie la recomandarea autorităților implicate în managementul programului ca urmare a întârzierilor constatate la anumite proiecte. De asemenea, acest indicator ne ajută să vedem în ce măsură construcția inițială a bugetelor a fost una realistă. Indicele de plată la nivelul celor 236 de proiecte implementate din programele PHARE este de **90,2%**.

Indicele de absorție scoate în evidență faptul că au existat diferențe între sumele alocate inițial Regiunii Vest și sumele efectiv plătite beneficiarilor de proiect. La nivelul Regiunii Vest acest indicator este **84,7%**.

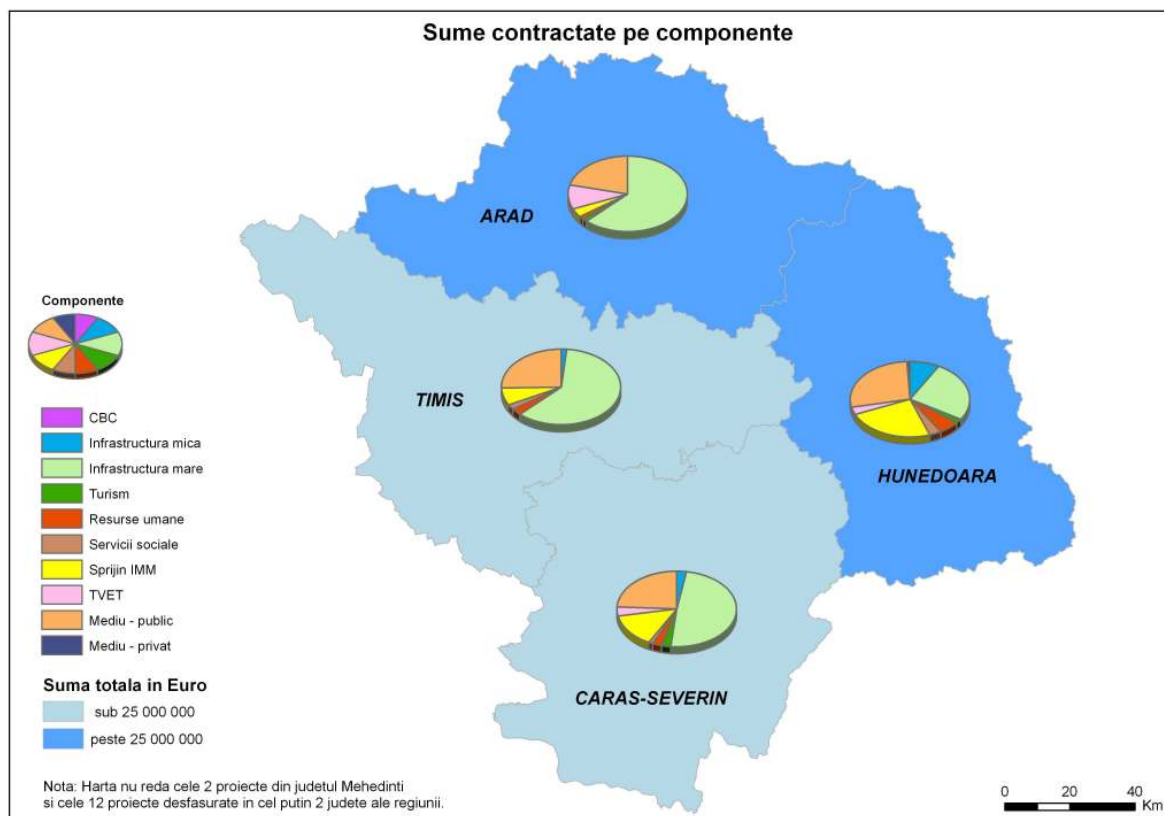
În continuare vom prezenta o situație a sumelor contractate la nivelul proiectelor aflate în curs de desfășurare pentru programele PHARE CES 2004-2006 (componentele de mediu sector public și privat, infrastructură regională și apelul la servicii de consultanță) și SAMTID.

Tabelul XVII. Suma contractată de proiectele aflate în desfășurare

PROGRAMUL / COMPONENTA		Suma contractata (Euro)
0		2
PHARE 2004	"Schema de Investitii pentru Proiecte Mici de Gestionare a Deseurilor"	10.114.091,74
	"Schema de Granturi pentru Sectorul Privat pentru Pregatirea de Proiecte in Domeniu Deseurilor"	34.045
	TVET	2.014.768,32
PHARE 2005	"Schema de granturi pentru sectorul public pentru pregatirea de proiecte in domeniul protectiei mediului"	380.196,93
	"Schema de investitii pentru sprijinirea initiativelor sectorului public in sectoarele prioritare de mediu"	6.764.844,83
	"Asistență acordată IMM-urilor în scopul achiziționării de servicii de consultanță în afaceri"	76.242
	"Schema de investitii pentru sprijinirea initiativelor sectorului privat al IMM în domeniul gestionării deșeurilor"	358.410
PHARE 2006	„Schema de investitii pentru sprijinirea initiativelor sectorului public în sectoarele prioritare de mediu"	7.354.328,18
SAMTID	Asociația "Reabilitare apă-canal, jud. Hunedoara"	5.696.486,55
	Asociația "Reabilitare apă-canal, jud. Arad"	9.819.860,68
PHARE INFRASTRUCTURĂ REGIONALĂ	Reabilitarea și revitalizarea Cetății Timișoara - Bastionul	11.580.931
	Reabilitare zona industrială Valea Țerovei-Reșița	11.971.561
TOTAL		66.165.766,23

După cum se poate observa din tabelul de mai sus pentru ultimele programe Phare CES din Regiunea Vest avem de-a face cu un mare volum de fonduri cel mai puțin 3 situații diferite în ceea ce privește indicele de contractare pentru acest proiecte aflate :

Harta 9 de mai jos prezintă la nivel de județ sumele contractate pentru fiecare componentă a programelor PHARE.

Harta 9: Sumele contractate pe componente în Regiunea Vest

În cele ce urmează, este prezentată o analiză a aceluiași indicatori pentru proiectele finanțate prin FNDR. De la început trebuie menționat faptul că nu s-a făcut referire la sumele alocate inițial diferitelor programe naționale. În aceste condiții, analiza s-a bazat pe informațiile legate de sumele contractate și cele plătite beneficiarilor.

Tabelul XVIII. Indicii de utilizare a fondurilor FNDR disponibile în Regiunea Vest

PROGRAMUL	Suma contractată (Euro)	Suma plătită (Euro)	Indicele de plată %
	1	2	3
FNDR 1998 - licitația I	922.751	552.362	59,86
FNDR 1998 - licitația II	1.725.146	1.327.487	76,95
Zone defavorizate „Dezvoltarea afacerilor”	481.076	235.715	49,0
Zone defavorizate „Sprijinirea investițiilor”	1.022.333	1.022.333	100
„Dezvoltarea județului Caraș-Severin”	4.209.420	2.299.328	54,62
„Dezvoltarea județului Hunedoara”	6.058.890	3.267.256	54,0
"Dezvoltarea orașelor prin stimularea activităților IMM-urilor" - licitația I	798.234	474.712	59,47
FNDR "Investiții în servicii sociale" - licitația I	424.079	341.222	80,46
"Dezvoltarea orașelor prin stimularea activităților IMM-urilor" - licitația II	185.152	85.714	46,0
FNDR "Investiții în servicii sociale" - licitația II	194.267	101.572	52,0
FNDR "Investiții în turism"	682.936	273.475	40,0
TOTAL	16.703.482	9.981.177	60,0

Din analiza informațiilor, se poate afirma că au existat diferențe semnificative între diferitele programe finanțate din FNDR, doar trei dintre acestea obținând un indice de plată de până la 75%. În aceste condiții, *indicele de plată* la nivelul celor 116 proiecte implementate din programele naționale este de **60%**. Principala explicație a acestui indice destul de scăzut constă în numărul mare de proiecte reziliate (72 de proiecte).

Tabelul XIX. Comparații PHARE – FNDR (proiecte finalizate)

	Suma contractată	Suma plătită	Proiecte finalizate	Proiecte reziliate	Suma medie plătită unui beneficiar
PHARE	26.287.217	23.715.541	236	14	100.489,6 Euro
FNDR	16.703.482	9.981.177	116	72	86.044,6 Euro

Din analiza comparativă a celor două tipuri de programe nerambursabile (PHARE și FNDR) se poate observa că există diferențe pe toate cele 5 categorii de elemente analizate. Astfel, la nivel de sumă contractată avem o sumă mai mare contractată prin programele PHARE care poate fi pusă și pe seama mai multor programe desfășurate. La nivel de proiecte se observă că încadrul diferitelor programe PHARE au fost finalizate de două ori mai multe în cazul FNDR. În consecință, suma medie plătită unui beneficiar la finalul proiectului a fost mai mare în cazul proiectelor implementate PHARE din (aproximativ 100 mii Euro), decât în cazul FNDR (aproximativ 86 mii Euro).

Tot în cadrul acestei discuții trebuie făcută referire la indicatorul finanțare/persoană, adică indicatorul care măsoară care a fost suma alocată fiecărei persoane din Regiunea Vest. Deoarece finanțările prin programele PHARE CES și din FNDR au vizat un orizont de timp mai îndelungat am realizat o medie a populației regiunii pentru orizontul de timp 2000-2008.

Tabelul XX. Indicele finanțare /persoană

Suma contractată 2000-2008 (Euro)	Populația Regiunii Vest 2000-2008	Indicele finanțare / persoană
101.662.482	1.967.502,71	51,67

Astfel, *indicele finanțare/persoană* obținut la nivelul Regiunii Vest este de **51,67 Euro** pentru fiecare locuitor. Aceasta este suma pe care ar fi avut-o la dispoziție fiecare locuitor al regiunii pentru investiții publice sau private care să îmbunătățească procesul de producție, să creeze noi locuri de muncă, să permită dezvoltarea de noi produse și servicii, etc.

Un alt indicator macroeconomic relevant a fi luat în analiză este *PIB-ul* la nivel regional. Ca și în cazul populației, s-a realizat o medie a valorilor PIB-ului regional în perioada 2000-2006¹. După cum se poate observa, valoarea finanțărilor nerambursabile reprezintă un procent relativ redus în PIB regional, comparabil cu sectorul intermedierei financiare și la jumătate din contribuția componentei de hoteluri și restaurante, două dintre categoriile cele mai scăzute ale VABR (valoarea adăugată brută regională).

Tabelul XXI. Raport valoare finanțare / PIB regional

Suma contractată 2000-2008 (Euro)	Media PIB regional (Euro)	Ponderele sumei finanțate din total PIB regional %
101.662.482	4.847.951.351,35	2,09

¹ Anul ultimei valori disponibile pentru PIB de la INS

b) Efectele directe ale implementării programelor cu finanțare nerambursabilă în Regiunea Vest

În urma finanțărilor implementate în Regiunea Vest s-au obținut o serie de *efecte directe*, acestea reprezentând obiective/indicatori stabilite la nivel de program de finanțare. Totuși, încă de la început trebuie să precizăm că efectele finanțărilor nerambursabile nu pot fi izolate de celelalte fenomene economice și sociale. De asemenea, trebuie precizat că anumite investiții nu au reușit să producă rezultate semnificative în scurtul timp de la încetarea proiectului.

Dintre efectele directe cele mai importante se pot aminti:

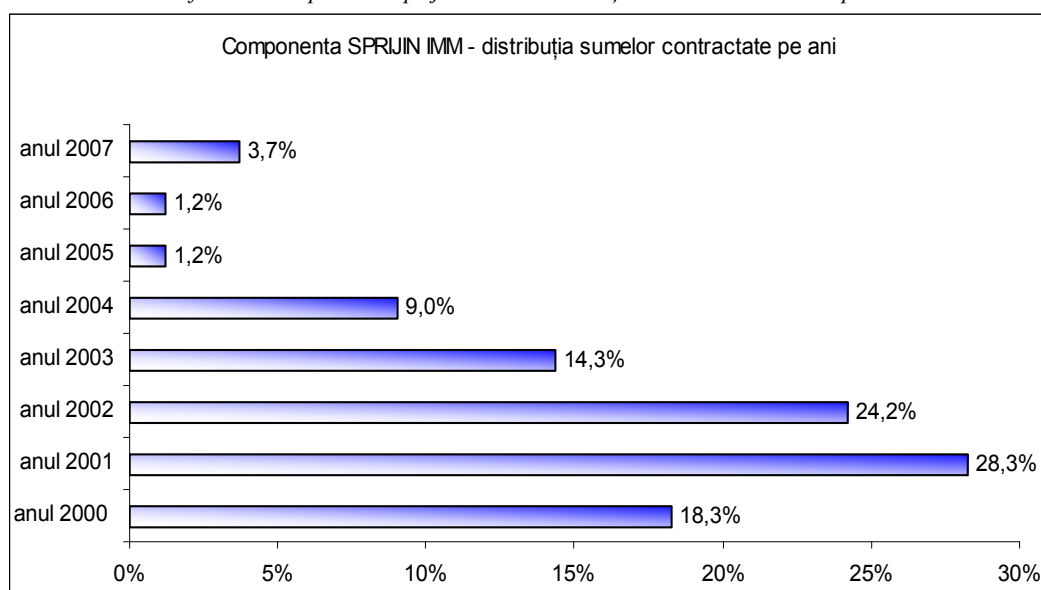
- locurile de muncă nou create;
- produse și servicii nou create;
- persoane pregătite/calificate;
- unități școlare reabilitate;
- turiști atrași;
- spații care oferă servicii sociale;
- infrastructură rutieră reabilitată;
- spații de petrecere a timpului liber reabilitate, etc.

În continuare, urmează o serie de analize realizate la nivel de componente ale programelor de finanțare cu privire la efectele implementării de proiecte.

1. Acțiuni de sprijin pentru dezvoltarea IMM-urilor

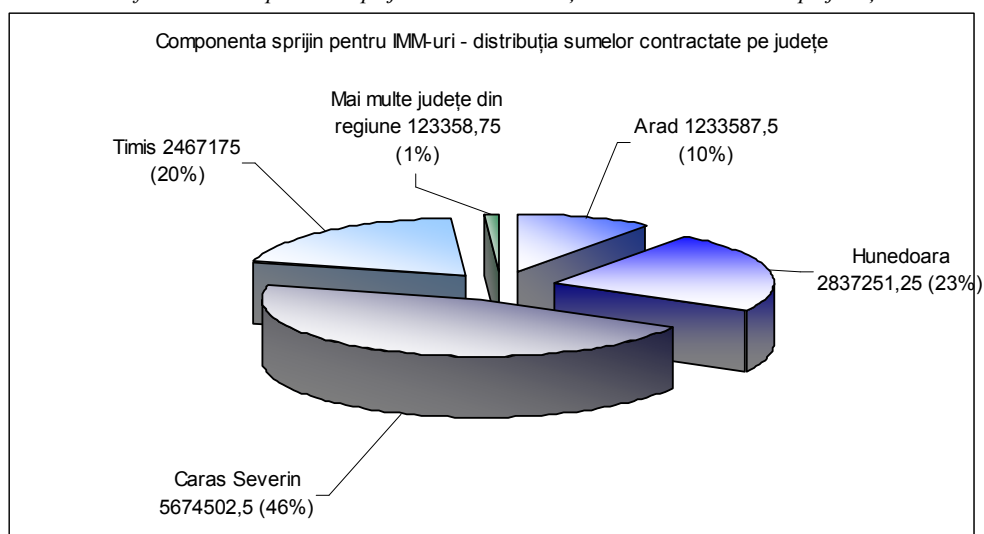
Cele mai multe proiecte implementate în perioada 2000-2008 au avut ca beneficiari societățile comerciale. Astfel, din totalul de 424 de proiecte finanțate, 244 au fost derulate de către agenți economici. În **graficul 9** de mai jos avem de-a face cu o prezentare a evoluției numărului de proiecte care au fost destinate agenților economici. După cum se poate observa primele licitații deschise au avut ca principali potențiali beneficiari societățile comerciale.

Graficul 9. Componenta Sprijin IMM - Distribuția sumelor contractate pe ani

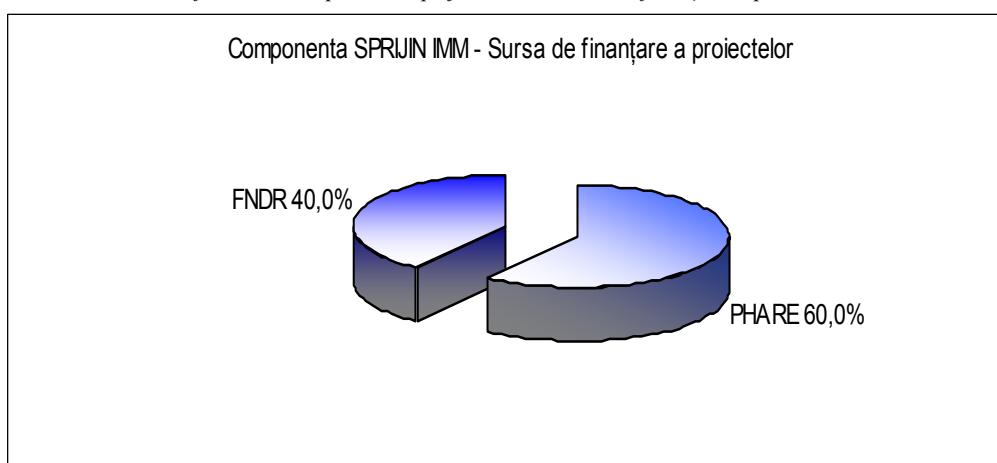
Distribuția generală la nivel de județe componente este prezentată în **graficul 10** de mai jos.

Graficul 10. Componenta Sprijin IMM - Distribuția sumelor contractate pe județe

În ceea ce privește tipul de finanțator, se observă în **graficul 11** o distribuție relativ echilibrată a numărului de proiecte finanțate prin cele două instrumente.

Graficul 11. Componenta Sprijin IMM – Sursa de finanțare a proiectelor

În ceea ce privește suma minimă și cea maximă la nivel de proiect acestea au oscilat între 8.000 Euro și 384.000 Euro, cu o medie de aproximativ 65.000 Euro pe proiect, după cum se poate observa și în tabelul de mai jos.

Tabelul XXII. Valoarea proiectelor derulate de societățile comerciale

Județ / Regiune	Număr de proiecte	Valoarea minimă	Valoarea maximă	Media Euro
Arad	25	10.000	100.000	46.582
Caras-Severin	56	11.575	192.108	76.037
Hunedoara	112	18.700	384.216	75.200
Timiș	49	8.000	100.000	37.517
Mai mult de un județ al regiunii	2	38.379	72.000	55.190
Regiunea Vest	244	8.000	384.000	64.728

Unul dintre indicatorii de performanță care pot fi urmăriți la nivelul proiectelor implementate de către IMM-uri este legat de numărul de noi locuri de muncă create. Fiecare potențial beneficiar de proiect a estimat o anumită valoare pentru acest indicator în momentul depunerii proiectului spre finanțare.

După cum se observă și în tabelul de mai jos numărul de locuri de muncă estimate a fi create (aproximativ 1.600) a fost mai mare decât numărul celor create efectiv (aproximativ 1.300). În aceste condiții *gradul de acoperire* a locurilor de muncă realizate în cele estimate este de 80%.

Tabelul XXIII. Numărul de noi locuri de muncă create prin programele PHARE 1998 și FNDR

PROGRAMUL	Locuri de muncă estimate	Locuri de muncă noi realizate	Pondere realizat/estimat
PHARE 1998	915	732	80%
FNDR 1998	672	542	81%
Total	1.587	1.274	80%

Proiectele implementate au adus în rândul agenților economici o evoluție pozitivă în perioada de după finalizarea proiectului, atât în ceea ce privește productivitatea, cifra de afaceri sau profitul, dar și la nivel de număr de angajați sau de investiții în echipamente/tehnologii noi. Proiectele au contribuit la îmbunătățirea cunoștințelor privind domenii largi cum ar fi: antreprenariat, IT sau management.

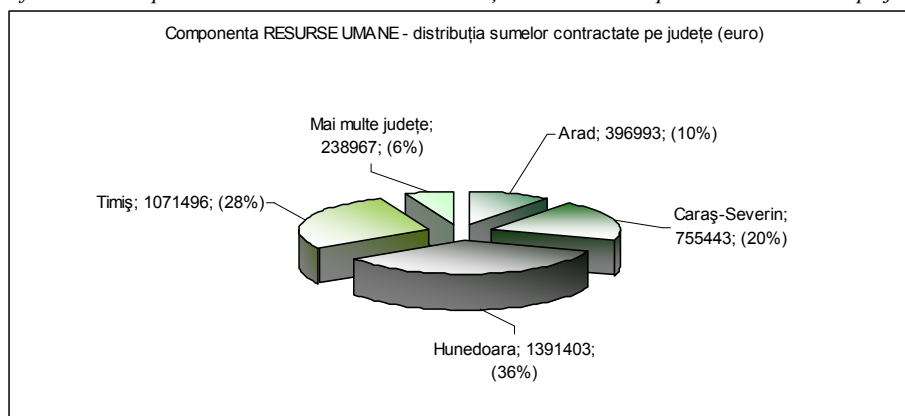
În ceea ce privește efectele finanțărilor din sectorul IMM-urilor un indicator relevant este numărul de produse sau servicii noi aduse în piață. Indicatorul produse sau servicii nou create prin proiectele finanțate arată că programul PHARE CES 1998 a oferit pe piață 174 de produse noi corelate cu cerințele pieței și ancorate în realitățile economice. Aceste produse și servicii, chiar dacă nu sunt lideri de piață, au reușit să satisfacă cerințele pieței. Acest indicator este specific doar pentru componenta inițiative locale și de aceea analiza acestui indicator rămâne la nivel de componentă.

2. Dezvoltarea resurselor umane

În ceea ce privește numărul de proiecte, pe locul 2 este componenta de resurse umane. În cadrul diferitelor programe de finanțare (FNDR și PHARE) destinate acestui sector au fost finalizate 97 de proiecte.

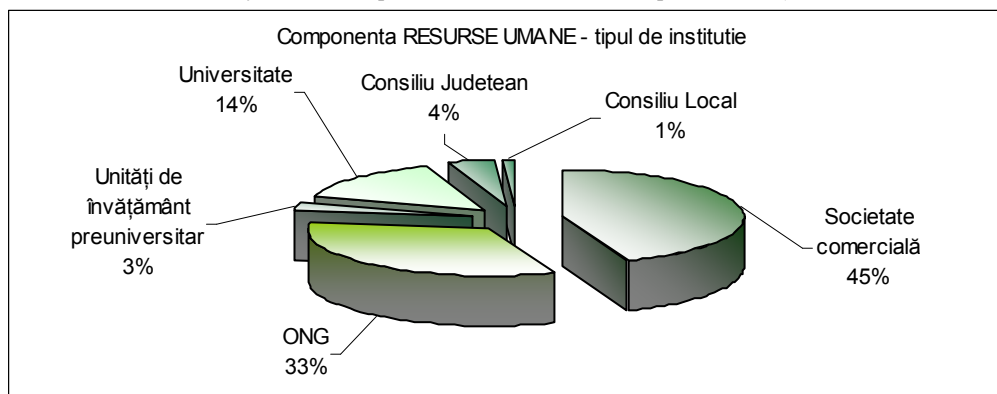
Aceste proiecte sunt împărțite la nivel județean conform **graficului 12** de mai jos.

Graficul 12. Componenta Resurse Umane – Distribuția numărului de proiecte contractate pe județe

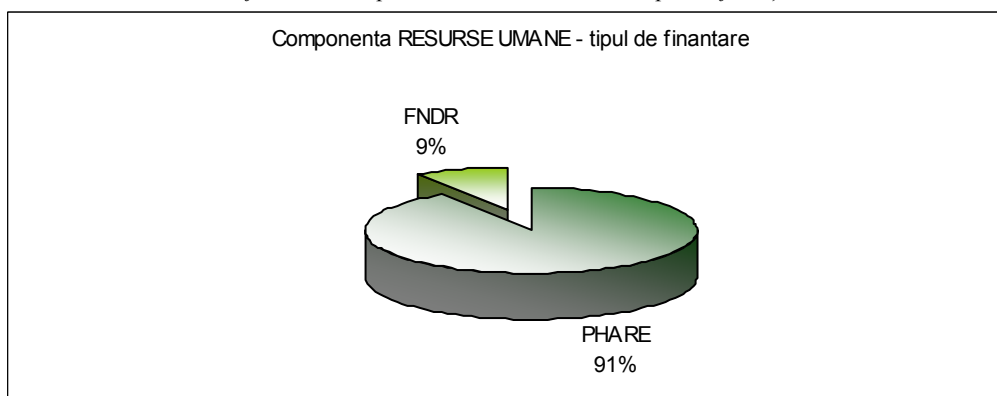
În ceea ce privește distribuția proiectelor în rândul tipurilor de beneficiari, se observă că cele mai multe proiecte din domeniul resurselor umane au fost implementate de societăți comerciale (45%), urmat de organizații neguvernamentale (33%). A se vedea **graficul 13** de mai jos.

Graficul 13. Componenta Resurse Umane – Tipul de instituție

Legat de instrumentul de finanțare se observă că în cazul proiectelor aferente domeniului resurse umane, cele mai multe finanțări au fost asigurate prin intermediul programelor PHARE (91%). A se vedea **graficul 14** de mai jos.

Graficul 14. Componenta Resurse Umane – Tipul de finanțare

Anumite proiecte din domeniul dezvoltării resurselor umane au vizat în mod explicit crearea de noi locuri de muncă. De asemenea, proiectele de resurse umane și-au propus printre obiective pregătirea/calificarea de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă sau aparținând unui grup dezavantajat.

La nivelul proiectelor de resurse umane doi indicatori sunt deosebit de relevanți: rata de calificare și rata de reintegrare. Prin PHARE 1998 s-a estimat că un număr de 415 persoane vor fi calificate. În urma implementării proiectelor au fost calificate 367 proiecte. În ceea ce privește *rata de calificare*, la nivelul acestui program, este de 88%.

Tabelul XXIV. Rata de calificare după implementarea PHARE 1998 – Componenta Resurse Umane

Persoane estimate a fi calificate	Persoane calificate	Rata de calificare
415	367	88%

Realizarea de cursuri de instruire și de recalificare a fost unul dintre obiectivele vizate de proiectele de resurse umane. Pentru a putea măsura rezultatele acestor cursuri se va urmări la nivelul programului PHARE 2002 DRU, rata de integrare pe piața muncii a celor care au urmat astfel de cursuri, calculată ca raport între persoanele care au fost angajate și au participat la cursuri de instruire și/sau recalificare. La nivelul acestui program, *rata de integrare* este de 64,81%.

Tabelul XXV. Rata de reintegrare după implementarea PHARE 2002 DRU - persoane

Persoane instruite/ recalificate angajați	Persoane instruite/ recalificate șomeri	Persoane angajate	Rata de integrare	Promotori autorizați de training	Centre noi de instruire
1690	824	534	64,81%	15	3

Multe proiecte au vizat dezvoltarea capacității instituționale a beneficiarului, sub multiple aspecte: infrastructură și/sau dotare cu echipamente (noi săli de curs, noi echipamente de formare); dezvoltarea resurselor umane ale organizației (creșterea capacității de a oferi training prin formarea propriilor formatori) și/sau dezvoltarea ofertei de formare (noi programe de formare, noi grupuri țintă).

Impactul instruirii asupra beneficiarilor a fost pozitiv și aceștia fie și-au găsit o slujbă, fie au beneficiat de schimbări importante în activitatea și statutul profesional.

Tabelul XXVI. Numărul de persoane calificate / pregătite prin proiecte finanțate de programele PHARE

PROGRAMUL	Persoane plănuite a fi instruite	Persoane instruite	Pondere persoane instruite
Phare 1998	1772	2098	118%
Phare 2000 / DRU	5417	5307	98%
Phare 2002 / DRU	2311	2514	109%
Total	9500	9919	104%

În cifre absolute se observă că în general au fost instruite mai multe persoane decât a fost inițial estimat.

Implementarea proiectelor din domeniul resurselor umane de către agenți economici au scos în evidență rolul tot mai mare pe care acestea îl acordă pentru dezvoltarea propriilor resurse umane. Angajatorii insistă pe necesitatea dezvoltării și actualizării competențelor personalului, adesea având în vedere crearea unui centru propriu de formare care să faciliteze aceste procese.

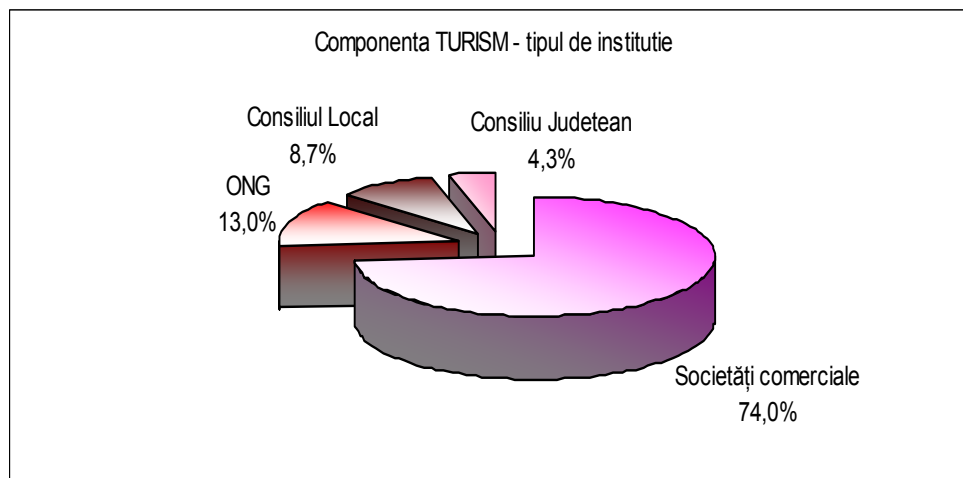
Un indicator deosebit de relevant pentru analiză ar fi fost reprezentat de o corelare a numărului de noi locuri de muncă cu numărul de șomeri la nivelul regional și județean. Din păcate, numărul de noi locuri de muncă create pentru fiecare componentă sau program în parte nu este disponibil.

3. Turism

În sectorul turism au fost implementate 23 de proiecte, derulate atât de sectorul public, cât și de cel privat. De asemenea, organizațiile neguvernamentale au derulat câteva proiecte în

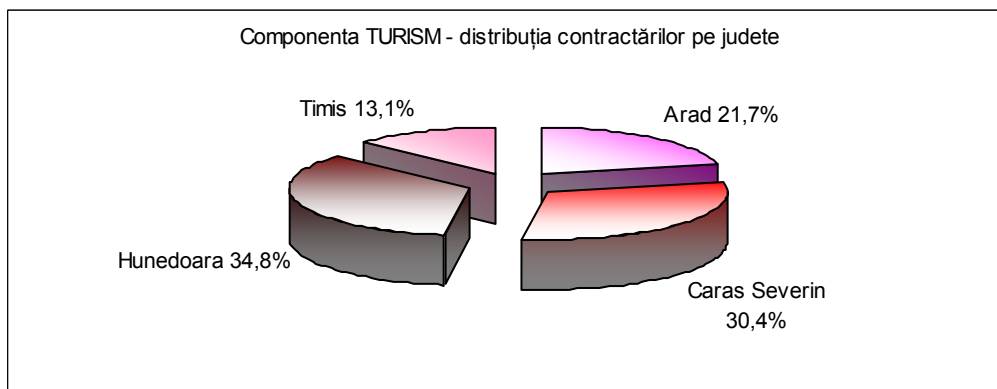
domeniul turismului. Principalii promotori de proiecte în domeniul turismului au fost societățile comerciale (74%). A se vedea **graficul 15** de mai jos.

Graficul 15. Componenta Turism – Tipul de instituție

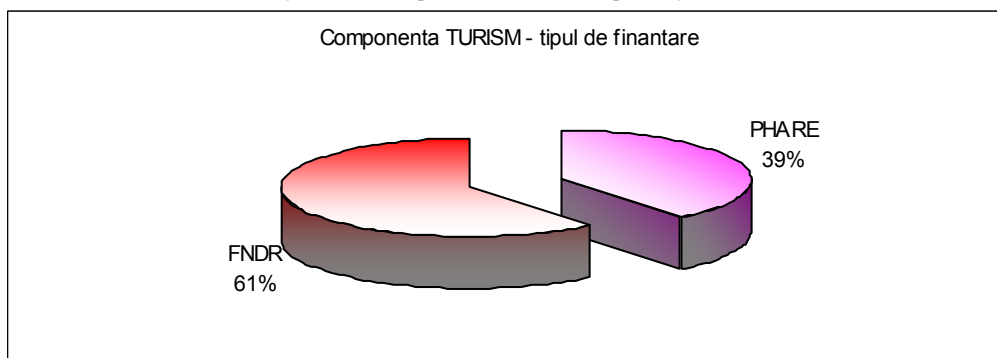
În ceea ce privește distribuția teritorială a proiectelor de turism se observă în **graficul 16** că există o anumită corelare între județele care au obținut finanțare și potențialul turistic al acestora. Astfel, județele cu potențial ridicat, Hunedoara și Caraș-Severin, au beneficiat de cele mai multe proiecte 35%, respectiv 30%.

Graficul 16. Componenta Turism – Distribuția contractărilor pe județe

Cele mai multe proiecte din domeniul turismului au fost finanțate din programele naționale (FNDR). A se vedea **graficul 17** de mai jos.

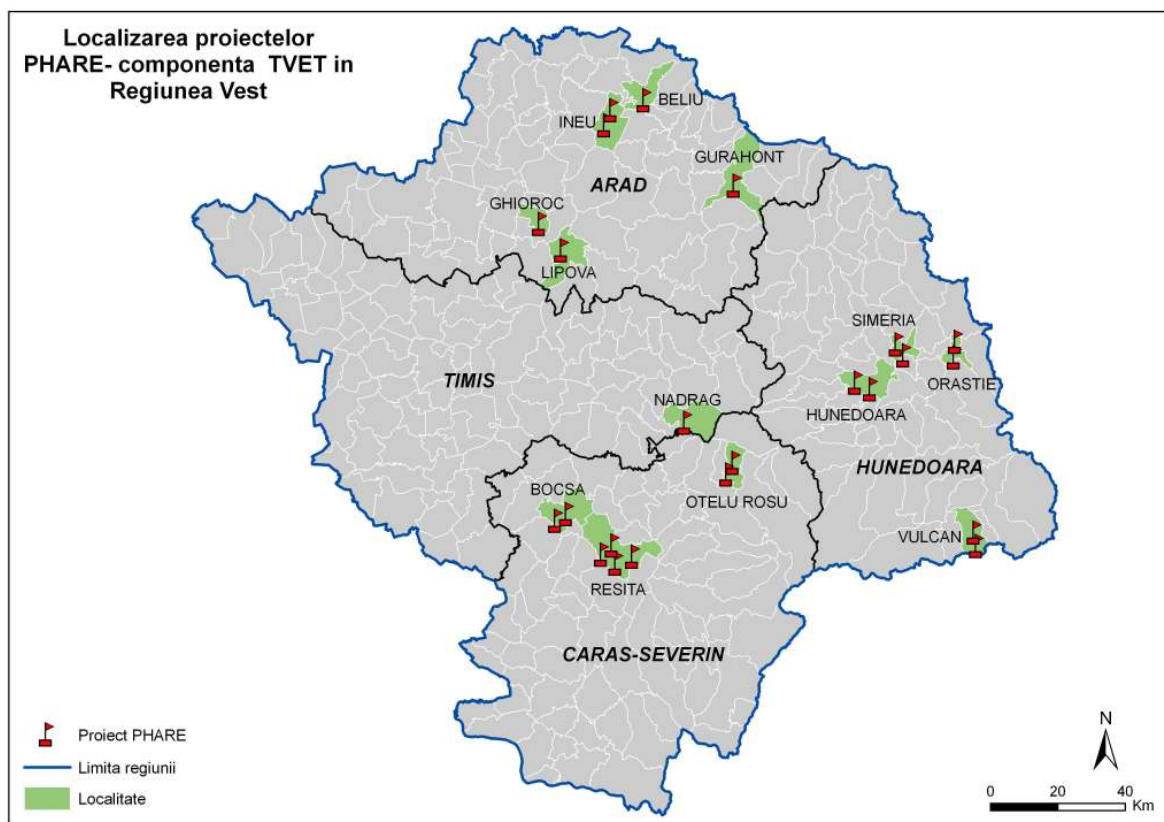
Graficul 17. Componenta Turism – Tipul de finanțare

Indicatorul **numărul de turiști atrași** este specific pentru componentele de turism din programele de finanțare. Nivelul acestui indicator se poate ameliora și trebuie urmărit pentru o perioadă mai îndelungată deoarece un obiectiv turistic își recapătă clientela treptat după o anumită investiție și o perioadă de inactivitate. În plus calitatea serviciilor oferite este deosebit de importantă în aprecierea unui obiectiv turistic.

4. TVET

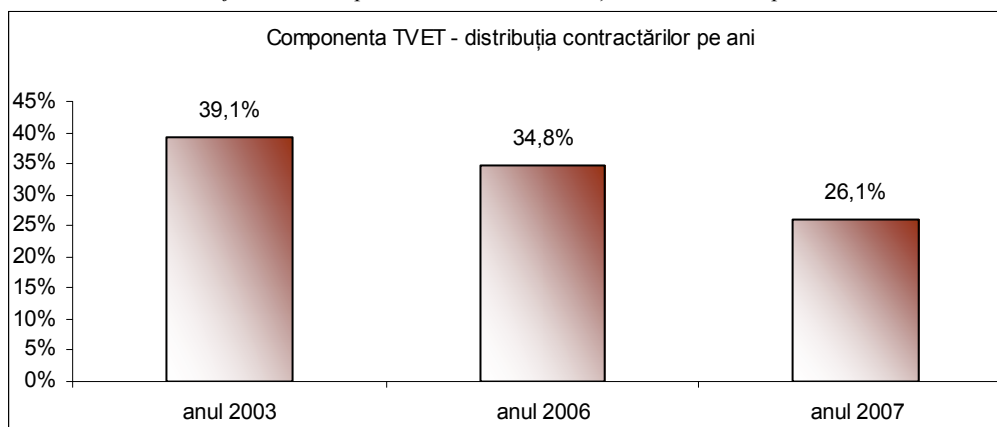
Învățământul profesional și tehnic (TVET) a fost finanțat în perioada de analiză prin intermediul a 23 proiecte. Școlile asistate prin programul PHARE 2001 și 2003 au fost nominalizate prin HG 399/2001. De asemenea, prin programul PHARE 2004 au fost incluse în categoria de potențiali solicitanți și unitățile școlare din județul Arad. Cele 23 de uniți școlare sunt redată în **harta 10** de mai jos.

Harta 10: Localizarea proiectelor PHARE – TVET în Regiunea Vest

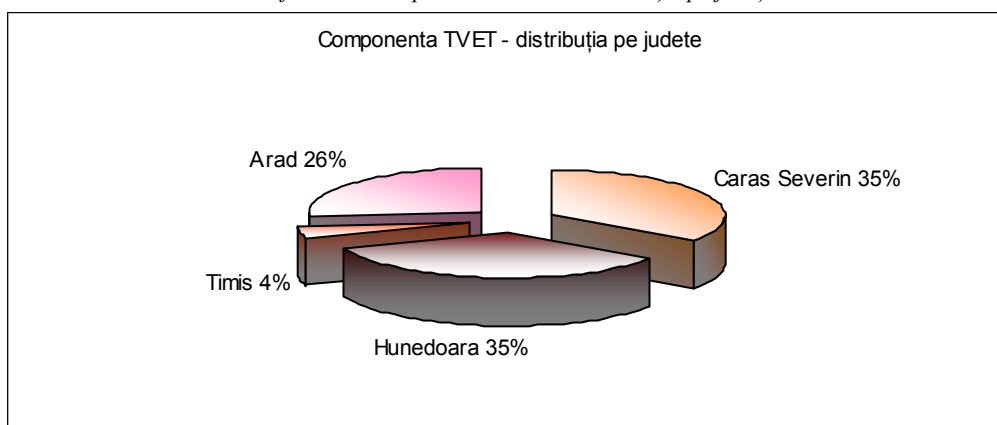
În **graficul 18** de mai jos se observă evoluția sumelor contractate prin intermediul celor 3 licitații.

Graficul 18. Componenta TVET – Distribuția contractărilor pe ani

În ceea ce privește școlile de profil din județele componente ale Regiunii Vest, **graficul 19** de mai jos relevă o distribuție relativ uniformă la nivelul județelor Caraș-Severin și Hunedoara..

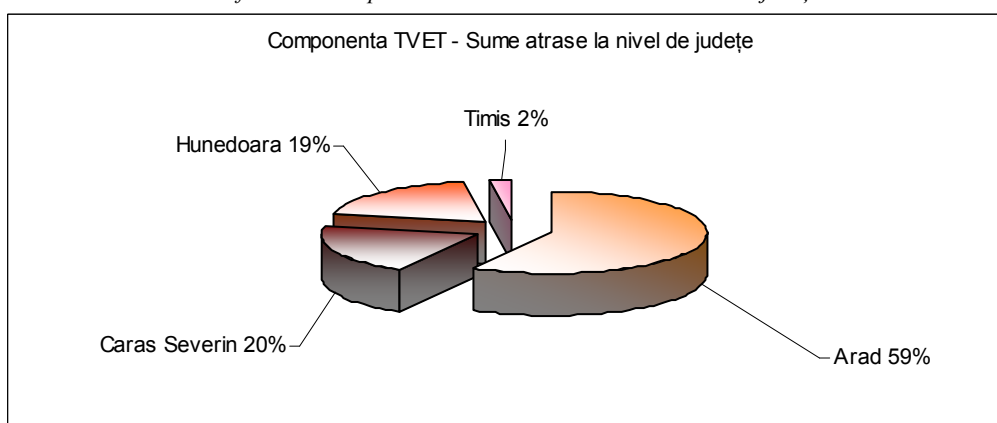
Graficul 19. Componenta TVET – Distribuția pe județe

Învățământul profesional și tehnic (TVET) a fost finanțat în perioada de analiză prin intermediul a 23 proiecte, incluse în programele PHARE 2001, 2002 și 2004.

În ceea ce privește sumele atrase de fiecare județ cu ajutorul acestei componente se observă că județul Arad a atras cea mai mare sumă (aproximativ 60%), urmat de județele Caraș-Severin și Hunedoara (aproximativ 20% pentru fiecare județ). A se vedea **graficul 20** de mai jos.

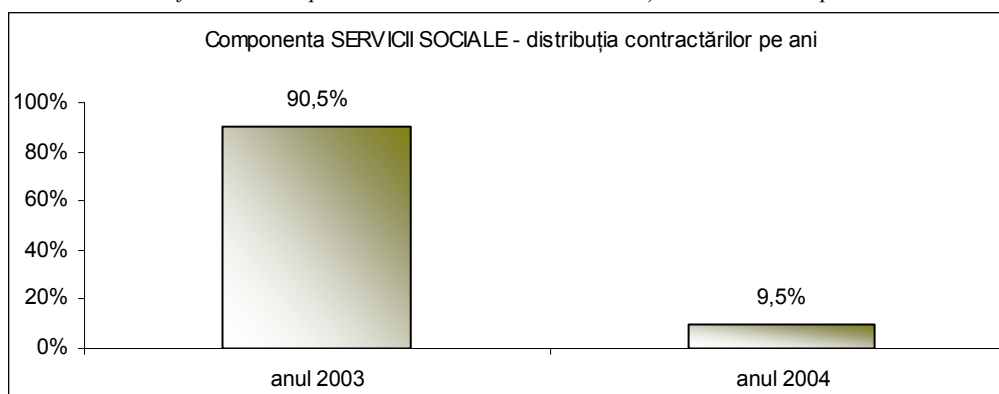
Graficul 20. Componenta TVET – Sume atrase la nivel de județe

5. Servicii sociale

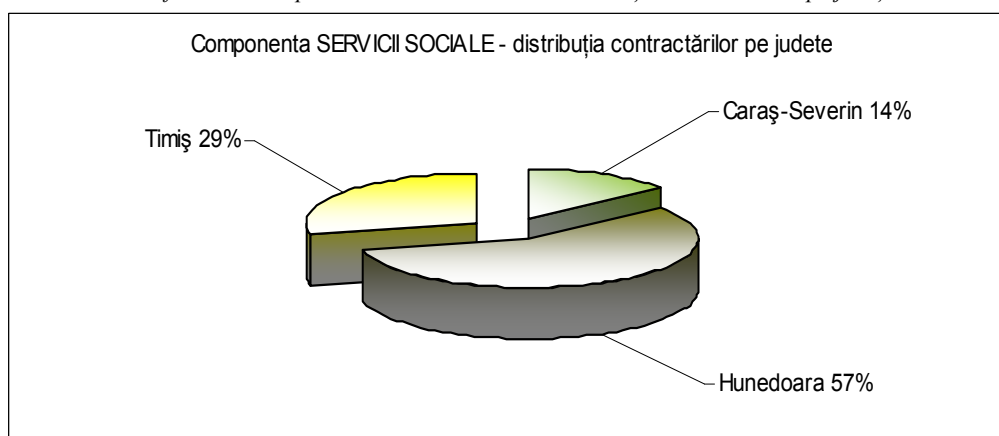
În domeniul serviciilor sociale au fost implementate 21 de proiecte derulate exclusiv de autoritățile publice locale și județene. Acest proiecte au fost contractate în marea lor majoritate în anul 2003, dar și în anul 2004. A se vedea **graficul 21** de mai jos.

Graficul 21. Componenta Servicii Sociale – Distribuția contractărilor pe ani

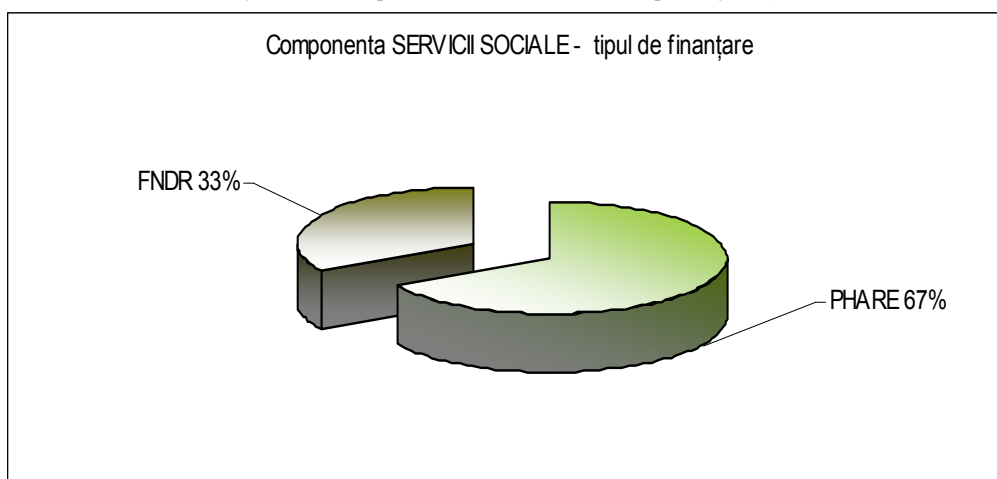
Legat de locația beneficiarului de proiecte în domeniul serviciilor sociale, după cum se poate observa și în **graficul 22** de mai jos, cele mai multe proiecte au fost implementate în județul Hunedoara.

Graficul 22. Componenta Servicii Sociale – Distribuția contractărilor pe județe

În lista celor 21 de proiecte nu se regăsește nici un proiect în județul Arad, chiar dacă prin programul “Investiții în servicii sociale” finanțat din FNDR puteau aplica toate cele patru județe. Cele mai multe proiecte au fost implementate în cadrul programului PHARE 2001, componenta Servicii Sociale. A se vedea **graficul 23** de mai jos.

Graficul 23. Componenta Servicii Sociale – Tipul de finanțare

În general proiectele de servicii sociale au vizat dezvoltarea capacității instituționale, sub multiple aspecte:

- crearea de centre sociale;
- crearea de centre de reabilitare;
- reabilitarea instituțiilor selectate;
- dotarea căminelor de bătrâni cu echipament specific;
- crearea de centre de urgență.

Deoarece aceste proiecte au fost implementate exclusiv de către autoritățile publice, iar acestea au trebuit să creeze centre sociale și/sau de urgență, s-a putut urmări la aceste proiecte indicatorul **număr de noi locuri de muncă create**. Așa cum se observă din tabelul de mai jos, numărul de locuri de muncă noi realizate este mai mare decât cel prevăzut inițial.

Tabelul XXVII. Numărul de noi locuri de muncă create prin programele de servicii sociale

PROGRAMUL	Locuri de muncă estimate	Locuri de muncă noi realizate	Pondere realizat / estimat
PHARE 2001 – Servicii sociale	319	350	110%

În ceea ce privește grupul țintă (persoanele asistate), în tabelul de mai jos se prezintă situația acestui indicator atât la finalizarea proiectului, cât și în prezent (la momentul efectuării vizitei de monitorizare ex-post).

Tabelul XXVIII. Persoane asistate în centre sociale create prin programul PHARE

PROGRAMUL	Persoane asistate la finalizarea proiectului	Persoane asistate în prezent
Phare 2001 / Servicii sociale	1061	1117

Prin derularea acestor proiecte, efectele pozitive s-au înregistrat la nivelul întregii comunități din localitățile în care au fost implementate, sub două aspecte:

- primul aspect se referă la îmbunătățirea serviciilor sociale oferite grupurilor vulnerabile (copii, bătrâni, etc), la creșterea capacității de a oferi servicii sociale prin creșterea numărului de locuri din centre sau cămine, la creșterea capacității de intervenție la

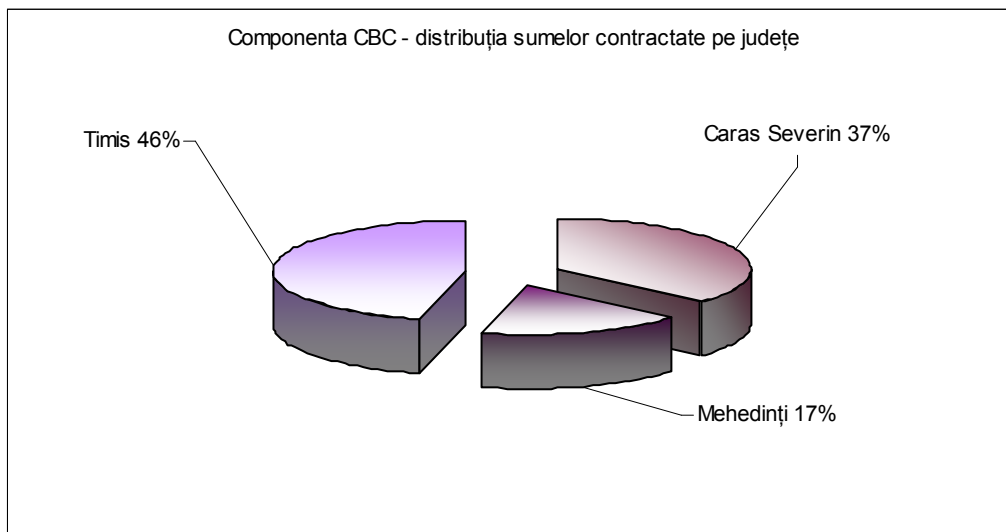
domiciliu pentru persoanele fără posibilități de deplasare, la creșterea calității îngrijirii oferite;

- al doilea aspect se referă la crearea de noi centre de asistență sau renovarea și creșterea capacității celor existente, ceea ce a dus implicit la crearea de noi locuri de muncă, cu efect benefic pentru comunitate.

6. CBC

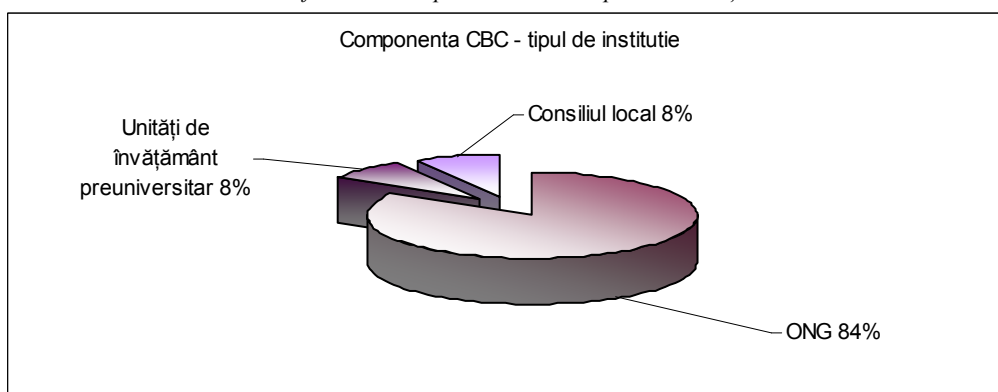
În cadrul programului PHARE CBC România-Sebia&Munteșnegru au fost finanțate 12 proiecte, în cele 3 județe care au făcut parte din aria eligibilă: Caraș-Severin și Timiș din Regiunea Vest, Mehedinți din Regiunea Sud-Vest. A se vedea **graficul 24** de mai jos.

Graficul 24. Componenta CBC - Distribuția contractărilor pe județe

În cadrul acestei componente, datorită tipurilor de activități eligibile, principalii beneficiari au fost organizațiile neguvernamentale (83,4%). Implicate în proiecte transfrontaliere care au vizat schimbul de experiență au fost de asemenea unitățile școlare și autoritățile publice locale. A se vedea **graficul 25** de mai jos.

Graficul 25. Componenta CBC - Tipul de instituție

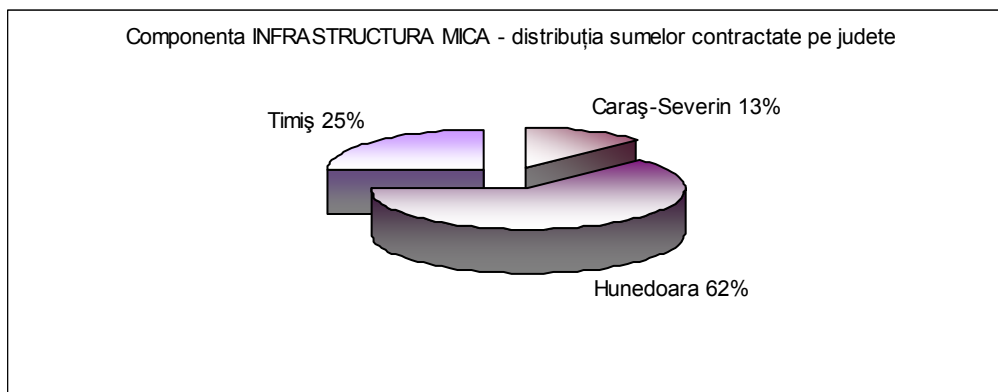
În ceea ce privește rezultatele, proiectele implementate au vizat cu precădere schimbul de experiență între parteneri din cele două state în domenii diverse: protecția mediului, economie, cultură, turism, medicină și dezvoltarea resurselor umane.

7. Infrastructură mică

În cadrul programului PHARE 2001 s-a derulat componenta Infrastructură Mică, cu proiecte de până la 850.000 Euro care au vizat **dezvoltarea infrastructurii locale și reabilitarea patrimoniului istoric și cultural**. Proiectele implementate în cadrul acestei licitații au fost cele mai mari implementate în cadrul perioadei de analiză. Această licitație a fost destinată exclusiv autorităților publice locale și județene.

Zonele țintă vizate de program au fost aprobate de Guvernul României prin HG 399/2001. În aceste condiții, proiectele în Regiunea Vest au fost concentrate în trei județe (Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș), județe care au avut localități nominalizate în hotărârea guvernamentală. A se vedea **graficul 26** de mai jos.

Graficul 26. Componenta Infrastructură mică - Distribuția sumelor contractate pe județe

Proiectele de infrastructură mică au avut rezultate diferite:

- au fost create noi locuri de muncă (17 angajați permanenți, 10 angajați pentru prestări servicii);
- au fost construiți 8,3 km de drum județean;
- au fost extinse suprafețe comerciale;
- au crescut numărul de servicii oferite (prim ajutor, slavamont, pază și ordine);
- au fost reduse costurile la energie;
- a scăzut timpul de deplasare prin modernizarea infrastructurii rutiere (6,1 km de drumuri comunale au fost modernizați);
- a crescut numărul de turiști la obiectivul reabilitat.

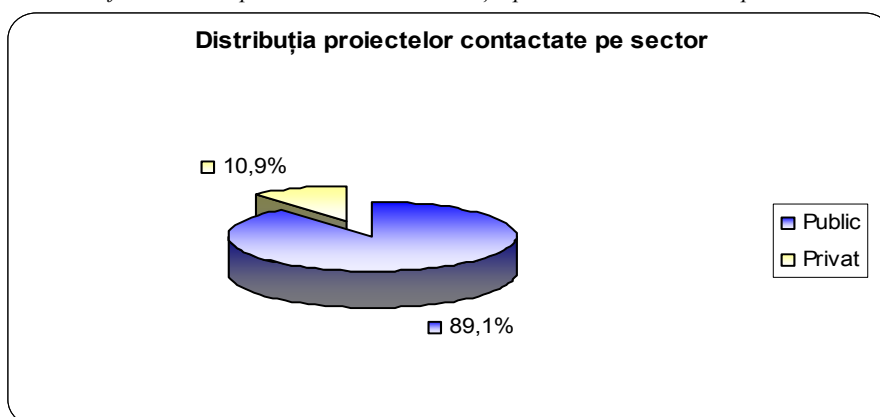
De asemenea, au fost create trei complexe cu o suprafață de peste 8000m², un complex de sănătate, un complex comercial și un complex salvamont. Totodată, un castel a devenit muzeu fiind astfel redat circuitului turistic național și internațional. Mai mult, investițiile din zonele Parâng și Straja au contribuit la dezvoltarea acestora prin creșterea accesibilității către arealul turistic, asigurarea de servicii și alte facilități, toate contribuind la creșterea numărului de turiști.

8. Proiecte de mediu

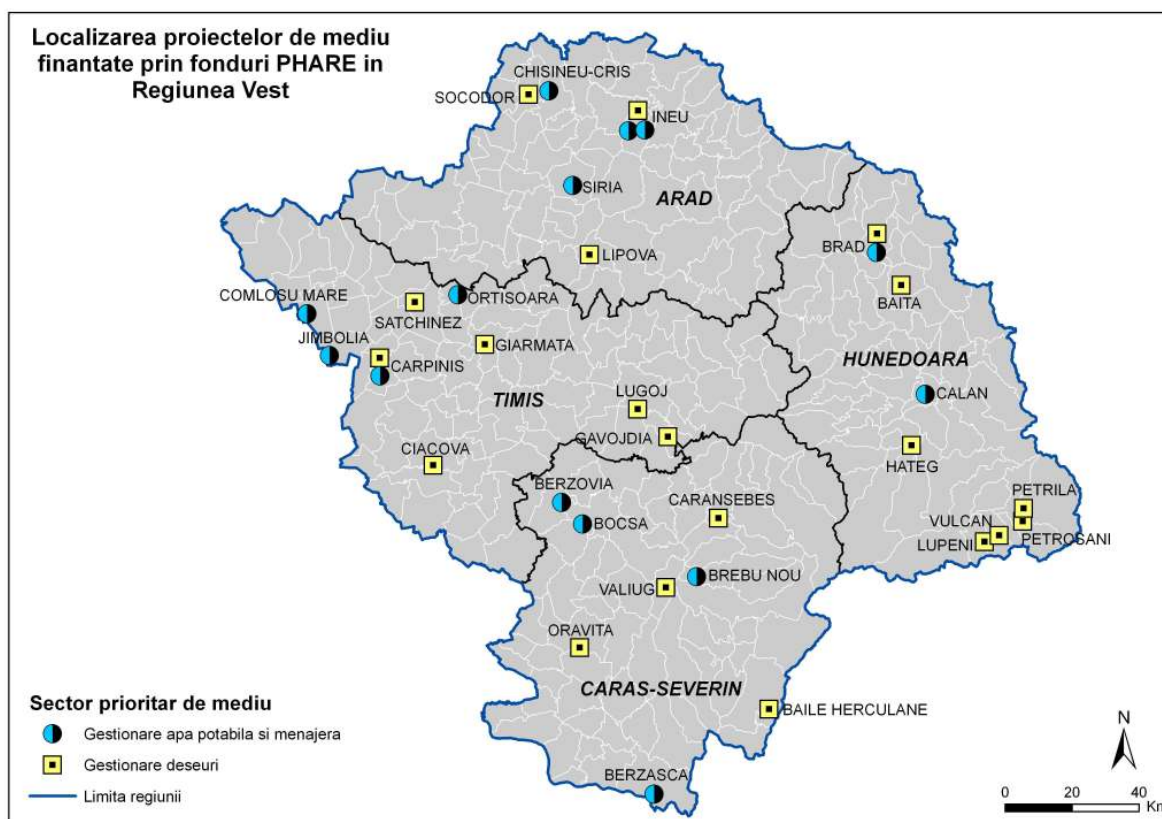
O dată cu lansarea programului multianual PHARE 2004-2006, sectorul protecției mediului a devenit o prioritate în cadrul liniilor de finanțare. Astfel, în perioada 2006-2008 la nivelul

Regiunii Vest au fost contractate 55 de proiecte inițiate atât de autoritățile publice (locale și județene), cât și de sectorul privat, după cum este prezentat în **graficul 27** de mai jos.

Graficul 27. Componenta mediu - Distribuția proiectelor contractate pe sector

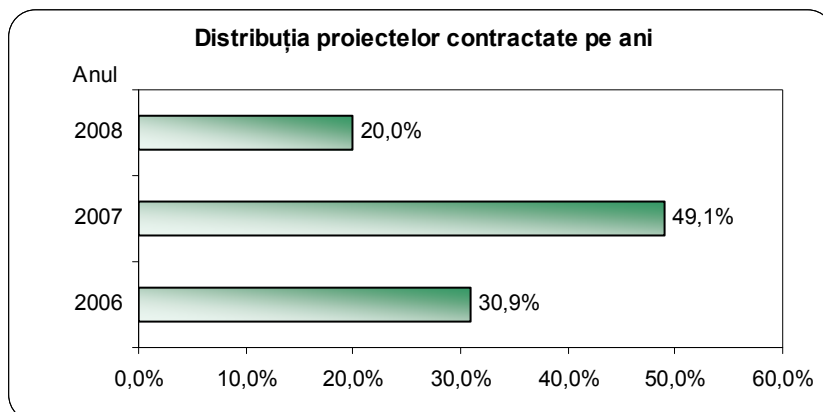
Dintre acestea 55 de proiecte, 49 au fost derulate de autoritățile publice și sunt prezentate în **hartă 11** de mai jos. Pe hartă sunt prezentate numele localităților inițiatore ale proiectului, chiar dacă anumite proiecte au fost derulate în consorțiu (asociere cu alte localități din același județ). După cum se poate observa există localități în care au fost desfășurate mai multe proiecte pentru a răspunde unor nevoi diferite (Brad, Cărpiniș, Ineu).

Harta 11: Localizarea proiectelor de mediu finanțate prin fonduri PHARE în Regiunea Vest

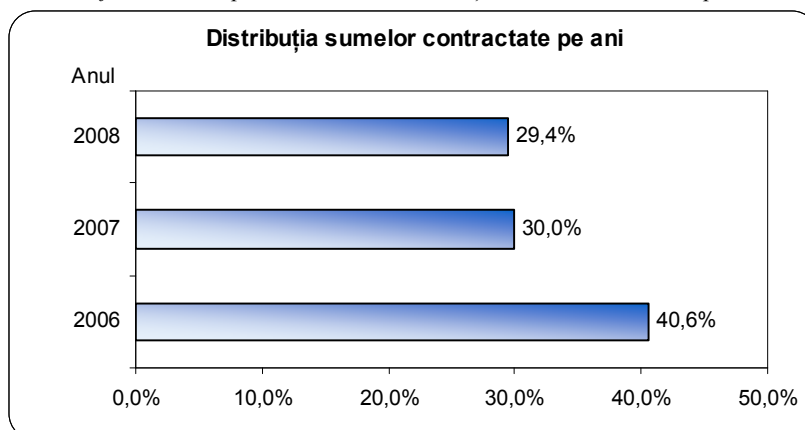
În ceea ce privește numărul de proiecte contractate în fiecare an, **graficul 28** de mai jos ne arată că cele mai multe contracte au fost semnate în anul 2007.

Graficul 28. Componenta mediu - Distribuția proiectelor contractate pe ani

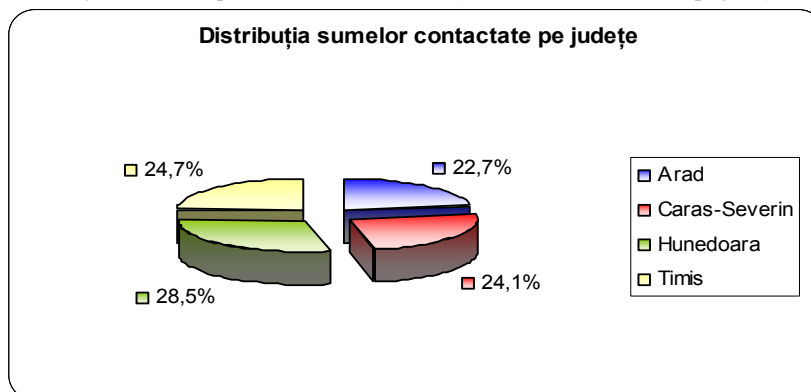
În același timp, cea mai mare sumă a fost contractată în anul 2006, ca urmare a finanțării a 14 proiecte pentru sectorul public și a 3 proiecte pentru sectorul privat. A se vedea **graficul 29** de mai jos.

Graficul 29. Componenta mediu - Distribuția sumelor contractate pe ani

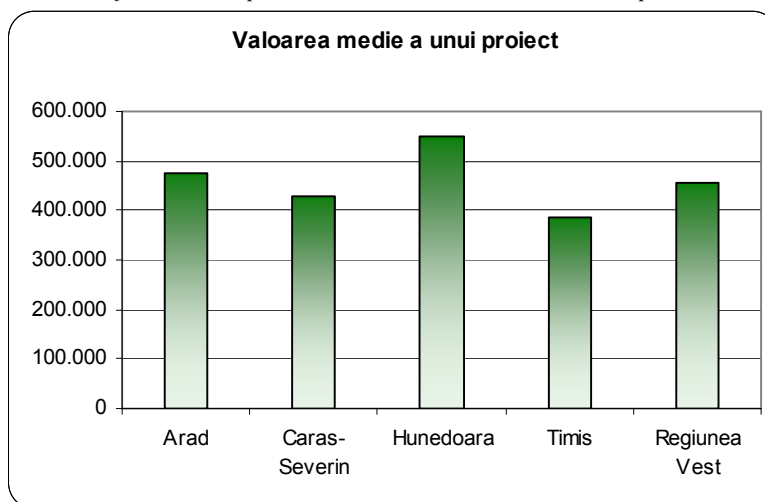
În ceea ce privește distribuția sumelor contractate la nivelul celor 4 județe ale Regiunii Vest se observă un echilibru relativ între acestea, fiind rezultate similare celorlalte licitații. Astfel, în **graficul 30** se observă că cele mai mari sume au fost contractate în județul Hunedoara (28,5%), urmat de județul Timiș (24,7%), județul Caraș-Severin (24,1%) și județul Arad (22,7%).

Graficul 30. Componenta mediu - Distribuția sumelor contractate pe județe

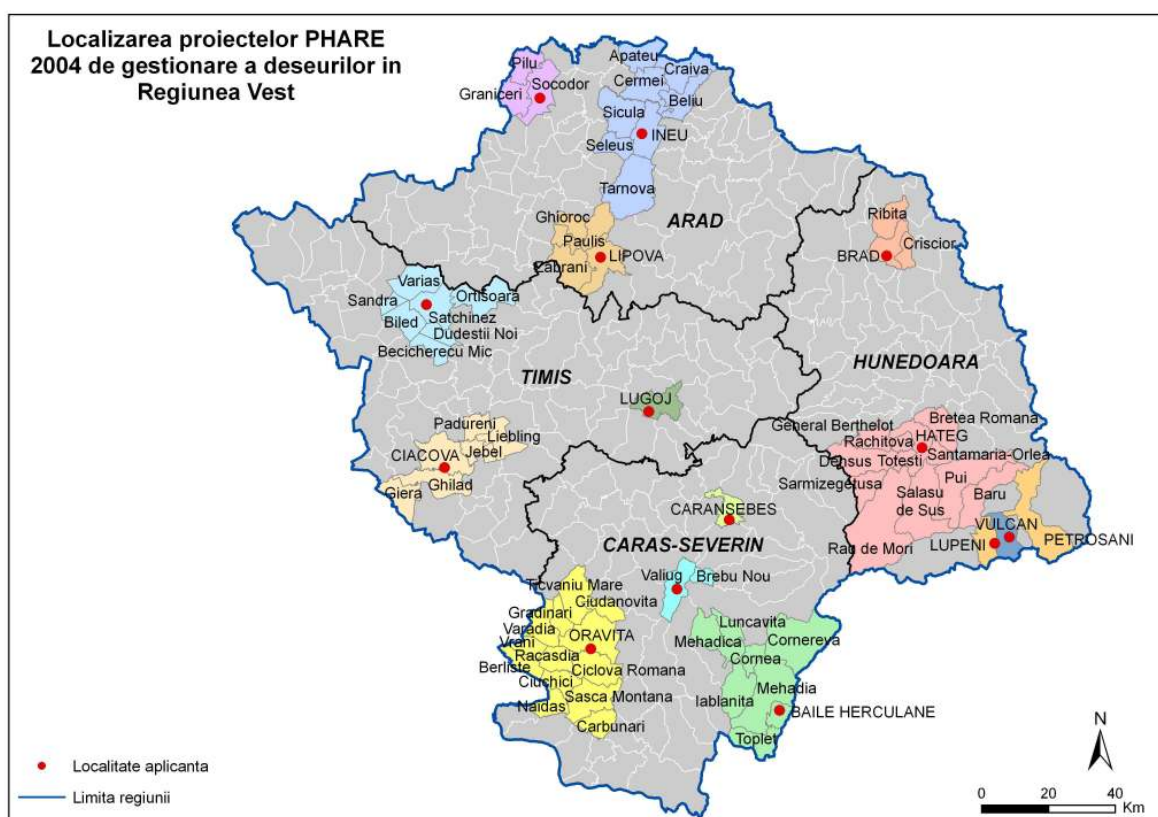

Această ierarhie la nivel de sume contractate este parțial modificată atunci când vorbim de valoarea medie a proiectelor. Se observă, din **graficul 31** de mai jos, faptul că proiectele din județul Hunedoara au cea mai mare medie (aproximativ 550.000 Euro), urmate de proiectele din Arad (aproximativ 475.000 Euro), Caraș-Severin (430.000 Euro) și Timiș (385.000 Euro).

Graficul 31. Componenta mediu – Valoarea medie a unui proiect

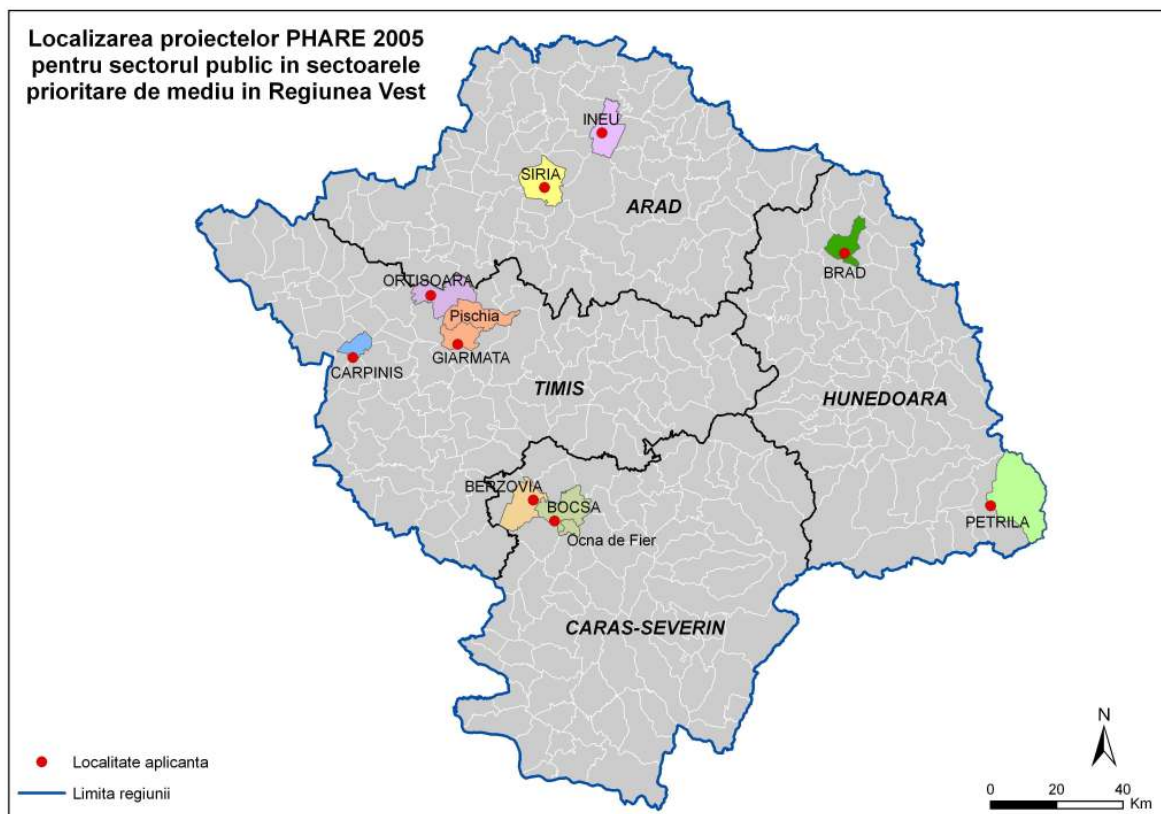
În **hărțile 12, 13 și 14** vom prezenta localitățile implicate în proiecte care finanțau sectoarele prioritare de mediu: gestiunea deșeurilor (PHARE 2004, 2005, 2006) și gestiunea apelor potabile și menajere (PHARE 2005, 2006).

Harta 12: Localizarea proiectelor PHARE 2004 de gestionare a deșeurilor in Regiunea Vest

Programul PHARE 2004 adresat exclusiv sectorului de gestiune a deșeurilor a generat o serie de asocieri ale localităților din același județ care au identificat aceleași nevoi și o soluție comună de rezolvare a problemelor din acest sector.

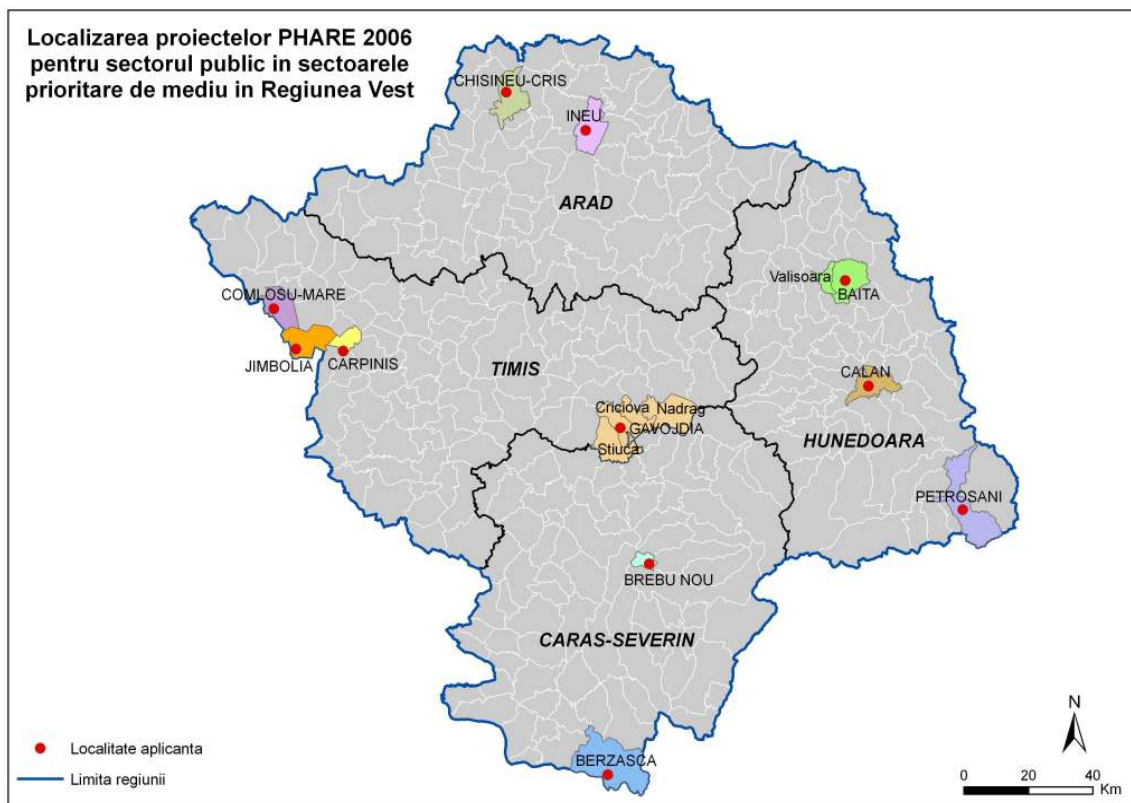
În cadrul licitației PHARE 2005 ”Schema de investiții pentru sprijinirea inițiativelor sectorului public în sectoarele prioritare de mediu”, reprezentate în harta de mai jos, avem de-a face cu un accent mai mare pus pe sectorul de gestiune a apei potabile și a celei menajere. Din această licitație doar 2 (din cele 9 proiecte contractate) au vizat sectorul de gestiune a deșeurilor.

Harta 13: Localizarea proiectelor PHARE 2005 pentru sectorul public în sectoarele prioritare de mediu în Regiunea Vest

În același timp, cele 3 proiecte contractate de societățile comerciale în cadrul PHARE 2005 ”Schema de investiții pentru sprijinirea inițiativelor sectorului privat al IMM în domeniul gestionării deșeurilor” au vizat, așa cum spune și denumirea, exclusiv sectorul de gestiune a deșeurilor.

Preferința pentru proiectele din domeniul gestiunii apei potabile și a celei menajere se păstrează și pentru programul PHARE 2006 „Schema de investitii pentru sprijinirea inițiativelor sectorului public în sectoarele prioritare de mediu” ale cărui rezultate sunt prezentate în harta de mai jos. Astfel, din cele 11 proiecte derulate 4 au vizat domeniul gestiunii deșeurilor și 7 gestiunea apei potabile și a celei menajere.

Harta 14: Localizarea proiectelor PHARE 2006 pentru sectorul public în sectoarele prioritare de mediu în Regiunea Vest

Pe baza informațiilor din matricea cadrului logic, studiul de fezabilitate și rapoartele tehnice a fost întocmită o listă cu potențialele rezultate ale proiectelor în curs de derulare care vizează sectoarele prioritare de mediu.

În acest sens, principalele rezultate așteptate de proiectele care vizează sectorul de gestiune a deșeurilor amintim aici:

- realizarea a 10 stații de sortare, a 5 instalații de compactare și a unei stații de transfer;
- achiziționarea a aproximativ 20 de autospeciale de transport și golire deșeuri și a 10 autospeciale de compactare;
- amenajarea a 8 platforme operaționale și a peste 20 de miniplatforme de precollectare a deșeurilor;
- achiziționarea și distribuirea către populație a aproximativ 40.000 de europubele;
- achiziționarea a peste 1000 de containere de peste 5,7m³ și a peste 4000 de containere metalice de 1,1m³;
- realizarea și distribuirea a peste 100.000 de broșuri, pliante, afișe
- crearea a peste 200 de noi locuri de muncă și instruirea a peste 150 de persoane.

Urmărind aceleași surse de informații pentru proiectele din domeniul gestiunii apei potabile și a celor menajere se pot desprinde următoarele obiective:

- extinderea sistemului public de alimentare cu apă cu aproximativ 50 de km;
- realizarea a x stații de epurare a apelor uzate menajere;
- dezvoltarea de noi sisteme de captare și alimentare cu apă;
- racordarea a peste x persoane;
- racordarea a peste x agenți economici;

- realizarea a peste 70 de cișmele stradale;
- instruirea a peste 40 de persoane.

9. Proiecte de infrastructură mare regională

În perioada luată în analiză în Regiunea Vest au fost derulate / sunt în curs de derulare 7 proiecte încadrate în categoria de proiecte de infrastructură regională mare, după cum se poate observa și în tabelul de mai jos.

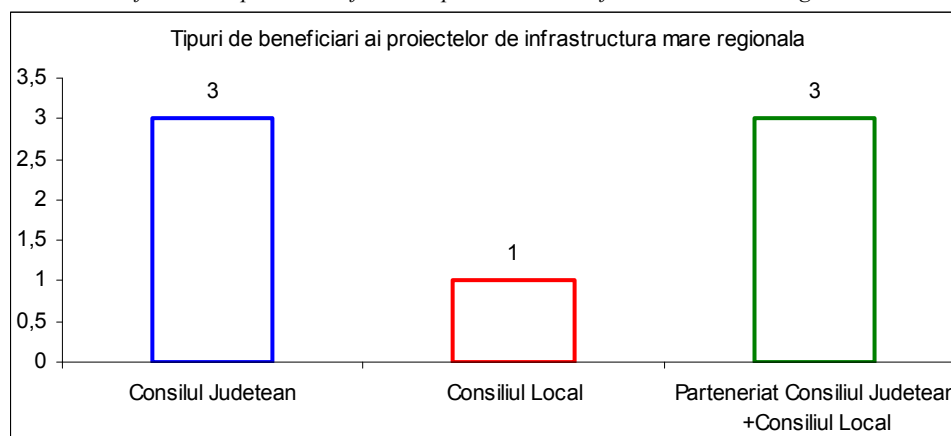
Tabelul XXIX. Proiectele de infrastructură mare regională

PROGRAMUL	DENUMIREA PROIECTULUI	SUMA - EURO
PHARE 2001 SIF	Parc Tehnologic și Industrial Timișoara	3.595.716
	Utilități în Zona Industrială Arad	2.515.975
PHARE 2003 / Infrastructură regională	Dezvoltarea potențialului turistic al stațiunii Moneasa	4.078.660
SAMTID	Asociația "Reabilitare apă-canal, jud. Hunedoara"	5.696.486,55
	Asociația "Reabilitare apă-canal, jud. Arad"	9.819.860,68
PHARE INFRASTRUCTURĂ REGIONALĂ	Reabilitarea și revitalizarea Cetății Timișoara - Bastionul	11.580.931
	Reabilitare zona industrială Valea Țerovei-Reșița	11.971.561

Tipurile de proiecte de infrastructură propuse spre finanțare din aceste programe au inclus: parcuri industriale, centre de afaceri, centre expoziționale/de marketing, drumuri naționale și poduri cu relevanță trans-națională, proiecte din domeniul turismului, reabilitarea de clădiri istorice și proiecte de reabilitare a mediului (în principal modernizarea infrastructurii de alimentare cu apa și canalizare).

Solicitanții eligibili pentru aceste tipuri de proiecte au fost autorități publice locale (Consilii Județene și Consilii Locale) în parteneriat sau individuale, după cum se poate observa și în **graficul 32** de mai jos.

Graficul 32. Tipul de beneficiari ai proiectelor de infrastructură mare regională

În ghidurile de finanțare ale acestor proiecte au existat o serie de elemente distincte care încurajau anumite tipuri de proiecte, după cum urmează:

- o atenție specială va fi acordată în cadrul sectorului turism componente balneare;

- construirea de noi drumuri de centură și șosele ocolitoare care asigură legatura între drumurile naționale;
- reabilitarea zonelor industriale părăsite / abandonate sau insuficient folosite și schimbarea destinației acestora;
- dezvoltarea infrastructurii destinate activităților economice din ariile afectate de restructurare industrială.

Rezultatele acestor proiecte au fost analizate în detaliu pentru fiecare dintre ele și sunt prezentate mai jos.

a) Parc Tehnologic și Industrial Timișoara

Obiectivul acestei investiții a fost sprijinirea **dezvoltării sectorului IMM** prin activități de producție. În cadrul proiectului de amenajare a parcului s-a recurs la realizarea unor elemente de infrastructură:

- rețeaua de drumuri de incintă, trotuare și alei pietonale;
- racordul al DN 6;
- rețeaua de gaze, telefonie, electricitate (inclusiv rețeau de iluminat public stradal);
- rețeaua de apă și canalizare;
- clădire administrativă și dotări pentru aceasta;
- amenajare de spațiu verde, arbuști, gard viu.

b) Utilități în Zona Industrială Arad

Proiectul a avut ca obiectiv crearea unei rețele de utilități necesare pentru desfășurarea activității firmelor care investesc în zonă, precum și facilitarea accesului forței de muncă la societățile comerciale din zonă. Lucrările de investiții prevăzute în cadrul proiectului au fost următoarele:

- realizarea unor rețele de joasă presiune pentru gaze naturale;
- realizarea a două devieri ale rețelei de gaze de presiune medie;
- conectarea la sursa de curent continuu de 825V și 1200A;
- construirea unei rețele de apă potabilă;
- realizarea unei rețele de canalizare menajeră;
- construirea unei rețele de canalizare pluvială și închiderea inelului de apă potabilă;
- construirea unui rezervor de apă de incendiu;
- întubarea canalului de desecare;
- prelungirea liniei de tramvai existente până în Zona Industrială;
- construirea unei zone de parcare;
- construirea unui pasaj pietonal subteran și a unor drumuri de acces.

c) Dezvoltarea potențialului turistic al stațiunii Moneasa

Proiectul a vizat construirea și reabilitarea mai multor obiective din stațiunea Moneasa:

- 1.centru de informare turistică și prim ajutor;
- 2.reabilitare sistem de alimentare cu apă și canalizare;
- 3.centru administrativ sportiv și amenajare terenuri sportive,
- 4.reabilitare DJ 792b de la km 33+700 la km 34+215, realizare marcaje rutiere și turistice;
- 5.amenajări în parcul stațiunii.

d) Asociația "Reabilitare apă-canal, județul Hunedoara"

Acest proiect a fost implementat în șase orașe mici și mijlocii din județul Hunedoara: Brad, Orăștie, Geoagiu, Călan, Hațeg și Simeria și a avut ca scop reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă din aceste localități. Partenerii proiectului au fost Consiliul Județean Hunedoara și consiliile locale din orașele implicate în proiect. Proiectul s-a derulat pe o perioadă de 20 de luni în intervalul 2005-2006. Rezultatele proiectului s-au concretizat în:

- Reabilitarea a șase grupuri de pompare, a mai multor rezervoare, a unei stații de clorinare, a rețelei de apă de 58.118 ml, a 1992 de apometri și a 144 hidranți;
- Construirea unei rețele noi de 3400 ml, a unor rezervoare de 500 mc;
- Reabilitarea unor stații de tratate și pompare a apei.

În urma implementării proiectului, populația racordată la rețeaua de alimentare cu apă potabilă a crescut cu 11%, iar gradul de contorizare a consumului de apă a crescut la 90,8%.

e) Asociația "Reabilitare apă-canal, județul Arad"

Acest proiect a avut ca scop reabilitarea și modernizarea sistemelor de apă în localitățile Curtici, Lipova, Nădlac, Pecica, Pâncota și Sântana din județul Arad, beneficiarii proiectului fiind cei aproximativ 72.000 locuitori ai acestor orașe și ai satelor aparținătoare. Proiectul a fost implementat în perioada 2006-2007 și a avut ca principale rezultate:

- Reabilitarea puțurilor din fronturilor de captare;
- Construirea de noi rezervoare;
- Înlocuirea a aproximativ 55 km de conducte de distribuție și a 32 km de conducte de aducțiune;
- Înlocuirea echipamentelor la stațiile de tratare și de pompare a apei;
- Montarea de 2250 contoare la utilizatori.

f) Reabilitarea Bastionului din Timișoara

Obiectivele proiectului aflat în derulare în acest moment sunt:

- Reabilitarea și consolidarea clădirilor existente;
- Reabilitarea și consolidarea acoperișului;
- Rastaurarea sufratețelor arhitecturale cu cărămidă, piatră și tencuire istorică;
- Construirea unei săli de expoziție în curtea interioară;
- Lucrări de infrastructură la: sistemul de încălzire; rețeaua de alimentare cu apă; rețeaua de canalizare; sistemul de alimentare cu energie electrică și cel de ventilație; sistemul de alimentare cu gaze naturale; sistemul de telecomunicații / Internet; infrastructura de drumuri și de alei; construirea de pavilioane; modernizarea platformelor de parcare și a spațiilor verzi.

g) Reabilitarea zonei industriale Valea Țerovei – Reșița

Obiectivele proiectului aflat în derulare în acest moment sunt:

- Demolarea structurilor de beton existente, a celor subterane și supraterane;
- Lucrări la infrastructura de drumuri pentru a asigura conexiunea între G.A. Petculescu și locație. Drumurile sunt proiectate pentru traficul greu și vor avea două benzi. Lungimea totală a drumurilor este de 4,095 km divizată în 7 drumuri;
- Construirea unui pod destinat traficului, cu două benzi (2x3,5 m) și o bordură conform standardelor (2x0,4 m) care vor asigura trotuare pentru pietoni (2x1,5 m). Podul va avea o lățime de 10 m și o lungime totală de 30,14 m;

- Construirea unei rețele circulare de alimentare cu apă, conectată la rețeaua orașului printr-un pasaj subteran sub valea Țerovei și sub infrastructura de drumuri. Rețeaua are o lungime de 3980 m;
- Construirea unei rețele de canalizare de 3200 m sub rețeaua de drumuri și care după retenție și tratare va deversa apa în Țerova;
- Crearea unei rețele de retenție a apei din furtuni și ploi abundente;
- Crearea rețelei de electricitate, care va asigura alimentarea cu energie electrică a zonei, iluminatul public, precum și rețeaua de telefonie fixă;
- Crearea rețelei de alimentare cu gaz și instalarea unei instalații de regularizare a presiunii.

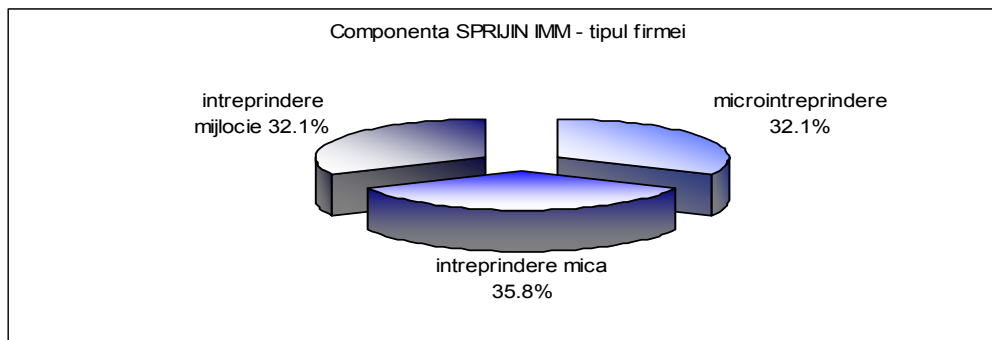
Capitolul 7: Analiza chestionarelor la nivel de componentă

Prezenta parte a acestui studiu își propune să aprofundeze la nivel de componentă analiza finanțării nerambursabile din Regiunea Vest pe baza informațiilor furnizate de către beneficiari. Prin această analiză se încearcă completarea informațiilor de tip general obținute la nivel de programe cu informații relevante la nivelul solicitanților. Diversitatea metodelor de cercetare folosite pentru culegerea datelor a permis analiza coerentă și obținerea unor date suplimentare.

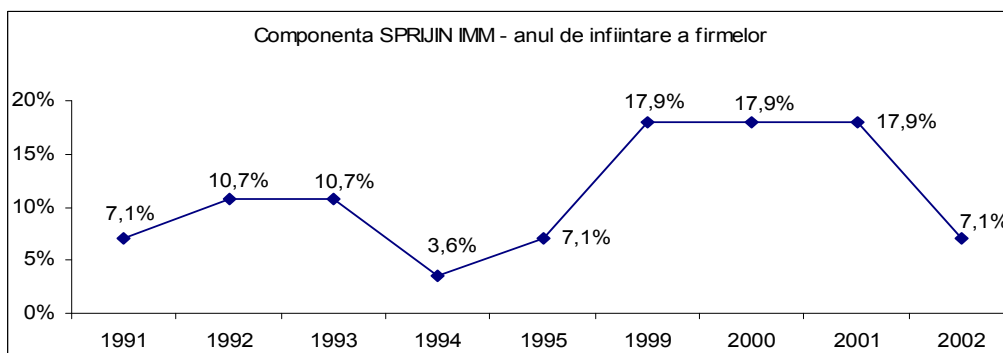
Aplicarea chestionarelor a urmărit să identifice care au fost tipurile de beneficiari, care sunt tipurile de finanțare obținută, care au fost rezultatele obținute și intențiile de viitor. De asemenea, chestionarul a verificat percepția beneficiarilor de proiect cu privire la instituțiile și mecanismele implicate în managementul de proiect.

CHESTIONARE SPRIJIN IMM

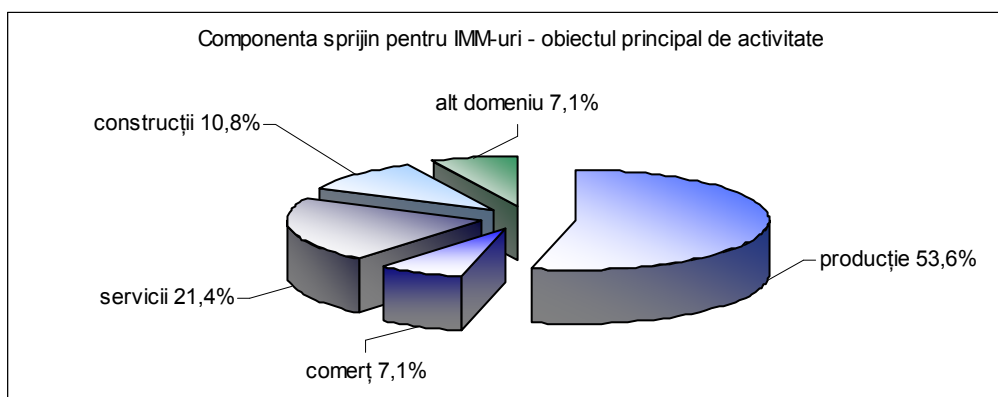
Societățile comerciale care au primit finanțări de tipul sprijin pentru sectorul IMM și au participat la studiul de impact formează un eșantion relativ echilibrat distribuit în funcție de mărimea firmei: 35,8% întreprinderi mici, 32,1% microîntreprinderi și 32,1% întreprinderi mijlocii.

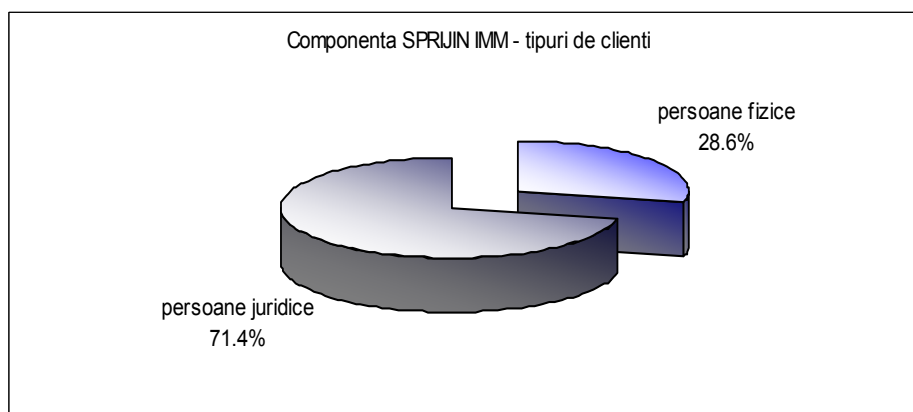
În ceea ce privește vechimea firmelor care au accesat finanțări există o evidentă implicare a firmelor recent înființate. Intervalul anilor 1999-2002 cumulează un procent de 60,8% indicând o preocupare reală a noilor firme de creștere a competitivității. Aceste informații trebuie să fie corelate, însă, cu cerințele din ghidul solicitantului referitor la tipul de beneficiar. La anumite licitații au fost eligibile doar firmele recent înființate (start-up-uri).

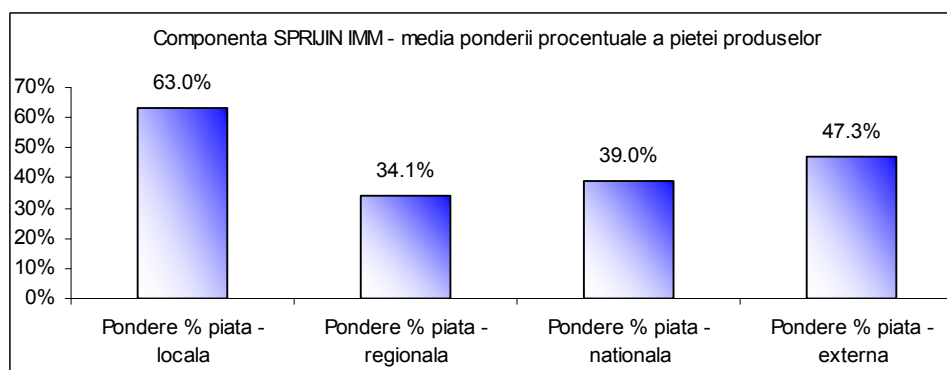
Distribuția procentuală a obiectului principal de activitate al societăților comerciale este prezentată în graficul de mai jos.

Un alt indicator important care descrie profilul firmelor se referă la tipurile de clienți. Cei mai mulți agenți economici au ca principali clienți persoanele juridice (71,4%).

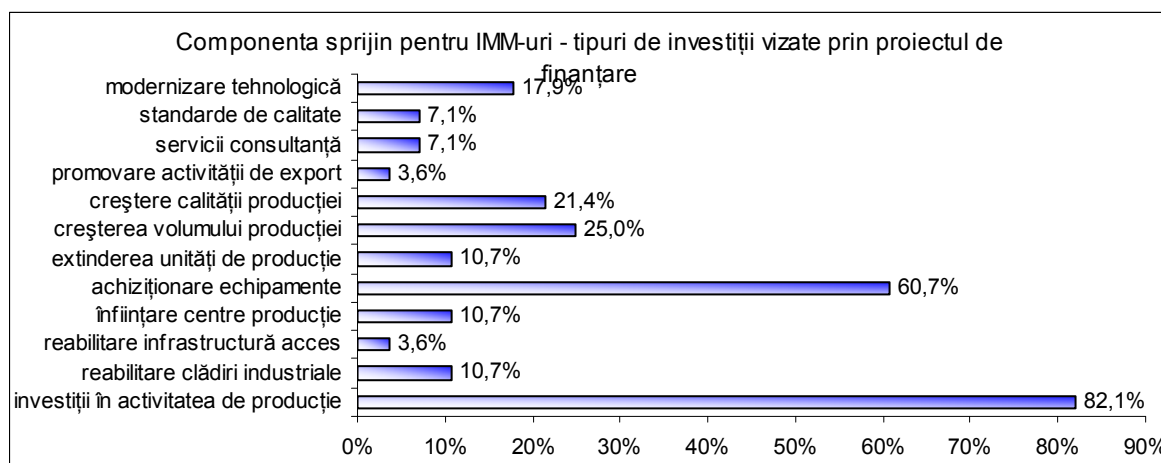

În ceea ce privește piața/piețele pe care activează, firmele investigate se adresează în proporție de 63% către piața locală, 34,1% către piața regională, 39% către piața națională și 47,3% pieței externe. Menționăm că aceste categorii nu au fost exclusive, deoarece în mod normal firmele activează pe mai multe piețe.

Din perspectiva tipurilor de investiții realizate prin finanțarea obținută, distribuția procentuală relevă o diversitate crescută: 82,1% investiții în producție, 60,7% achiziționare echipamente.

Tipurile de investiții realizate prin proiectele cu finanțare nerambursabilă implementate sunt prezentate în graficul de mai jos.

În cadrul chestionarului, respondenților li s-a oferit o scală de apreciere a impactului finanțării desfășurate. Se urmărește prin această analiză impactul social, economic și tehnologic.

Din perspectiva *impactului social* se pot reține următoarele:

- impactul la nivelul scăderii șomajului din zonă este apreciat ca fiind mic 46,4%;
- impactul la nivelul creșterii numărului de angajați este apreciat dinspre mediu (28,6%) înspre puternic (25%);
- impactul la nivelul dezvoltării pregătirii angajaților dinspre mediu (25%) înspre puternic (21,4%).

	Deloc	Slab	Mediu	Puternic	Foarte puternic	Nu este cazul	Total
Scăderea șomajului în zonă	0,0%	46,4%	21,4%	10,7%	7,2%	14,3%	100,0%
Creșterea numărului de angajați	3,6%	17,9%	28,6%	25,0%	10,6%	14,3%	100,0%
Dezvoltarea pregătirii angajaților	7,1%	7,1%	25,0%	21,4%	0,0%	39,4%	100,0%

Din perspectiva *impactului economic* se pot reține următoarele:

- impactul la nivelul creșterii volumului producției este apreciat ca fiind mediu 35,7% și foarte puternic 28,6%;
- impactul la nivelul creșterii calității producției este apreciat dinspre mediu (25%) înspre puternic (28,6%) și foarte puternic (25%);
- impactul la nivelul diversificării producției este apreciat preponderent ca fiind mediu (32,1%) și foarte puternic (28,6%);
- impactul la nivelul extinderii pieței este apreciat preponderent ca fiind mediu (32,1%) și foarte puternic (28,6%);
- impactul la nivelul creșterii numărului de parteneri este apreciat preponderent ca fiind dinspre mediu (28,6%) spre puternic (21,4%);
- impactul la nivelul dezvoltării exportului este apreciat bipolar: deloc (21,4%) și mediu (21,4%);
- impactul la nivelul dezvoltării exportului este apreciat dinspre puternic (35,6%) înspre mediu (28,6%).

	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Creșterea volumului producției	0,0%	3,6%	35,7%	17,9%	28,6%	14,2%	100,0%
Creșterea calității producției	0,0%	3,6%	25,0%	28,6%	25,0%	17,8%	100,0%
Diversificarea producției	0,0%	0,0%	32,1%	14,3%	28,6%	25,0%	100,0%
Extinderea pieței	0,0%	0,0%	32,1%	10,7%	28,6%	28,6%	100,0%
Creșterea numărului de parteneri	0,0%	3,6%	28,6%	21,4%	14,3%	32,1%	100,0%
Dezvoltarea exportului	21,4%	3,6%	21,4%	10,7%	0,0%	42,9%	100,0%
Creșterea profitului	0,0%	3,6%	28,6%	35,6%	17,9%	14,3%	100,0%

Din perspectiva *impactului tehnologic* se pot reține următoarele:

- impactul la nivelul scăderii poluării datorate producției este apreciat ca fiind mediu 21,4%;
- impactul la nivelul susținerii și dezvoltării afacerilor este apreciat ca fiind mediu 32,1%;
- impactul la nivelul exploataării/valorificării resurselor specifice zonei este apreciat bipolar ca fiind mediu (21,4%) și foarte puternic (21,4%);
- impactul la nivelul dotării cu echipamente este apreciat ca fiind foarte puternic (42,9%).

	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Scăderea poluării datorate producției	0,0%	10,8%	21,4%	7,1%	7,1%	53,6%	100,0%
Susținerea și dezvoltarea afacerilor	0,0%	0,0%	32,1%	17,9%	17,9%	32,1%	100,0%
Exploatarea/valorificarea resurselor specifice zonei	10,7%	7,1%	21,4%	10,7%	21,4%	28,7%	100,0%
Dotarea cu echipamente și utilaje	0,0%	0,0%	17,8%	28,6%	42,9%	10,7%	100,0%

În cele ce urmează sunt prezentate mediile și valorile deviației standard obținute de către fiecare indicator în urma aprecierii impactului. În acest sens scala de apreciere permite o medie a rangului de minim 1 (corespunzătoare unui impact foarte slab) și maxim 5 (corespunzătoare unui impact foarte puternic).

Din această perspectivă sintetică se pot reține următoarele:

- la nivelul *impactului social* cel mai important a fost creșterea numărului de angajați cu o medie de 3,25, dar cu o valoare a deviației standard de 1,07 (indicând un grad mediu de dispersie), iar cel mai slab impact l-a avut scăderea șomajului din zonă cu o medie de 2,75;
- la nivelul *impactului economic* cele mai importante efecte au fost: diversificarea producției și extinderea pieței, ambele cu medii de 3,95 și cu valori ale deviației standard sub 1;
- la nivelul *impactului tehnologic* cel mai puternic a fost reprezentat de dotarea cu echipamente și utilaje cu o medie de 4,28 și cu cea mai mică valoare a deviației standard (0,79).

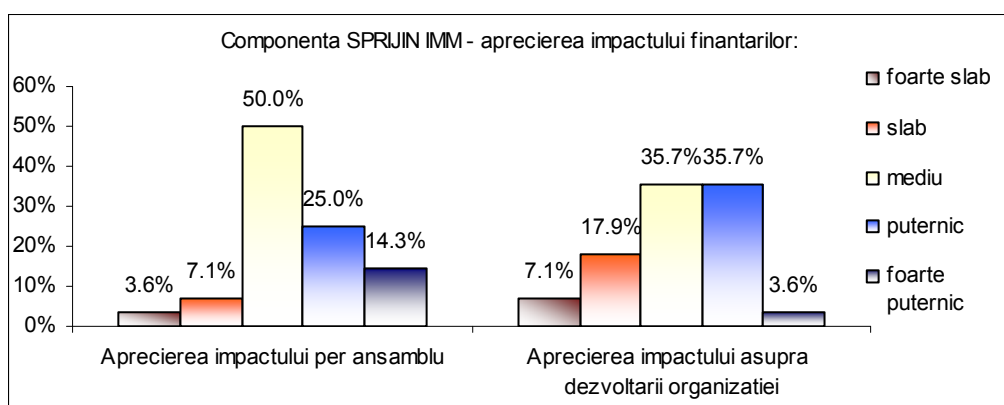
	<i>Medie</i>	<i>Dev. Standard</i>
Scăderea șomajului în zonă	2,75	0,99
Creșterea numărului de angajați	3,25	1,07
Dezvoltarea pregătirii angajaților	3	1
Creșterea volumului producției	3,83	0,96
Creșterea calității producției	3,91	0,9
Diversificarea producției	3,95	0,92
Extinderea pieței	3,95	0,94

Creșterea numărului de parteneri	3,68	0,89
Dezvoltarea exportului	2,38	1,2
Creșterea profitului	3,23	1,01
Scăderea poluării datorate producției	3,79	0,85
Susținerea și dezvoltarea afacerilor	3,79	0,83
Exploatarea/valorificarea resurselor specifice zonei	3,35	1,42
Dotarea cu echipamente și utilaje	4,28	0,79

Ulterior evaluării impactului pe categorii de indicatori, respondenții au apreciat nivelul impactului per ansamblu al proiectelor desfășurate și modul în care proiectele au contribuit la dezvoltarea organizației:

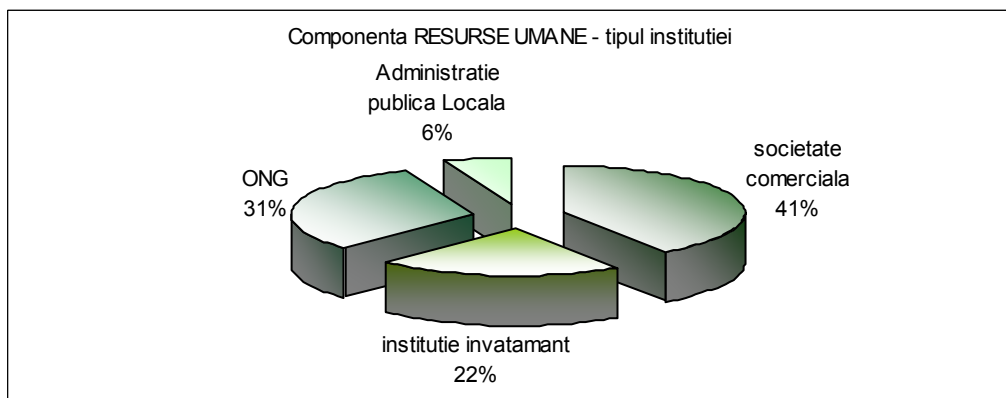
- din punct de vedere al impactului pe ansamblu raportându-se la obiectivele programului, 50% au apreciat un nivel mediu, acest lucru reflectându-se și la nivelul mediei obținute (3,39) cu o valoare a deviației standard de 0,96;
- din punct de vedere al impactului asupra dezvoltării organizației, a fost apreciat un nivel mediu și puternic în aceeași măsură (35,7%) și ulterior slab (17,9%), acest lucru generând o scădere a mediei la valoarea de 3,11 pentru o deviație standard de 0,99.

	Medie	Dev. Standard
Aprecierea impactului per ansamblu	3,39	0,96
Aprecierea impactului asupra dezvoltării organizației	3,11	0,99

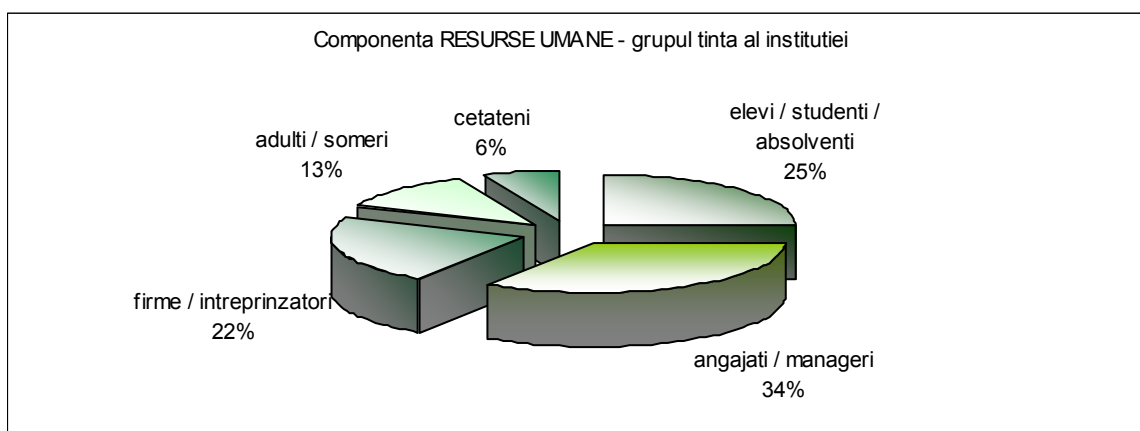

CHESTIONARE RESURSE UMANE

În ceea ce privește eșantionul pentru componenta dezvoltarea resurselor umane graficul de mai jos oferă o imagine a potențialilor beneficiari pentru astfel de proiecte.

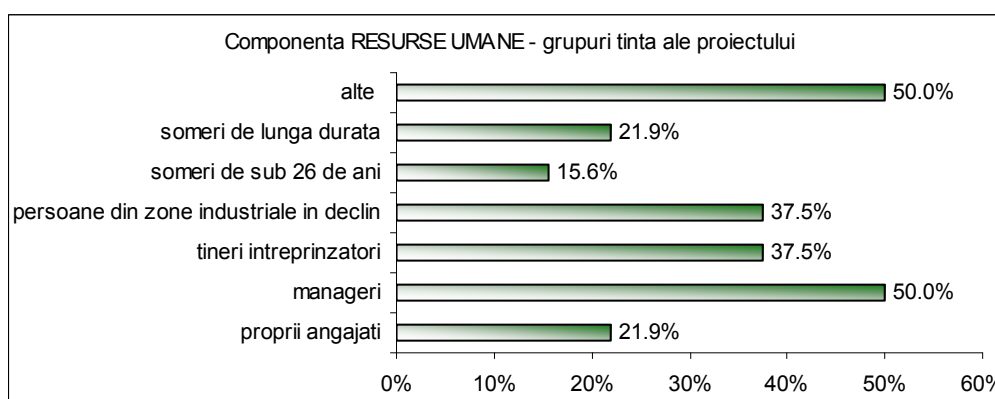
Din punct de vedere al grupului țintă căror li se adresează în activitatea curentă, 34,3% se adresează angajaților și/sau managerilor, 25% elevilor și/sau absolvenților, 21,9% firmelor în ansamblul lor, 12,5% adulților/șomerilor și 6,3% cetățenilor.

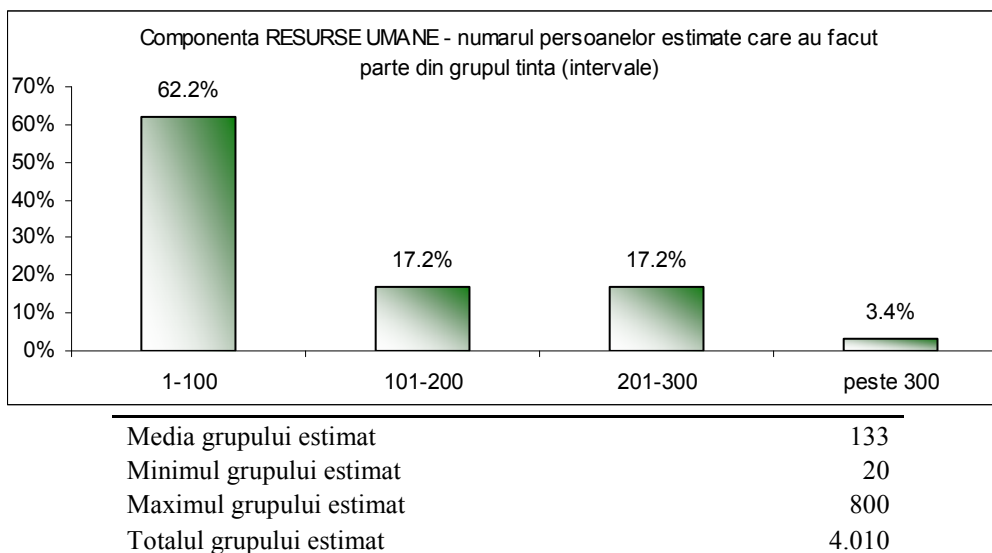
La nivelul grupului țintă al proiectelor se observă că 50% dintre cazuri au fost orientate către manageri și 50% orientare către alte categorii precum:

Angajații IMM-urilor	9,4%
Cadre didactice din mediu rural	3,1%
Femei manager	3,1%
Angajații instituțiilor publice	3,1%
Persoane de peste 45 de ani	3,1%
Absolvenți	3,1%
Cetățeni rromi	3,1%

De asemenea, în 37,5% din cazuri proiectele s-au adresat persoanelor din zonele industriale aflate în declin și tinerilor întreprinzători. O altă categorie importantă este reprezentată de șomeri (37,5%), fie de lungă durată, fie cu vârsta de sub 26 de ani.

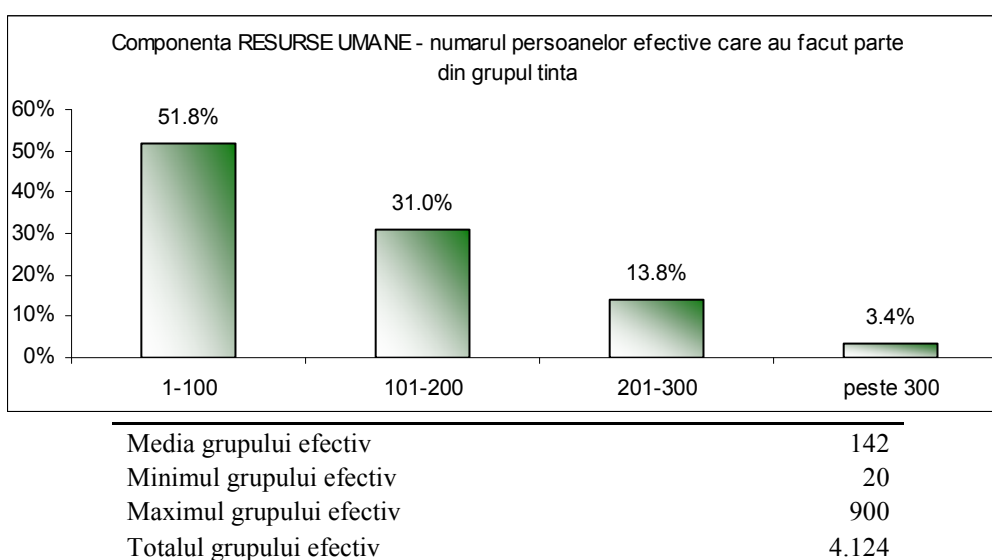
De asemenea, a fost luat în analiză numărul persoanelor estimate la scrierea proiectului că vor face parte din grupul țintă. Distribuția procentuală relevă faptul că în general este vorba de grupuri de maxim 100 de persoane. Din analiza persoanelor estimate inițial s-a ajuns la un total rezultat la nivelul eșantionului de 4.010 persoane, cu o medie de 133 de persoane în cadrul unui proiect. Limitele proiectelor au fost de: minim 20 de persoane și maxim 800 de persoane.

În ceea ce privește numărul efectiv de persoane care au beneficiat pe parcursul proiectului de serviciile oferite, distribuția procentuală s-a modificat rezultând următoarele informații:

- scăderea procentului (51,8%) celor care s-au adresat unui grup de până la 100 de persoane;
- creșterea procentului (31% - aproape o dublare) pentru următorul interval care s-au adresat unui grup de până la 200 de persoane;
- scăderea procentului (13,8%) celor care s-au adresat unui grup de până la 300 de persoane;
- menținerea celor care s-au adresat unui grup de peste 300 de persoane.

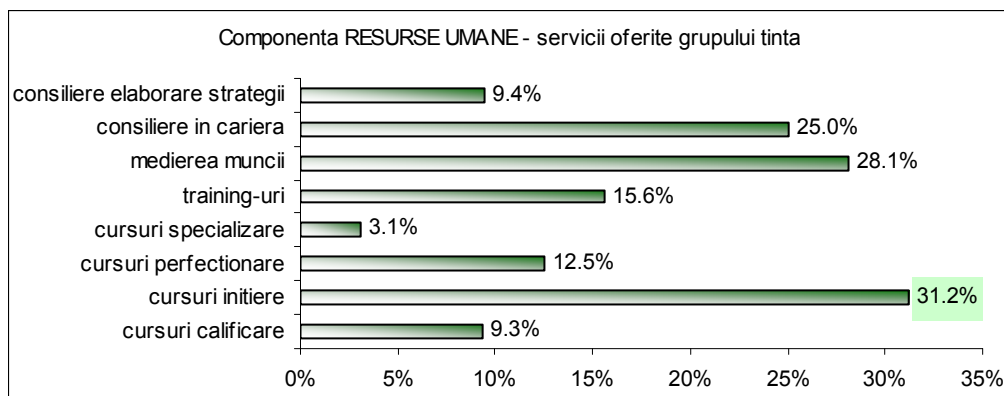
Analiza statistică ulterioară a relevat un grup țintă de 4.124 (cu 114 mai multe decât se estimase), creșterea mediei de 142 de persoane pe proiect, (cu 9 mai multe decât se estimase), în condițiile păstrării minimumului de 20 de persoane și a modificării maximumului 800 de persoane (cu 100 mai multe decât se estimase). Reținem astfel existența unui impact pozitiv la nivel cantitativ pentru persoanele care au făcut parte din grupul țintă.

Un alt indicator care descrie impactul finanțării la nivelul componentei dezvoltarea resurselor umane sunt serviciile oferite grupului țintă acestea fiind împărțite în două mari categorii complementare:

- cursuri de formare (un total de 71,7%), din care aproape jumătate au fost cursuri de inițiere (31,2%);
- consiliere (un total de 62,5%), din care preponderent au fost servicii de medierea muncii (28,1%) și consiliere în carieră (25%).

Menționăm că aceste categorii de servicii nu au fost exclusive, multe proiecte abordând toată gama de activități. Cu toate acestea ponderea înclină ușor înspre activitățile de formare profesională, mai mult decât înspre mediere loc de muncă, fapt relevat și de distribuția beneficiarilor pe măsuri finanțate.

La nivel calitativ, analiza a sintetizat principalele categorii de cursuri oferite pe parcursul finanțării, grupului țintă, acestea fiind grupate în:

- cursuri de formare, conțin cursuri care oferă un nivel minim și mediu de calificare;
- cursuri care oferă competențe specifice și corespund unui nivel mediu și superior de calificare;
- cursuri specializate, care dezvoltă abilități superioare (soft skills), necesitând un nivel ridicat de educație și corespunzând unui nivel superior de calificare;

În aceste condiții, putem afirma că pentru analiza la nivel calitativ următoarele elemente trebuie luate în considerare:

- existența unei oferte bogate de cursuri;
- distribuția echitabilă a acestor cursuri pentru categorii de beneficiari cu nivele diferite de educație/pregătire (minimă, medie și superioară);
- per ansamblu se constată concretizarea unui nucleu relativ stabil de ofertanți de formare profesională contribuind și după încetarea proiectului la dezvoltarea unei piețe în acest sens, ce se răsfrânge benefic la nivelul resurselor umane.

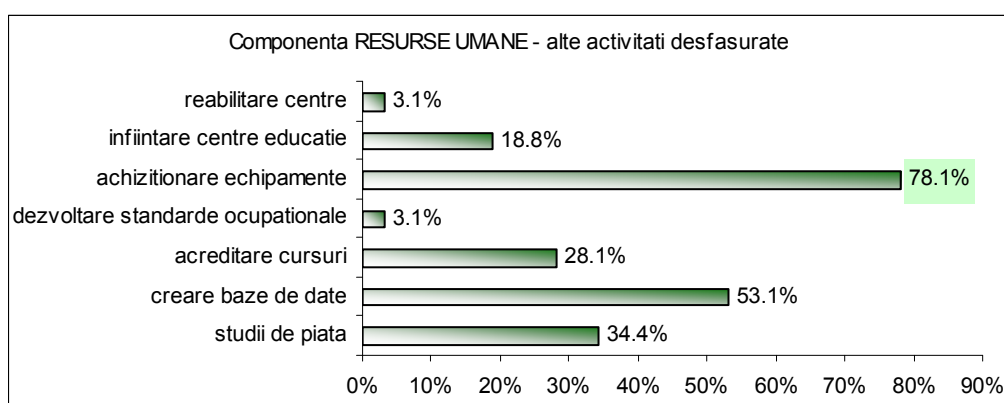
Tabelul de mai jos conține o sinteză a principalelor cursuri realizate de către membri eșantionului.

<i>Cursuri formare</i>	<i>Cursuri – competențe specifice</i>	<i>Cursuri specializate - softskills</i>
Agent pază	Operator PC	Management
Brutari	ECDL	Antreprenoriat
Patiseri/Cofetari	Inginerie IT	Resurse umane
Tâmplărie	Programare	Legislație import/export
Zidar/Tencuitor	Administrator rețele	Marketing
Instalator		Comerț
Industria textilă și confecții		Management proiecte
		Facilitator comunitar

Dincolo de serviciile oferite grupului țintă, solicitanții au desfășurat și alte activități alternative, dar a căror impact este semnificativ, fie în desfășurarea proiectelor, fie în evoluția post-finanțare.

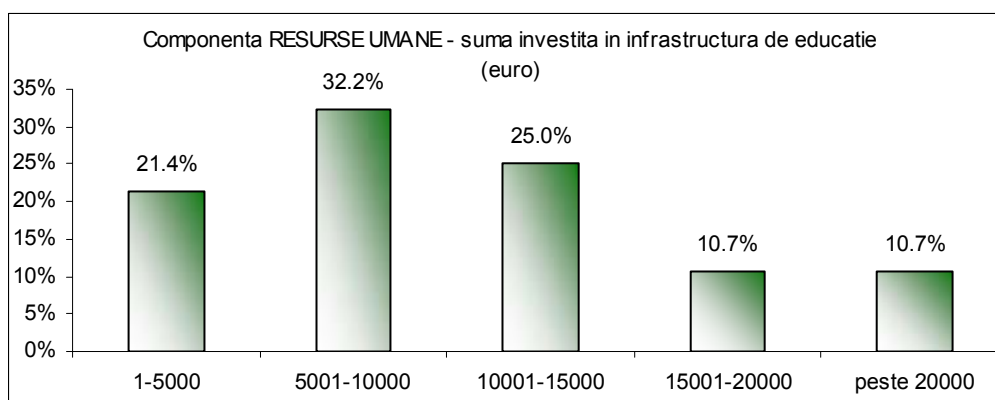
Astfel, tot la nivelul impactului se observă un procent de 78,1% care au achiziționat echipamente contribuind alături de înființarea centrelor de educație (18,8%) și de reabilitarea centrelor (3,1%) la constituirea unei infrastructuri solide de susținere a procesului formativ/de consiliere.

Activități precum creare baze de date (53,1%), studii de piață (34,4%), acreditare cursuri (28,1%) și dezvoltarea standardelor ocupaționale (3,1%) contribuie în mod cert la reglarea ofertei de formare profesională cu cerințele pieței efective, cât și cu proiecțiile personale ale cursanților în ceea ce privește managementul carierei personale.

În urma analizei indicatorului financiar al sumei investite în infrastructura suport pentru dezvoltarea resurselor umane cele mai multe proiecte au vizat trei intervale sub 15.000 Euro din care 32,2% au alocat între 5.001-10.000 Euro, 25% au alocat între 10.001-15.000 Euro și 21,4% au alocat până în 5.000 Euro.

Analiza statistică ulterioară a relevat un total de 335.334 Euro cu o medie de 11.976 Euro alocați pe proiect pentru un minim de 2.000 Euro și un maxim de 40.640 Euro. Acest indicator confirmă dezvoltarea infrastructurii suport pentru dezvoltarea resurselor umane.

Medie suma infrastructură	11.976 €
Minimul suma infrastructură	2.000 €
Maximul suma infrastructură	40.640 €

În cele ce urmează firmele au apreciat impactul finanțării desfășurate utilizând o scală de apreciere. În acest sens, analiza a fost concentrată la nivelul impactului asupra șomajului, competențelor formate, impactului managerial și economic.

Din perspectiva *impactului asupra șomajului* se pot reține următoarele:

- impactul la nivelul adaptabilității resurselor umane la cerințele pieței a fost apreciat ca fiind foarte puternic (46,9%) și puternic (28,1%);
- impactul la nivelul scăderii șomajului în rândul grupului țintă, este apreciat ca fiind mediu (28,1%) și foarte puternic (12,5%);
- impactul la nivelul angajării conform pregătirii este apreciat dinspre puternic (40,6%) înspre foarte puternic (21,9%).

	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Creșterea adaptabilității resurselor umane	0,0%	0,0%	18,8%	28,1%	46,9%	6,2%	100,0%
Scăderea șomajului	0,0%	3,1%	28,1%	6,3%	12,5%	50,0%	100,0%
Angajarea conform pregătirii	0,0%	3,1%	9,4%	40,6%	21,9%	25,0%	100,0%

Din perspectiva *impactului asupra competențelor formate* se pot reține următoarele:

- impactul la nivelul scăderii deficitului de competențe este apreciat ca fiind puternic (28,1%);
- impactul la nivelul dezvoltării abilităților și cunoștințelor este apreciat ca foarte puternic (40,6%);
- impactul la nivelul dezvoltării abilităților manageriale este apreciat ca puternic (25%) și foarte puternic (18,8%).

	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Scăderea deficitului de competențe	0,0%	6,3%	21,9%	28,1%	21,9%	21,8%	100,0%
Dezvoltarea abilităților și cunoștințelor	0,0%	0,0%	12,5%	28,1%	40,6%	18,8%	100,0%
Dezvoltarea abilităților manageriale	3,0%	6,3%	6,3%	25,0%	18,8%	40,6%	100,0%

Din perspectiva *impactului managerial și economic* se pot reține următoarele:

- impactul la nivelul dezvoltării și implementării strategiilor de resurse umane este apreciat ca fiind mediu 15,6%;
- impactul la nivelul creșterii productivității muncii, este apreciat bipolar ca fiind mediu (15,6%) și foarte puternic (15,6%);
- impactul la nivelul dezvoltării antreprenoriatului este apreciat ca fiind slab (12,5%);
- impactul la nivelul dotării cu echipamente este apreciat bipolar ca fiind mediu (15,6%) și foarte puternic (15,6%).

Existența unui număr mare de abțineri la această categorie a determinat scăderea valorii procentelor pe răspunsuri, acest lucru fiind explicat prin faptul că în cadrul proiectelor impactul la acest nivel de generalitate este mai degrabă indirect și mai greu cuantificabil.

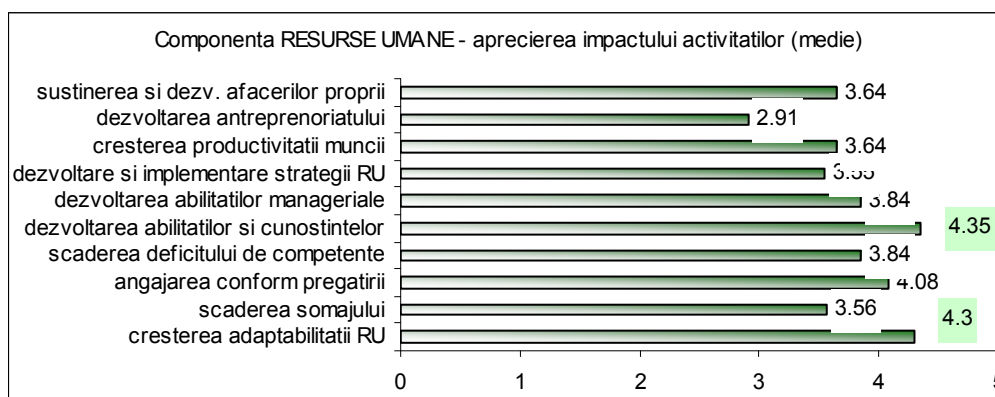
	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Dezvoltare și implementare de Strategii de resurse umane	3,1%	0,0%	15,6%	6,3%	9,4%	65,6%	100,0%
Creșterea productivității muncii	3,1%	3,1%	15,6%	6,3%	15,6%	56,3%	100,0%
Dezvoltarea antreprenoriatului	3,1%	12,5%	6,3%	9,4%	3,1%	65,6%	100,0%
Susținerea și dezvoltarea Afacerilor proprii	3,1%	3,1%	15,6%	6,3%	15,6%	56,3%	100,0%

În cele ce urmează sunt prezentate mediile și valorile deviației standard obținute de către fiecare indicator în urma aprecierii impactului. În acest sens scala de apreciere permite o medie a rangului de minim 1 (corespunzătoare unui impact foarte slab) și maxim 5 (corespunzătoare unui impact foarte puternic).

Din această perspectivă sintetică se pot reține următoarele:

- la nivelul *impactului asupra șomajului* cel mai important rezultat l-a constituit creșterea adaptabilității resurselor umane la cerințele pieței cu o medie de 4,3 și cu o valoare a deviației standard de 0,79 (indicând un grad mic de dispersie);
- la nivelul *impactului asupra competențelor formate* cel mai important efect l-a constituit dezvoltarea abilităților și cunoștințelor cu o medie de 4,35 și cu o valoare a deviației standard de 0,75 (indicând un grad mic de dispersie) și constituind de fapt cel mai puternic impact comparativ cu celelalte;
- la nivelul *impactului managerial și economic* cele mai importante efecte au fost creșterea productivității muncii și susținerea și dezvoltarea afacerilor proprii, ambele cu o valoare a mediei de 3,64, dar la o deviație standard de 1,21 (indicând un grad ridicat de dispersie).

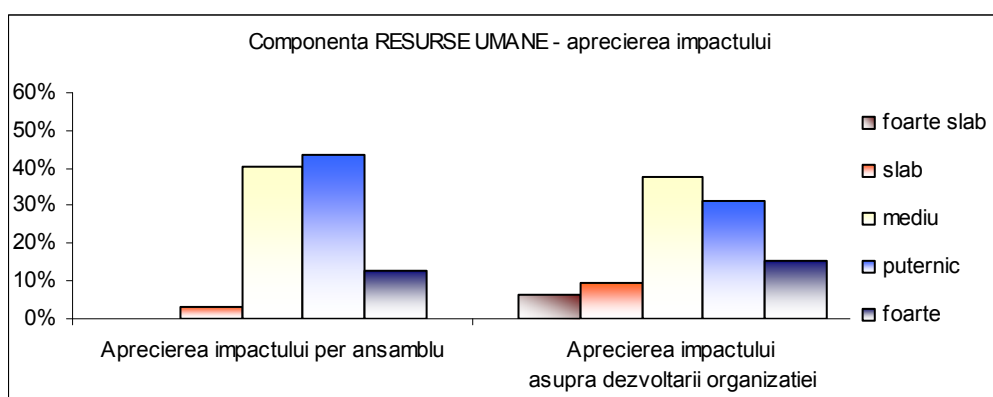
	Medie	Deviația Standard
Creșterea adaptabilității Resurselor Umane	4,3	0,79
Scăderea șomajului	3,56	0,96
Angajarea conform pregătirii	4,08	0,78
Scăderea deficitului de competențe	3,84	0,94
Dezvoltarea abilităților și cunoștințelor	4,35	0,75
Dezvoltarea abilităților manageriale	3,84	1,17
Dezvoltare și implementare de strategii de RU	3,55	1,21
Creșterea productivității muncii	3,64	1,28
Dezvoltarea antreprenoriatului	2,91	1,22
Susținerea și dezvoltarea afacerilor proprii	3,64	1,28

De asemenea, respondenții au apreciat nivelul impactului per ansamblu al proiectelor desfășurate și modul în care acestea au ajutat la dezvoltarea organizației:

- din punct de vedere al impactului per ansamblu raportându-se la obiectivele programului, 43,8% au apreciat un nivel puternic și ulterior mediu (40,6%), acest lucru reflectându-se și la nivelul mediei obținute (3,6) cu o valoare a deviației standard de 0,75 (indicând un grad mic de dispersie);
- din punct de vedere al impactului asupra dezvoltării organizației, 37,5% au apreciat un nivel mediu și ulterior puternic (31,3%), acest lucru generând o ușoară scădere a mediei la valoarea de 3,41 pentru o deviație standard de 1,07 (indicând un grad mediu de dispersie).

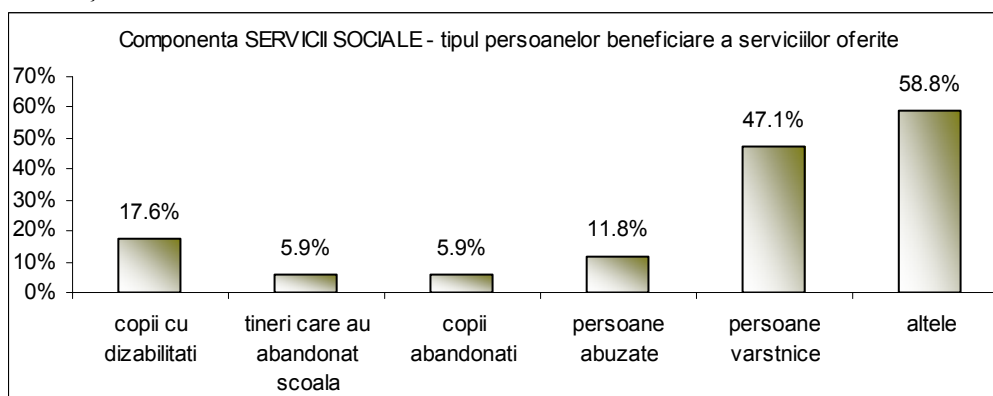
	Medie	Deviația Standard
Aprecierea impactului per ansamblu	3,66	0,75
Aprecierea impactului asupra dezvoltării organizației	3,41	1,07

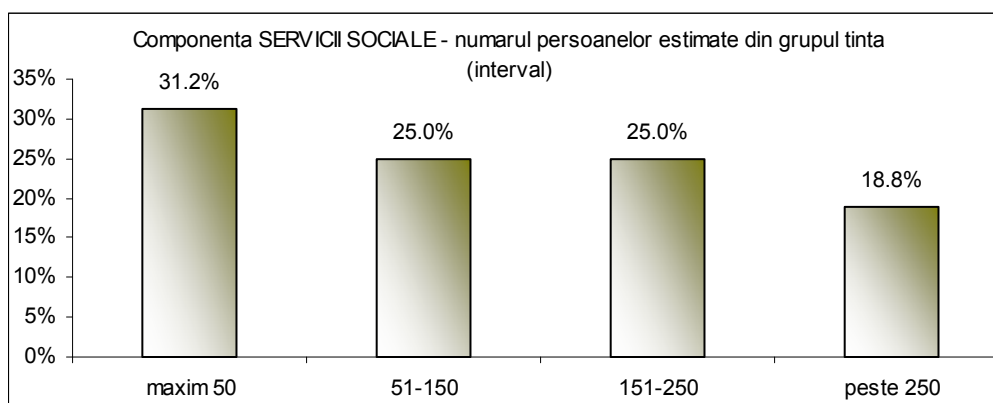
CHESTIONARE SERVICII SOCIALE

Analiza grupului țintă vizat de proiecte pleacă de la premisa că acesta nu a fost unul exclusiv. Din informațiile obținute la nivelul eșantionului, 47,1% dintre proiecte au fost orientare către persoane în vârstă și 58,8% orientare către alte categorii precum:

- Copii din familii aflate în situații de criză
- Copii proveniți din familii sărace / dezorganizate
- Copii victime ale neglijenței
- Familiile copiilor cu probleme
- Persoane adulte cu dizabilități
- Persoane fără venit sau cu venituri mici
- Preșcolari

Numărul persoanelor estimate a face parte din grupul țintă a fost de 3.377 persoane, cu o medie de 211 de persoane, în cadrul unui proiect limita maximă fiind de 1.000 de persoane și limita minimă fiind de 20 de persoane.

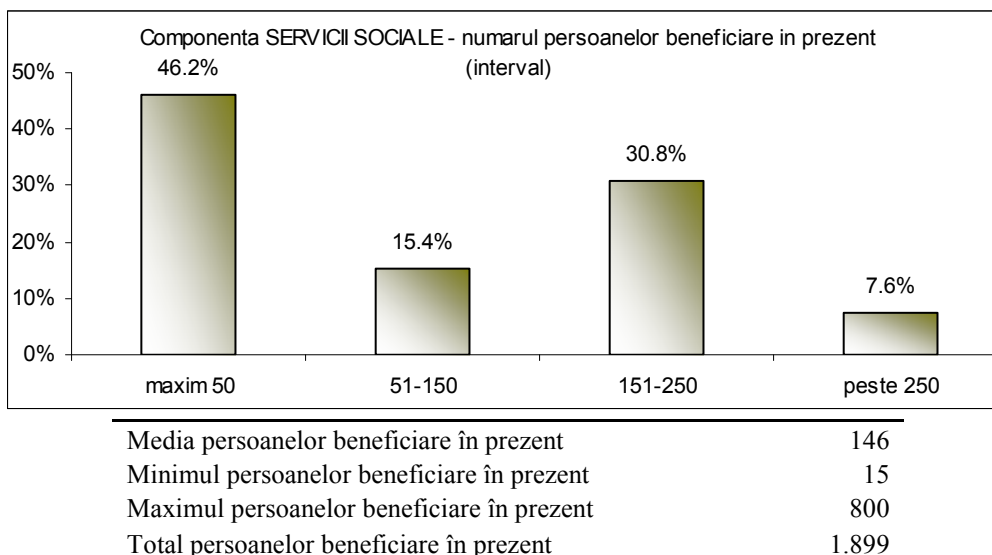
Media persoanelor estimate din grupul țintă	211
Minimul persoanelor estimate din grupul țintă	20
Maximul persoanelor estimate din grupul țintă	1.000
Total persoanelor estimate	3.377

În ceea ce privește numărul efectiv de persoane care au beneficiat pe parcursul proiectului de serviciile oferite, distribuția procentuală se modifică rezultând următoarele:

- creșterea procentului (46,2%) celor care s-au adresat unui grup format de până la 50 de persoane;
- scăderea procentului (15,4%) pentru următorul interval care s-au adresat unui grup format de până la 150 de persoane;
- creșterea procentului (30,8%) celor care s-au adresat unui grup format de până la 250 de persoane;
- scăderea procentului (7,6%) celor care s-au adresat unui grup format din peste 250 de persoane.

Analiza statistică ulterioară a relevat un total efectiv de persoane a grupului țintă de 1.899 (cu 1.478 mai puține decât se estimase în proiect), scăderea mediei la 146 de persoane pe proiect, (cu 65 mai puține decât se estimase în proiect), în condițiile scăderii minimumului de la 20 de persoane și a maximumului la 800 de persoane.

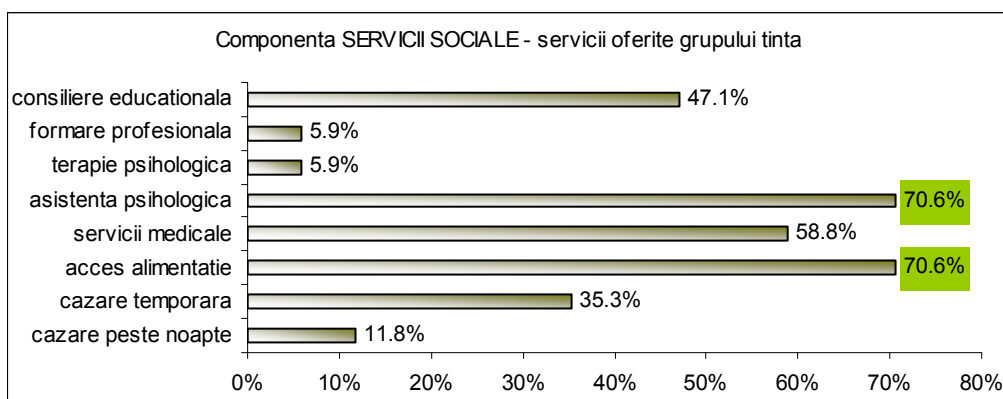
Pentru a nu înțelege greșit aceste variații de date trebuie menționat că specificul acestor proiecte a fost de a crea sau renova structuri fizice care să ofere servicii de asistență socială. În acest sens estimarea grupului țintă se referă mai mult la capacitatea oferită de acestea și nu obligatoriu la numărul de persoane care au beneficiat de astfel de servicii.

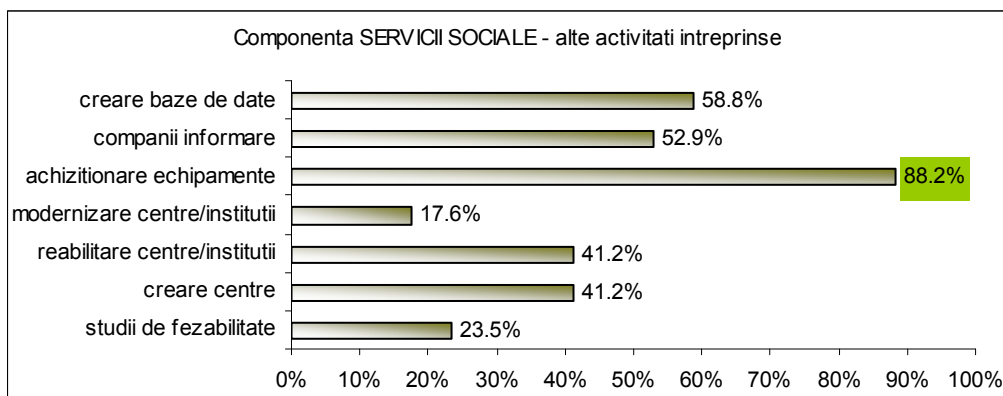
Un alt indicator care descrie impactul este reprezentat de serviciile oferite grupului țintă, acestea fiind diverse:

- asistența psihologică și oferirea accesului la alimentație au fost cel mai des întâlnite servicii (70,6%);
- în plan secund s-au situat serviciile medicale (58,8%), consilierea educațională (47,1%) și oferirea de cazare temporară (35,3%).

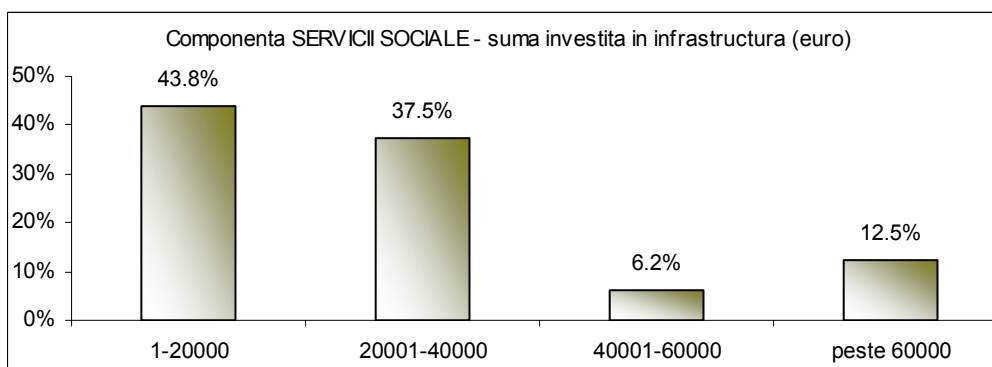
Menționăm că aceste categorii de servicii nu au fost exclusive, multe proiecte abordând toată gama de activități. Este de reținut însă inserția în cadrul serviciilor generale de asistență socială a unor nișe specializate de intervenție, deosebit de importante precum asistența psihologică și educațională, care necesită specialiști în domeniu și depășesc simplitatea serviciilor de cazare sau alimentație.

Dincolo de serviciile oferite grupului țintă, solicitanții au desfășurat și alte activități alternative, de susținere și dezvoltare a infrastructurii. Astfel, 88,2% au achiziționat echipamente, 58,8% au creat baze de date, 52,9% au realizat campanii de informare, în ceea ce privește investițiile în spații imobiliare 41,2% au realizat activități de reabilitare centre și de creare centre.

În urma analizei indicatorului financiar al sumei investite în infrastructura de servicii sociale (echipamente) cele mai multe proiecte au vizat un maxim de 40.000 Euro. Acest indicator confirmă acordarea unei importanțe foarte mari infrastructurii în cazul acestor proiecte.

Medie sumă infrastructură	28.424,7 €
Minimum sumă infrastructură	7.602,0 €
Maximum sumă infrastructură	104.327,0 €
Totalul sume infrastructură	454.796,0 €

În cele ce urmează firmele au apreciat impactul finanțării desfășurate utilizând o scală de apreciere. În acest sens, analiza a urmărit impactul la nivel de servicii oferite și la nivel de soluționare de probleme sociale.

Din perspectiva *impactului la nivel de servicii oferite* se pot reține următoarele:

- impactul la nivelul îmbunătățirii serviciilor pentru persoanele cu dizabilități a fost apreciat bipolar ca fiind mediu (17,6%) și foarte puternic (17,6%) în condițiile în care peste 50% nu s-au adresat unei astfel de categorii;
- impactul la nivelul creșterii accesului la servicii sociale în rândul grupului țintă este apreciat ca fiind foarte puternic (58,8%);
- impactul la nivelul creșterii accesului la servicii medicale în rândul grupului țintă este apreciat ca fiind foarte puternic (41,3%).

	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Îmbunătățirea serviciilor pentru persoanele cu dizabilități	0,0%	5,9%	17,6%	5,9%	17,7%	52,9%	100,0%
Creșterea accesului la servicii sociale	0,0%	0,0%	5,9%	29,4%	58,8%	5,9%	100,0%
Creșterea accesului la servicii medicale și psi	0,0%	0,0%	17,6%	17,6%	41,3%	23,5%	100,0%

Din perspectiva *impactului la nivelul soluționării unor probleme sociale* se pot reține următoarele:

- impactul la nivelul scăderii abandonului școlar este apreciat ca fiind puternic (17,6%);
- impactul la nivelul diminuării fenomenului cerșetoriei este apreciat dinspre mediu (17,6%) înspre puternic (17,7%);
- impactul la nivelul scăderii vagabondajului este apreciat ca fiind puternic (17,6%);
- impactul la nivelul scăderii violenței familiale este apreciat ca foarte puternic (11,8%).

În vederea înțelegerii mai corecte a datelor, trebuie menționat că proiectele nu pot elimina un fenomen social, dar pot oferi suportul diminuării acestuia prin cadru instituțional și asistență specializată. Se poate reține, de asemenea, dezvoltarea unui serviciu de asistență socială modernă – asistența victimelor violenței familiale.

	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Scăderea abandonului școlar	0,0%	0,0%	11,8%	17,6%	11,8%	58,8%	100,0%
Diminuarea fenomenului cerșetoriei	5,9%	5,9%	17,6%	17,7%	0,0%	52,9%	100,0%
Scăderea vagabondajului	0,0%	5,9%	11,8%	17,6%	5,9%	58,8%	100,0%
Scăderea violenței familiale	0,0%	17,6%	5,9%	5,9%	11,8%	58,8%	100,0%

În cele ce urmează sunt prezentate mediile și valorile deviației standard obținute de către fiecare indicator în urma aprecierii impactului. În acest sens scala de apreciere permite o medie a rangului de minim 1 (corespunzătoare unui impact foarte slab) și maxim 5 (corespunzătoare unui impact foarte puternic).

Din această perspectivă sintetică se pot reține următoarele:

- la nivelul *impactului la nivel de servicii oferite*, cel mai important efect l-a constituit creșterea accesului la servicii sociale cu o medie de 4,56 și cu o valoare a deviației standard de 0,63 (indicând un grad mic de dispersie), constituind de fapt cel mai puternic impact comparativ cu celelalte;
- la nivelul *impactului la nivelul soluționării unor probleme sociale*, cel mai important efect l-a avut asupra scăderii abandonului școlar cu o medie de 4 și cu o valoare a deviației standard de 0,82 (indicând un grad mic de dispersie), constituind de fapt cel mai puternic impact comparativ cu celelalte.

	<i>Media</i>	<i>Deviația Standard</i>
Îmbunătățirea serviciilor pentru persoanele cu dizabilități	3,75	1,16
Creșterea accesului la servicii sociale	4,56	0,63
Creșterea accesului la servicii medicale și PSI	4,31	0,85
Scăderea abandonului școlar	4	0,82

Diminuarea fenomenului cerșetoriei	3	1,07
Scăderea vagabondajului	3,57	0,98
Scăderea violenței familiale	3,29	1,38

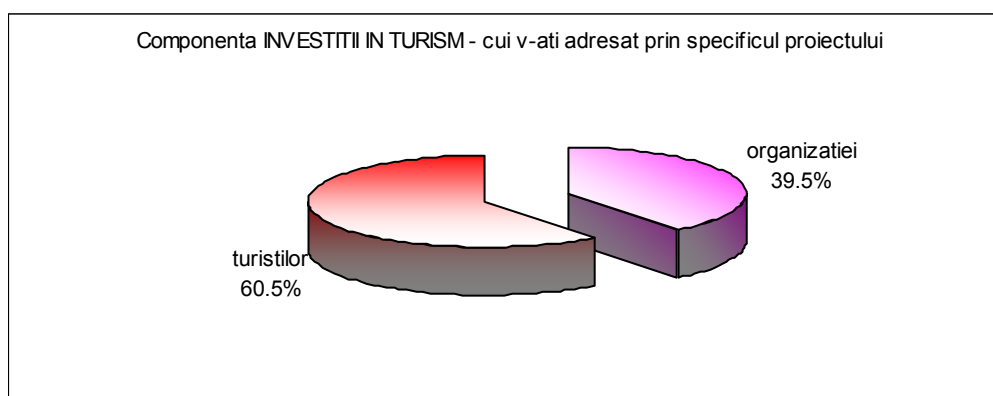
De asemenea, respondenții au apreciat nivelul impactului per ansamblu al proiectelor desfășurate și modul în care acestea au ajutat la dezvoltarea organizației:

- din punct de vedere al impactului per ansamblu raportându-se la obiectivele programului, 52,9% au apreciat un nivel puternic cu o medie de 3,6 și cu o valoare a deviației standard de 0,81 (indicând un grad mic de dispersie);
- din punct de vedere al impactului asupra dezvoltării organizației, 41,2% au apreciat un nivel puternic și ulterior mediu (35,3%), acest lucru generând o ușoară scădere a mediei la valoarea de 3,41 pentru o deviație standard de 0,85 (indicând un grad mic de dispersie).

	<i>Medie</i>	<i>Deviația Standard</i>
Aprecierea impactului per ansamblu	3,66	0,81
Aprecierea impactului asupra dezvoltării organizației	3,41	0,85

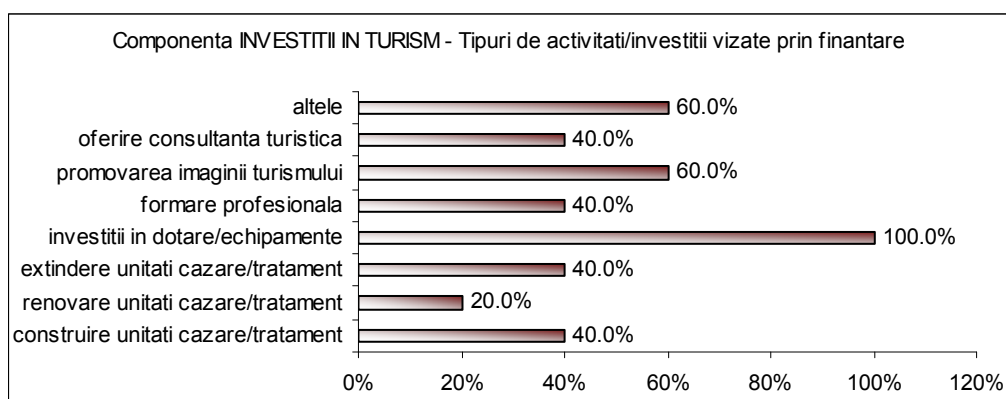
CHESTIONARE TURISM

Din perspectiva grupului țintă căruia s-au adresat 60,5% dintre proiecte au vizat în mod direct turiștii prin activități de promovare a zonei, îmbunătățirea serviciilor oferite și prin diversificarea serviciilor, 39,5% s-au adresat organizației (promotoare de oferte și servicii turistice) prin extinderea suprafeței utile, creșterea numărului de angajați și calificare profesională.

În ceea ce privește activitățile concrete realizate, distribuția procentuală relevă următoarele:

- în toate cazurile s-au realizat investiții în echipamente;
- s-au realizat activități de promovare a imaginii turismului (60%) alături de activități diverse precum dezvoltare baze de tratament, editarea de publicații de turism, elaborarea baze de date și creare pagini web;
- în plus, s-au realizat activități de oferire de consultanță turistică, formare profesională și dezvoltarea unității de cazare.

Analiza calitativă a sistematizat răspunsurile privitoare la serviciile oferite în urma implementării proiectelor și a relevat următoarele aspecte:

La nivelul camerelor:	La nivelul informării turiștilor:	La nivelul alimentației:
Condiții de cazare conform categoriei unității TV Amenajare spațiu cameră Instalații de climatizare	Broșuri Publicații de turism rural Filme documentare Pliante Pagina web	Condiții restaurant clasificat Bucătărie cu meniu național și internațional
La nivelul serviciilor conexe:	La nivel de agrement:	Altele:
Tratament Transport turiști și bagaje de la telescaun cu ATV	Închiriere echipament schi Ghid pentru drumeții în zonă	Renovare biserică lemn Margina Dotare telecentru Sudriaș-Traian Vuia

Tot la nivel de analiză calitativă au fost sistematizate răspunsurile privitoare la resursele zonei care constituie puncte de atracție pentru turiști pentru fiecare anotimp:

Primavara	Toamna
Castele și conace Mediul natural Tratament și odihnă Turism de afaceri și cultural	Crame Tratament și odihnă Turism de afaceri și cultural
Vara	Iarna
Biserici și mănăstiri Structuri de agrement (teren sport, piscina) Mediul natural Tratament și odihnă Turism de afaceri și cultural	Mediul natural Pârții amenajate și instalații corespunzătoare Stațiuni montane Tratament și odihnă Turism de afaceri și cultural

De asemenea, respondenților li s-a oferit o scală de apreciere a impactului finanțării desfășurate. Astfel, la nivel de impact s-a urmărit modul în care proiectele au influențat turismul și dezvoltarea anteprenoriatului.

Din perspectiva *impactului asupra turismului* se pot reține următoarele:

- la nivelul diversificării ofertei turistice impactul este în aceeași măsură mediu și puternic (40%);
- la nivelul creșterii calității serviciilor turistice impactul apreciat este puternic (60%);
- la nivelul promovării imaginii turistice, impactul este în aceeași măsură mediu și puternic (40%);

- la nivelul dezvoltării obiectivelor turistice, al gradului de ocupare și al creșterii numărului zilelor-turist impactul apreciat este mediu;
- din punct de vedere calitativ al creșterii gradului de satisfacție al turiștilor impactul este puternic (40%).

	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Diversificarea ofertei turistice	0,0%	0,0%	40,0%	40,0%	0,0%	20,0%	100,0%
Creșterea calității serviciilor turistice	0,0%	0,0%	20,0%	60,0%	0,0%	20,0%	100,0%
Promovarea imaginii turistice zonale	0,0%	0,0%	40,0%	40,0%	0,0%	20,0%	100,0%
Dezvoltarea obiectivelor turistice	0,0%	20,0%	60,0%	0,0%	0,0%	20,0%	100,0%
Creșterea gradului de ocupare hotelieră	0,0%	0,0%	60,0%	20,0%	20,0%	0,0%	100,0%
Creșterea numărului zilelor de cazare/turist	0,0%	0,0%	60,0%	20,0%	0,0%	20,0%	100,0%
Creșterea gradului de satisfacție a turiștilor	0,0%	20,0%	20,0%	40,0%	0,0%	20,0%	100,0%

Din perspectiva *impactului asupra antreprenoriatului* se pot reține următoarele:

- la nivelul susținerii și dezvoltării afacerilor inclusiv la nivelul valorificării resurselor zonei (60%);
- la nivelul îmbunătățirii infrastructurii de acces impactul a fost în mod evident slab (40%).

	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Susținerea și dezvoltarea afacerilor întreprinse	0,0%	20,0%	60,0%	20,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Exploatarea/valorificarea resurselor zonei	0,0%	20,0%	60,0%	0,0%	0,0%	20,0%	100,0%
Îmbunătățirea infrastructurii de acces	0,0%	40,0%	0,0%	0,0%	0,0%	60,0%	100,0%

În cele ce urmează sunt prezentate mediile și valorile deviației standard obținute de către fiecare indicator în urma aprecierii impactului. În acest sens, scala de apreciere permite o medie a rangului de minim 1 (corespunzătoare unui impact foarte slab) și maxim 5 (corespunzătoare unui impact foarte puternic).

Din această perspectivă sintetică se pot reține următoarele:

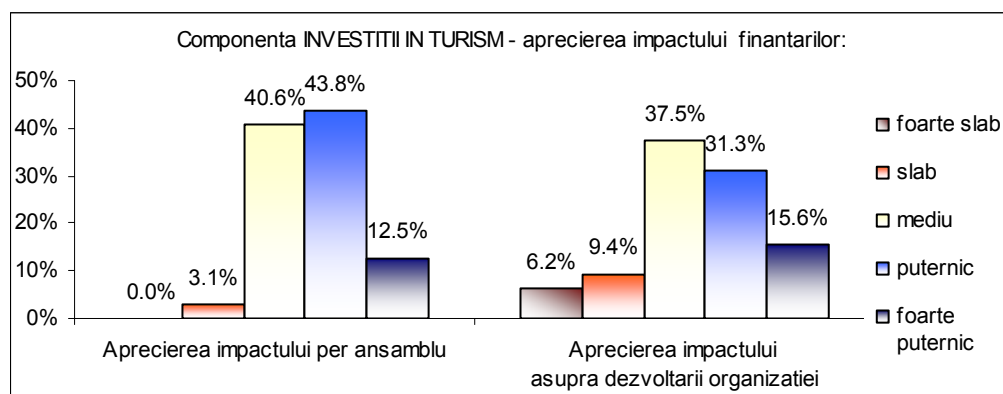
- la nivelul *impactului resurselor umane*, cele mai importante efecte au fost scăderea deficitului de competențe și dezvoltarea abilităților și cunoștințelor cu o medie de 3, dar cu o valoare a deviației standard de 1 (indicând un grad mediu de dispersie), iar cel mai slab impact l-a avut scăderea șomajului din zonă cu o medie de 2,5;
- la nivelul *impactului asupra turismului*, cel mai important efect dintre toate a fost creșterea calității serviciilor turistice cu o valoare redusă a deviației standard de 0,5;
- la nivelul *impactului asupra antreprenoriatului*, impactul general a fost slab, printre care îmbunătățirea infrastructurii de acces necesită cele mai urgente intervenții.

	<i>Media</i>	<i>Deviația Standard</i>
Scăderea șomajului în zonă	2,5	0,7
Scăderea deficitului de competențe	3	1
Dezvoltarea abilităților și cunoștințelor	3	1
Diversificarea ofertei turistice	3,5	0,58
Creșterea calității serviciilor turistice	3,75	0,5
Promovarea imaginii turistice zonale	3,5	0,58
Dezvoltarea obiectivelor turistice	2,75	0,5
Creșterea gradului de ocupare hotelieră	3,25	0,5
Creșterea numărului zilelor de cazare/turist	3,25	0,5
Creșterea gradului de satisfacție a turiștilor	3,25	0,96
Susținerea și dezvoltarea afacerilor întreprinse	3	0,71
Exploatarea/valorificarea resurselor zonei	2,75	0,5
Îmbunătățirea infrastructurii de acces	2,0	0,0

De asemenea, respondenții au apreciat nivelul impactului per ansamblu al proiectelor desfășurate și modul în care acestea au ajutat la dezvoltarea organizației:

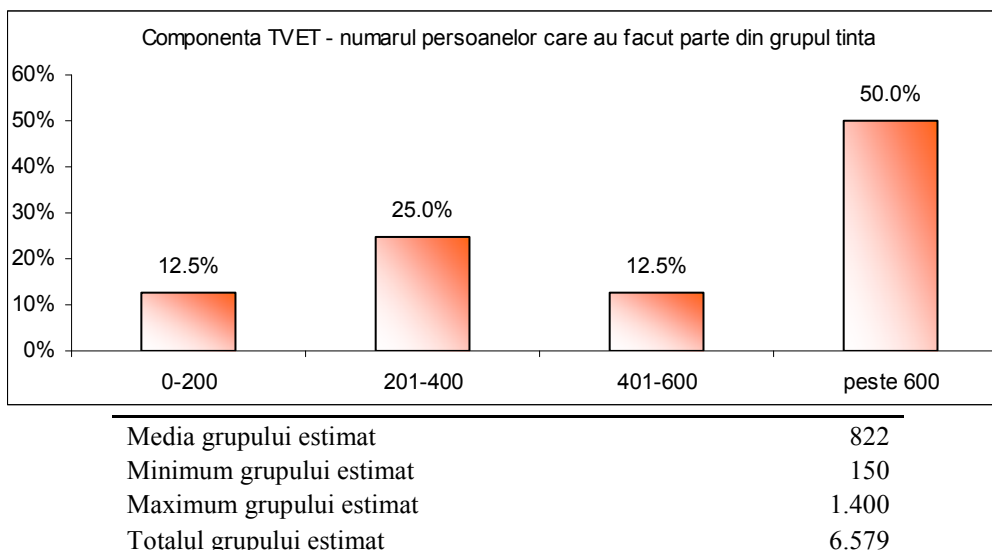
- din punct de vedere al impactului per ansamblu raportându-se la obiectivele programului, 43% au apreciat un nivel puternic, acest lucru reflectându-se și la nivelul mediei obținute (3,4) cu o valoare a deviației standard de 0,89;
- din punct de vedere al impactului asupra dezvoltării organizației a fost apreciat un nivel mediu (37%) și ulterior puternic (31,3%), acest lucru generând o scădere a mediei la valoarea de 3,8 pentru o deviație standard de 0,84.

	<i>Medie</i>	<i>Deviația Standard</i>
Aprecierea impactului per ansamblu	3,4	0,89
Aprecierea impactului asupra dezvoltării organizației	3,8	0,84

CHESTIONARE TVET

Primul indicator de măsurare a fost numărul persoanelor din cadrul grupului țintă, estimate la scrierea proiectului. În acest caz peste 50% din beneficiari au estimat grupuri țintă de peste 600 de persoane. Din punct de vedere al volumului persoanelor estimate, totalul rezultat în eșantion a fost de 6.579 persoane, cu o medie de 822 de persoane în cadrul unui proiect, limita maximă fiind de 1.400 de persoane și limita minimă fiind de 150 de persoane.

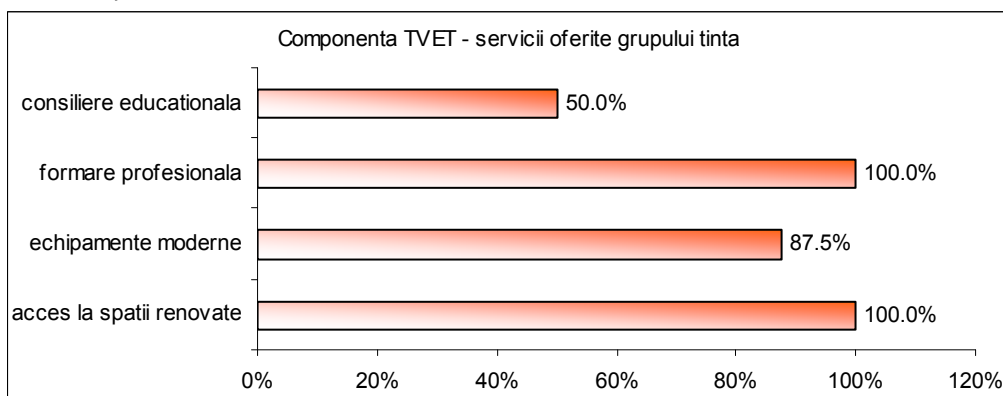
În ceea ce privește numărul de persoane care beneficiază în prezent de serviciile oferite în urma finalizării proiectelor, distribuția numerică poate fi observată în tabelul de mai jos.

Media grupului în prezent	801
Minimumul grupului în prezent	110
Maximumul grupului în prezent	1.400
Totalul grupului în prezent	6.413

Un alt indicator care descrie impactul finanțării pe componenta dezvoltării învățământului profesional și tehnic sunt serviciile oferite grupului țintă. Acestea pot fi împărțite în două mari categorii:

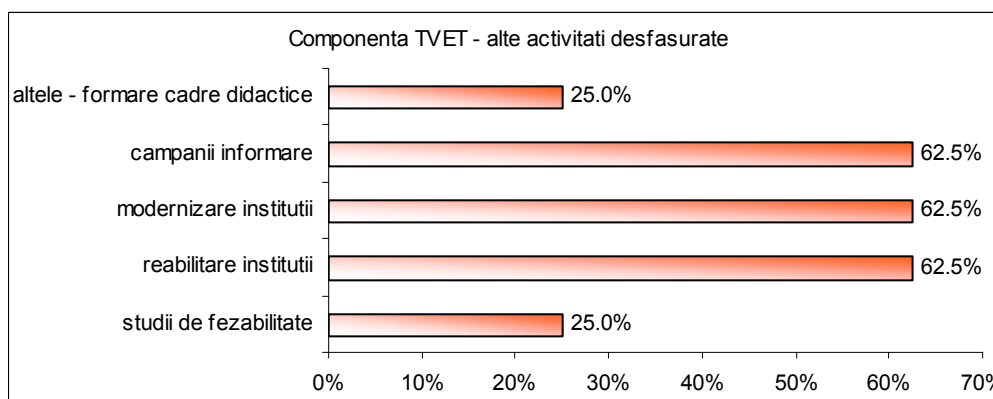
- acces la infrastructură de calitate: spații renovate (100% din cazuri au realizat investiții în această direcție) și echipamente moderne (87,5%);
- acces la servicii educaționale: formarea profesională și consilierea educațională (50%) cu rol în orientarea școlară a absolvenților de profil.

Menționăm că aceste categorii de servicii nu au fost exclusive, multe proiecte abordând toată gama de activități.

Dincolo de serviciile oferite grupului țintă, solicitanții au desfășurat și alte activități dintre care reținem reabilitarea instituțiilor (62,5%), modernizarea (62,5%) și, deosebit de important, campanii de informare (62,5%), contribuind la vizibilitatea proiectului și la atragerea elevilor

interesați. Tot la nivelul analizei grupului țintă trebuie spus că nu au fost excluși prin aceste proiecte nici cadrele didactice, acestea beneficiind de formare în domeniu.

În urma analizei indicatorului financiar al sumei investite în infrastructura TVET au fost relevate următoarele:

- totalul sumei investite în infrastructura de educație a fost de 1.472.730 Euro, cu o medie de 294.546 Euro per proiect;
- totalul sumei investite în amenajarea spațiilor a fost de 717.877 Euro, cu o medie de 119.646 Euro per proiect;
- per ansamblu, acești indicatori descriu importanța mai mare acordată investiției în suportul educațional decât în cel imobiliar ceea ce determină creșterea calității învățământului.

Acest indicator confirmă dezvoltarea infrastructurii destinată educației.

	<i>Total</i>	<i>Minim</i>	<i>Maxim</i>	<i>Medie</i>
Suma investită în infrastructura de educație	1.472.730 €	165.322 €	420.000 €	294.546 €
Suma investită în amenajarea spațiilor	717.877 €	40.000 €	208.000 €	119.646 €

Unitățile școlare care fac parte din eșantion au apreciat impactul finanțării desfășurate utilizând o scală de apreciere. Din perspectiva *impactului* se pot reține următoarele:

- impactul la nivelul adaptabilității resurselor umane la cerințele pieței este apreciat ca fiind puternic (62,5%);
- impactul la nivelul scăderii deficitului de competențe în rândul grupului țintă este apreciat ca fiind puternic (50%);
- impactul la nivelul creșterii calității pregătirii profesionale este apreciat ca fiind puternic (62,5%);
- impactul la nivelul creșterii egalității șanselor la educație este apreciat ca fiind puternic (62,5%);
- impactul la nivelul scăderii abandonului școlar este apreciat ca fiind mediu (75%).

	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Creșterea adaptabilității Resurse Umane	0,0%	0,0%	25,0%	62,5%	12,5%	0,0%	100,0%
Scăderea deficitului de competențe	0,0%	0,0%	37,5%	50,0%	12,5%	0,0%	100,0%
Creșterea calității pregătirii	0,0%	0,0%	12,5%	62,5%	25,0%	0,0%	100,0%

profesionale							
Asigurarea egalității șanselor la educație	0,0%	0,0%	12,5%	62,5%	12,5%	12,5%	100,0%
Scăderea abandonului școlar	0,0%	0,0%	75,0%	12,5%	12,5%	0,0%	100,0%

În cele ce urmează sunt prezentate mediile și valorile deviației standard obținute de către fiecare indicator în urma aprecierii impactului. În acest sens, scala de apreciere permite o medie a rangului de minim 1 (corespunzătoare unui impact foarte slab) și maxim 5 (corespunzătoare unui impact foarte puternic).

Din această perspectivă sintetică se pot reține următoarele:

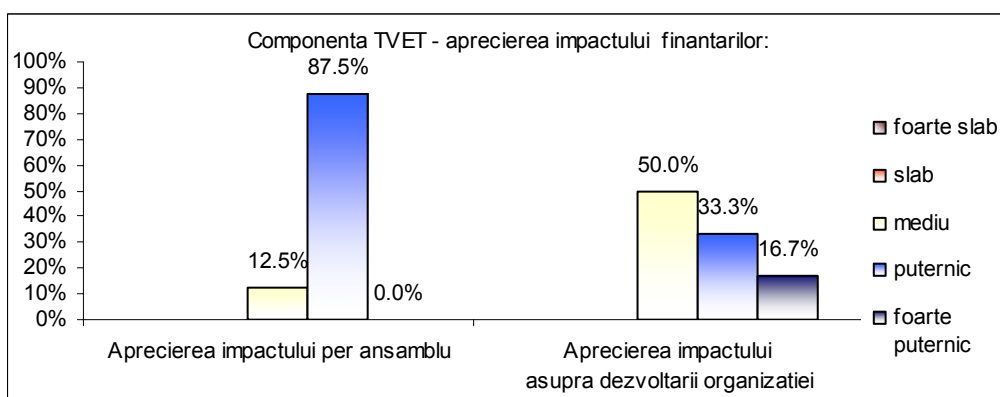
- cel mai important impact s-a înregistrat la nivelul creșterii calității pregătirii profesionale cu o medie de 4,13 și cu o valoare a deviației standard de 0,75 (indicând un grad scăzut de dispersie);
- în plan secund, se remarcă asigurarea egalității de șanse la educație, cu o medie de 4, dar cu o valoare a deviației standard de 1,85 (indicând un grad ridicat de dispersie);
- cel mai slab impact comparativ cu celelalte l-a avut scăderea abandonului școlar, dar care depășește nota medie cu 3,38 și cu o deviație standard de 0,74 (indicând un grad scăzut de dispersie).

	<i>Media</i>	<i>Deviația Standard</i>
Creșterea adaptabilității resurselor umane	3,88	0,64
Scăderea deficitului de competente	3,75	0,71
Creșterea calității pregătirii profesionale	4,13	0,64
Asigurarea egalității șanselor la educație	4	1,85
Scăderea abandonului școlar	3,38	0,74

Ulterior evaluării impactului pe categorii de indicatori, instituțiile au apreciat în paralel nivelul impactului per ansamblu al proiectelor desfășurate și modul în care acestea au ajutat la dezvoltarea organizației:

- din punct de vedere al impactului per ansamblu raportându-se la obiectivele programului, un procent semnificativ de 87,5% au apreciat un nivel puternic, acest lucru reflectându-se și la nivelul mediei obținute (3,88), cu o valoare a deviației standard de 0,35 (indicând un grad foarte mic de dispersie);
- din punct de vedere al impactului asupra dezvoltării organizației, 50% au apreciat un nivel mediu și ulterior puternic (33,3%), acest lucru generând o ușoară scădere a mediei la valoarea de 3,67 pentru o deviație standard de 0,82 (indicând un grad mic de dispersie).

	<i>Media</i>	<i>Deviația Standard</i>
Aprecierea impactului per ansamblu	3,88	0,35
Aprecierea impactului asupra dezvoltării organizației	3,67	0,82

CHESTIONARE INFRASTRUCTURA MICA

Din punct de vedere al numărului persoanelor estimate ca făcând parte din grupul țintă, totalul rezultat a fost de 50.977 persoane, cu o medie de 8.496 de persoane în cadrul unui proiect limita maximă fiind de 27.833 de persoane și limita minimă fiind de 5 de persoane reprezentate de proprii angajați în cazul proiectului de reabilitare a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

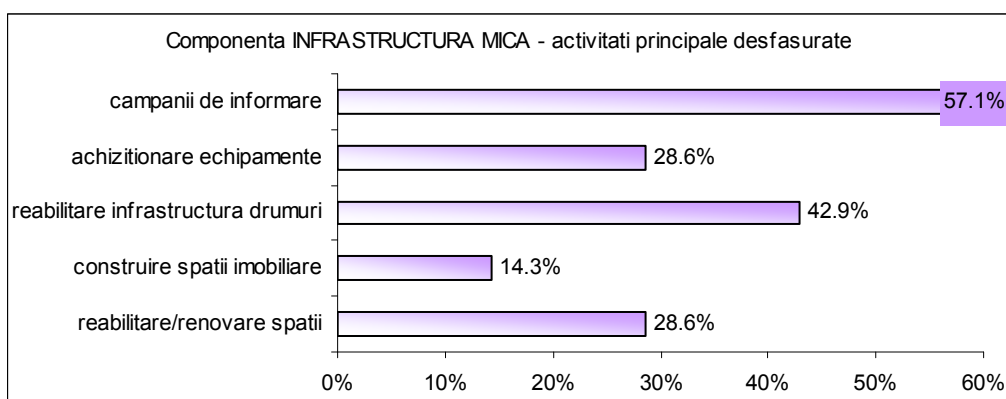
Media persoanelor estimate	8.496
Minimul persoanelor estimate	5
Maximul persoanelor estimate	27.833
Total persoanelor estimate	50.977

În ceea ce privește numărul efectiv de persoane care au beneficiat de valoarea adăugată a proiectelor, după încheierea finanțării, analiza statistică ulterioară a relevat un total efectiv de persoane de 288.845 (de 5 ori mai multe).

Pentru a nu înțelege greșit aceste variații de date trebuie menționat că specificul acestor proiecte a fost de investiții, astfel că dezvoltarea infrastructurii poate oferi accesul unui număr foarte mare de beneficiari dincolo de grupul țintă estimat inițial.

Media persoanelor beneficiare în prezent	48.141
Minimul persoanelor beneficiare în prezent	1.229
Maximul persoanelor beneficiare în prezent	100.000
Totalul persoanelor beneficiare în prezent	288.845

Un alt indicator ce descrie impactul este reprezentat de activitățile principale realizate, inclusiv în mod complementar, astfel că 57,1% au realizat campanii de informare, fiind urmate de investițiile în infrastructura de drumuri (42,9%). În afară de acestea, s-a investit în amenajări imobiliare (28,6%) și achiziționare echipamente.

În cele ce urmează instituțiile au apreciat impactul finanțării desfășurate utilizând o scală de apreciere din care se pot reține următoarele:

- impactul la nivelul dezvoltării economice a fost apreciat ca fiind puternic (42,9%) și foarte puternic (28,6%) relevând astfel legătura puternică între cele două;
- impactul la nivelul dezvoltării turismului local este apreciat evident ca fiind puternic (28,6%);
- din punct de vedere al infrastructurii, cel mai puternic impact l-a avut asupra infrastructurii turistice (42,9%) și de drumuri, care a dus la îmbunătățirea traficului rutier (42,9%).

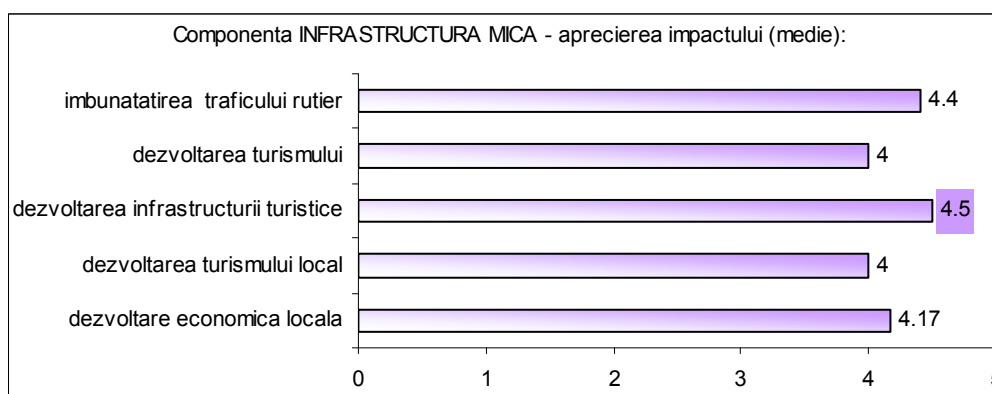
	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Dezvoltarea economică locală	0,0%	0,0%	14,3%	42,9%	28,6%	14,2%	100,0%
Dezvoltarea turismului local	0,0%	0,0%	14,3%	28,6%	14,3%	42,8%	100,0%
Dezvoltarea infrastructurii turistice	0,0%	0,0%	14,3%	0,0%	42,9%	42,8%	100,0%
Dezvoltarea turismului	0,0%	0,0%	14,3%	28,6%	14,3%	42,8%	100,0%
Îmbunătățirea serviciilor publice	0,0%	0,0%	0,0%	42,9%	28,6%	28,5%	100,0%
Îmbunătățirea traficului rutier	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	42,9%	57,1%	100,0%

În cele ce urmează sunt prezentate mediile și valorile deviației standard obținute de către fiecare indicator în urma aprecierii impactului. În acest sens, scala de apreciere permite o medie a rangului de minim 1 (corespunzătoare unui impact foarte slab) și maxim 5 (corespunzătoare unui impact foarte puternic).

Din această perspectivă sintetică se pot reține următoarele:

- în general impactul a fost pozitiv, valorile medii fiind foarte bune;
- cel mai puternic impact s-a manifestat asupra îmbunătățirii traficului rutier astfel că, deși media este de 4,4, deviația standard este de 0,56 (indicând un grad foarte mic de dispersie).

	<i>Medie</i>	<i>Deviația Standard</i>
Dezvoltarea economică locală	4,17	0,75
Dezvoltarea turismului local	4	0,82
Dezvoltarea infrastructurii turistice	4,5	1
Dezvoltarea turismului	4	0,82
Îmbunătățirea serviciilor publice	4,4	0,55

Ulterior evaluării impactului pe categorii de indicatori, respondenții au apreciat nivelul impactului per ansamblu al proiectelor desfășurate și modul în care acestea au ajutat la dezvoltarea organizației.

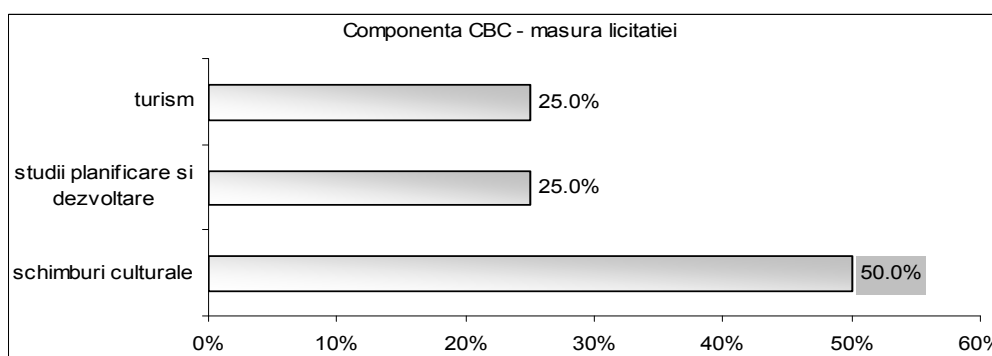
	<i>Medie</i>	<i>Deviația Standard</i>
Aprecierea impactului per ansamblu	4,29	0,76
Aprecierea impactului asupra dezvoltării organizației	4,14	1,07

Din punct de vedere calitativ, argumentele care au stat la baza acestor aprecieri sunt:

- Obiectivul a fost utilizat de localnici, turiști străini și români;
- Accesul ușor și rapid generând creșterea numărului turiștilor în zonă;
- Dezvoltarea activității economice în zonă, asigurarea locurilor de muncă permanente;
- Îmbunătățirea circulației rutiere, scurtarea duratei de transport, efectuarea unor legături mai bune;
- S-a dublat numărul turiștilor comparativ cu perioada anterioară finalizării proiectului.

ANALIZA CHESTIONARE COOPERARE TRANFRONTALIERĂ

Această componentă a permis unele dintre cele mai diverse activități și a afectat pozitiv o gamă foarte largă de grupuri țintă. Din cadrul eșantionului cuprins în studiu, 50% dintre proiecte au vizat schimburile culturale, urmat de activități în domeniul turismului și studii de planificare a dezvoltării.

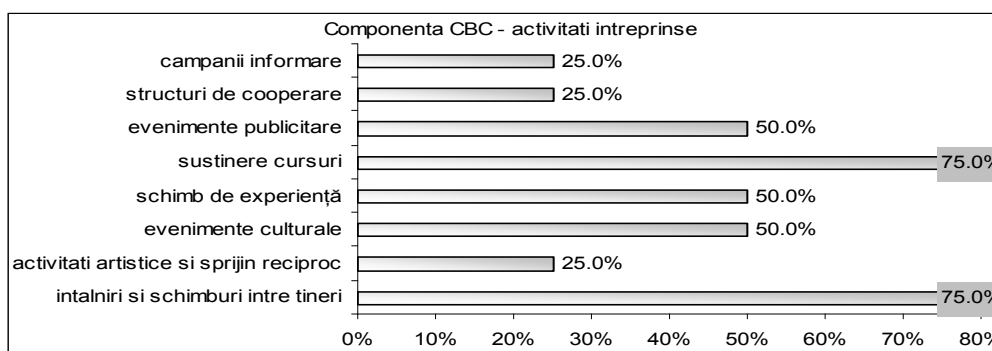
Din punct de vedere al numărului persoanelor estimate ca făcând parte din grupul țintă, totalul rezultat a fost de 1.935 persoane, cu o medie de 483 de persoane, în cadrul unui proiect limita maximă fiind de 1.315 de persoane și limita minimă fiind de 30 de persoane.

Media persoanelor estimate din grupul țintă	483
Minimul persoanelor estimate din grupul țintă	30
Maximul persoanelor estimate din grupul țintă	1.315
Totalul persoanelor estimate	1.935

În ceea ce privește numărul efectiv de persoane care au beneficiat de plus valoarea proiectelor, după încheierea finanțării, analiza statistică ulterioară a relevat un total efectiv de 1.890 persoane (ușor mai mic decât valoarea estimată).

Media persoanelor estimate din grupul țintă	472
Minimul persoanelor estimate din grupul țintă	30
Maximul persoanelor estimate din grupul țintă	1.500
Totalul persoanelor estimate	18.90

Un alt indicator măsurat la nivelul eșantionului este legat de activitățile din cadrul proiectelor. Din analiza frecvențelor se observă două mari categorii de activități: pe de-o parte, susținere de cursuri și întâlniri, iar pe de altă parte, schimburi între tineri.

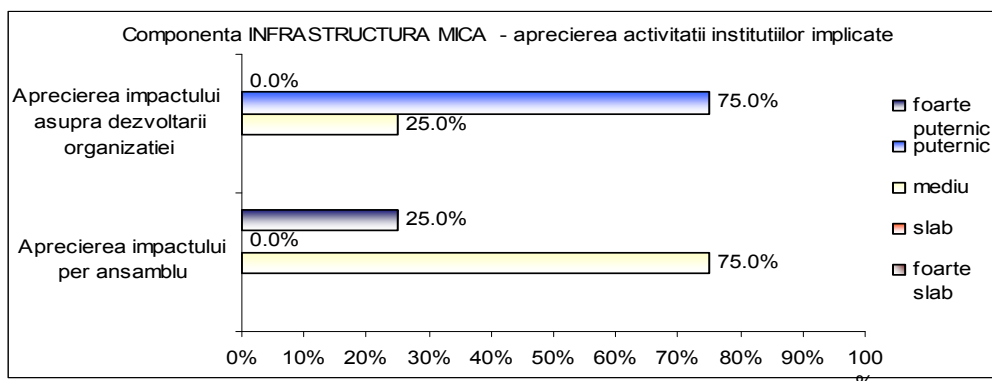

În cele ce urmează instituțiile au apreciat impactul finanțării desfășurate utilizând o scală de apreciere din care se poate reține că cel mai puternic impact l-a avut dezvoltarea schimburilor culturale.

	<i>Deloc</i>	<i>Slab</i>	<i>Mediu</i>	<i>Puternic</i>	<i>Foarte puternic</i>	<i>Nu este cazul</i>	<i>Total</i>
Dezvoltarea turismului local	0,0%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	75,0%	100,0%
Dezvoltarea infrastructurii turistice	0,0%	0,0%	25,0%	25,0%	0,0%	50,0%	100,0%
Dezvoltarea schimburilor culturale	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Dezvoltarea cooperării educaționale	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	25,0%	75,0%	100,0%
Dezvoltarea instituțiilor de cooperare	0,0%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	75,0%	100,0%

Ulterior evaluării impactului pe categorii de indicatori, respondenții au apreciat în paralel nivelul impactului per ansamblu al proiectelor desfășurate ca fiind peste medie (3,50), la fel și în ceea ce privește modul în care acestea au ajutat la dezvoltarea organizației (3,25).

	Medie	Deviația Standard
Aprecierea impactului per ansamblu	3,50	1,00
Aprecierea impactului asupra dezvoltării organizației	3,25	0,50

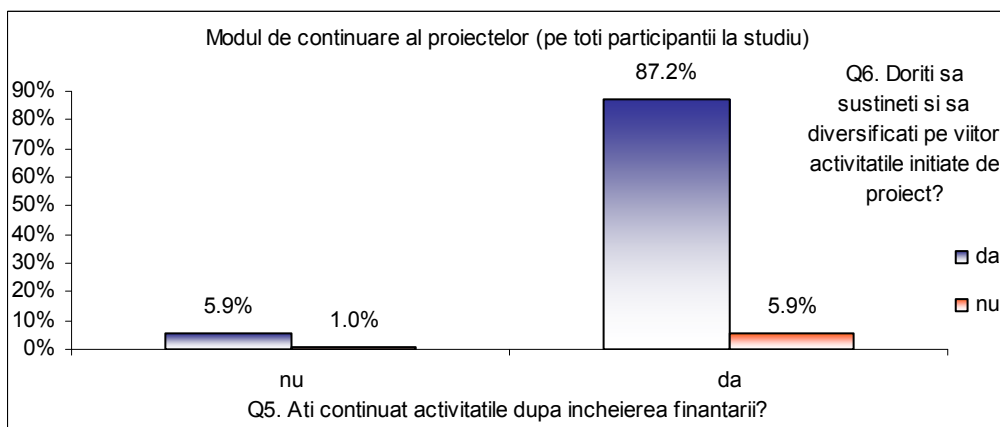

Analiză asupra indicatorilor comuni

În vederea surprinderii unui impact generalizat, în afara celui specific pe componente, au fost inserați în toate chestionarele o serie de indicatori comuni.

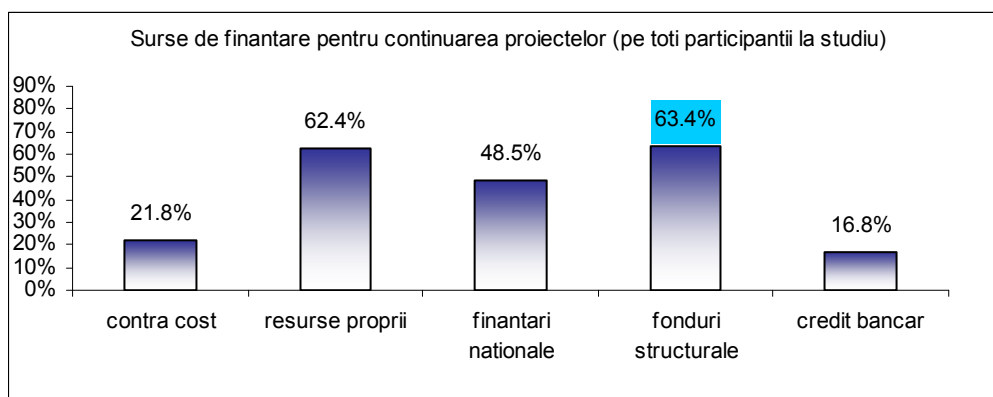
Un astfel de indicator luat în analiză se referă la continuarea activității inițiate prin proiect după terminarea finanțării. Analiza de crostabulare asupra întregii populații, indică un nucleu stabil de 87,2% de cazuri care au continuat proiectele și au intenția de a le continua și în viitor și doar 1% care nu le-au continuat și nu vor face acest lucru nici pe viitor.

Q6. Doriți să susțineți și să diversificați pe viitor activitățile inițiate de proiect?				
		da	nu	Total
Q5. Ați continuat activitățile după încheierea finanțării?	nu	5.9%	1.0%	6.9%
	da	87.2%	5.9%	93.1%
Total		93.1%	6.9%	100.0%

Un alt item analizat se referă la sursele de finanțare estimate pentru a continua activitățile pe viitor. Trebuie spus că în acest caz răspunsurile nu au fost exclusive, plecând de la premisa că orice proiect apelează la mai multe surse de finanțare. În general fondurile structurale

constituie o importantă sursă pentru 63,4% fiind urmate la distanță de un punct procentual de resursele proprii (62,4%) și abia ulterior de finanțările naționale (48,5%).

Referitor la observația anterioară, s-a realizat o împărțire a eșantionului la nivelul celor care doresc să acceseze fonduri structurale, în funcție de componenta pe care au primit finanțare. Astfel cei mai mulți din cei care doresc să acceseze fonduri structurale au primit finanțări în domeniul dezvoltării infrastructurii (drumuri, școli, centre sociale, clădiri de firme) (20,5%), dezvoltării resurselor umane (19,8%), finanțări de sprijin pentru IMM-uri (14,9%).

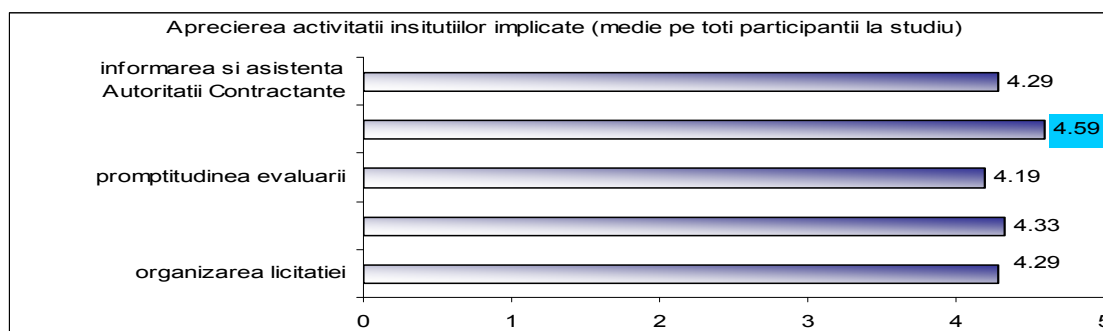
Plecând de la aceste informații, se poate afirma că alocările financiare pentru diferitele programe operaționale par oarecum acoperitoare ținând cont de intențiile potențialilor beneficiari din Regiunea Vest. Astfel, Programul Operațional Regional, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane și Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice au axe prioritare și domenii de intervenție interesante pentru finanțare în perioada 2007-2013.

Ultima parte a chestionarului utilizat a vizat aprecierea la nivel de beneficiari a eficienței și profesionalismului la nivel instituțional, utilizând un set de indicatori. La baza evaluării a stat o scală în care nota 1 corespunde unei prestații foarte slabe, iar nota 5 corespunde unei prestații foarte bune.

La nivelul eșantionului luat în analiză, se pot observa următoarele:

- din perspectiva profesionalismului în **organizarea licitației** media este de 4,29 cu o deviație standard de 0,8 (indicând un grad mediu de dispersie);
- din perspectiva calității **informării și asistenței în timpul licitației** media este de 4,33 cu o deviație standard de 0,77 (indicând un grad mediu de dispersie);
- din perspectiva **promptitudinii evaluării** media este de 4,19 cu o deviație standard de 0,91 (indicând un grad ridicat de dispersie);
- referitor la **informarea și asistența oferită de ADR** media este de 4,59, cu cea mai mică deviație standard (0,73);
- referitor la **informarea și asistența oferită de autoritatea contractantă** media este de 4,29, cu o deviație standard de 0,81.

	<i>Medie</i>	<i>Deviația Standard</i>
Organizarea licitației	4,29	0,80
Calitatea informării și asistenței în timpul licitației	4,33	0,77
Promptitudinea evaluării	4,19	0,91
Informarea și asistența ADR	4,59	0,73
Informarea și asistența Autorității Contractante	4,29	0,81

Informațiile furnizate de această ultimă întrebare scot în evidență o apreciere bună a modului în care au fost organizate licitațiile, precum și a pertinentei informării și asistenței de-a lungul întregului proces de implementare. În aceste condiții, instituțiile implicate în managementul programelor PHARE și FNDR sunt recomandate a face parte din sistemul instituțional stabilit în România pentru implementarea fondurilor structurale. Se observă un ușor avantaj pentru instituțiile aflate la nivelul beneficiarilor în ceea ce privește rolul de informare și asistență în procesul de implementare.

Capitolul 8: Diseminarea rezultatelor proiectelor. Exemple de succes

Beneficiarii au utilizat modalități diverse de diseminare a rezultatelor proiectelor pentru care au primit finanțare nerambursabilă. Între acestea amintim: publicarea și distribuirea de materiale informative, de tip leaflets, broșuri, postere, pliante, afișe, banere. Alte modalități de diseminare folosite adesea au fost: publicarea de articole informative în mass-media și organizarea de seminarii, workshop-uri, mese rotunde și conferințe. Totodată, în anumite cazuri au fost create website-uri dedicate pentru proiect sau pe propriul website au fost anunțate diferite aspecte legate de proiect.

Diseminarea rezultatelor proiectelor cu ajutorul instrumentelor tocmai amintite s-a realizat la nivel **local, regional și național**.

Exemple de succes

În cadrul discuțiilor despre vizibilitatea proiectelor s-a inclus o secțiune legată de prezentarea câtorva proiecte derulate în condiții optime în Regiunea Vest. Pentru această secțiune am ales câte unul sau două proiecte pentru fiecare categorie mare de finanțare nerambursabilă luată în analiză în funcție de informațiile disponibile.

- **Componenta Sprijin pentru dezvoltarea IMM-urilor**

- a) **SC BEGAMET SA**

În cadrul programului PHARE 2000, componenta sprijin pentru IMM-uri, SC Begamet SA a derulat proiectul investițional denumit *„Retehnologizare în vederea extinderii capacității de producție și productivității muncii privind achiziția unei mașini cu comandă numerică pentru obținerea SDV-urilor”*.

Caracteristicile proiectului:

Obiectivul general: Dezvoltarea și diversificarea producției proprii

Valoarea proiectului: 116 431 Euro, dintre care 50.000 Euro finanțare nerambursabilă

Durata de derulare a proiectului: 10 luni

Rezultate: 14 locuri de muncă nou create, 4 produse noi și creșterea exportului

- **Componenta Dezvoltarea resurselor umane**

- a) **CENTUM NET**

SC. Centum Net a desfășurat în cadrul programului Phare 2000, componenta Dezvoltarea Resuselor Umane, proiectul “*Program de inițiere și specializare în rețele LAN - de la Hard la Soft*”.

Caracteristicile proiectului:

Obiectivul general: familiarizarea forței de muncă (atât a celei angajate, cât și a șomerilor) cu cele mai răspândite tipuri de rețele din cadrul întreprinderilor mici și mijlocii, chiar și specializarea lor în acest domeniu.

Obiectivele specifice, derivate din obiectivul general au fost:

- crearea condițiilor propice pentru desfășurarea cursurilor de recalificare a persoanelor din grupurile țintă;
- formarea de personal pentru întreprinderile mici și mijlocii din județul Timiș, care să îndeplinească standardele de pregătire profesională în domeniul rețelelor de calculatoare;
- creșterea potențială a veniturilor salariale ale beneficiarilor proiectului ca urmare a sporurilor de productivitate realizate prin creșterea nivelului de pregătire teoretică și practică.

Grupurile țintă cărora s-a adresat proiectul au fost:

- grupul tinerilor absolvenți de studii medii indiferent de profil;
- grupul absolvenților de studii superioare indiferent de profil;
- grupul personalului de specialitate IT din sectorul public sau privat.

Activitățile desfășurate au fost:

- susținerea de cursuri pentru instruirea grupurilor țintă – activitate principală;
- pregătirea cursurilor: pregătirea documentației, evidență, urmărire, selecție, control, publicitate și aprovizionare cu materiale necesare desfășurării cursurilor;
- achiziția de echipamente noi pentru înlocuirea celor uzate moral sau fizic;
- întreținerea echipamentelor – activități secundare;
- consilierea informatică (cod CAEN 7210);
- activități privind instruirea angajaților terților solicitanți în domeniul echipamentelor de calcul și/sau tehnologiei bazate pe metodică elaborată de producătorul tehnologiei/produsului (cod CAEN 7484).

Rezultate: În scopul desfășurării în bune condiții a cursurilor a fost reabilitat un spațiu cu destinație expresă de desfășurare a cursurilor.

La cursuri au participat 97 cursanți. S-a constatat o participare relativ scăzută a personalului din domeniul IT și unele deficiențe ale anumitor participanți în ceea ce privește gestionarea

resurselor sistemelor de calcul. În urma testării au promovat 93 de cursanți, o rată de promovabilitate de 95,8%, din care 40% cu punctaj maxim.

b) UCM Reșița

Uzina Constructoare de Mașini Reșița este situată în municipiul Reșița și este rezultatul unei îndelungate experiențe în domeniul construcțiilor de mașini în ceea ce privește utilajul energetic, metalurgic, motoarele Diesel și mașinile electrice.

Este cea mai mare întreprindere din Reșița și din județul Caraș-Severin. Cifra de afaceri pe anul fiscal 2007 a fost de 85.288.204 lei. În prezent, UCM Reșița are un număr aproximativ de 2.300 angajați.

UCM Reșița a implementat în cadrul programului PHARE 2002, componenta Dezvoltarea Resurselor Umane, proiectul “*Restructurarea și creșterea competitivității internaționale prin dezvoltarea Resurselor Umane*”.

Caracteristicile proiectului:

Obiectivul general: creșterea potențialului economic și social al zonei

Obiectivul specific: dezvoltarea abilităților forței de muncă a UCM Reșița având ca efect sporirea competitivității internaționale a întreprinderii

Beneficiarii direcți: vor beneficia de instruire și consultanță 130 de persoane din middle și top management care vor transfera pachetul de cunoștințe acumulat către restul personalului

Tipul instruirii: 100% practică (software interactive, studii de caz și mese rotunde)

Beneficiarii indirecti: personalul societății UCM Reșița, adică cca. 3.650 persoane

Durata de derulare a proiectului: 12 luni

Locul de desfasurare: UCM Reșița

Modulele de training au vizat următoarele tematici: Dezvoltarea abilităților manageriale, Management strategic, Managementul proiectelor, Managementul costurilor, Managementul timpului & Office Management, Marketing și vânzări, Protecția Mediului – Good House Keeping, Logistică & IT, Parteneriate de afaceri în Uniunea Europeană

Studii realizate: Identificarea necesităților și proiectarea unei strategii de resurse umane, Analiza structurii organizaționale și Gestiunea resurselor umane

Rezultate: la cele 9 sesiuni de training au paricipat 176 persoane.

Sustenabilitatea: S-au creat premisele unor segmente ale programelor de dezvoltare a Resurselor Umane, respectiv calificarea, perfecționarea și specializarea angajaților din cadrul

UCM Reșița. În prezent se evaluează personalul existent ținând cont de complexitatea postului și de implicarea personală, s-a configurat un nou sistem de evaluare a performanțelor și plecând de la ideea de performanță, s-a implementat un nou sistem de compensații și beneficii adaptat la piață.

- **Componenta Turism**

- a) **Complex Salvamont în zona turistică Parâng**

Proiectul „Complex Salvamont în zona turistică Parâng” implementat de Primăria Municipiului Petroșani a fost finanțat în cadrul programului PHARE 2001 Coeziune Economică și Socială, Schema de finanțare nerambursabilă pentru proiecte de infrastructură mică.

Context

Zona intravilană din masivul Parâng, aparținând municipiului Petroșani, este o componentă a ofertei turistice de pe piața românească. Este principala poartă de acces în munții Parâng. Accesul până la stațiune se face cu un telescaun care pleacă din zona periferică estică a municipiului Petroșani (din apropierea cabanei Rusu).

La ora actuală, în stațiune există 8 pârtii de schi, dintre care trei au amenajări cu instalații de teleschi. Analiza domeniului schiabil arată că se poate ajunge, în viitorul apropiat, ca toate cele 8 pârtii de schi să fie amenajate fără investiții majore și fără a se deteriora mediul.

În stațiune sunt 140 de construcții pentru turism, dintre care cinci cabane mari, restul fiind case pentru vacanță. Există și clădiri cu funcție de utilitate publică. Stațiunea atrage un număr semnificativ de vizitatori. În anumite perioade sunt 1.100 de vizitatori zilnic. Marea majoritate sunt locuitori din Valea Jiului sau din împrejurimi.

Caracteristicile proiectului:

Obiectivul general: asigurarea de condiții de siguranță și acordare de prim ajutor în caz de accidente pentru turiștii care vizitează zona, în special în perioada de iarnă, precum și asigurarea unui post de poliție pentru aplanarea eventualelor incidente

Beneficiari direcți: membri echipei SALVAMONT, care în prezent nu au un astfel de refugiu

Beneficiarii indirecti: turiștii care vizitează zona și care vor beneficia de servicii corespunzătoare în caz de accidente, ducând la creșterea gradului de siguranță și încredere a acestora

Activitățile principale au constat în:

1. Construirea unei clădiri, dezvoltată pe trei nivele: subsol, parter și mansardă;
2. Realizarea instalațiilor aferente construcțiilor: electrice, termice, alimentare apă, canalizare;
3. Sistematizare verticală: curățirea terenului, evacuarea pământului vegetal, lucrări de terasamente în vederea realizării platformei carosabile, aducerea terenului la cotele proiectate, realizarea trotuarelor și a platformei carosabile pentru parcare a patru autovehicule.

- **Componenta Servicii sociale**

- a) **Centrul de urgență pentru femeia și copilul abuzat – Deva**

Consiliul Local al Municipiului Deva, împreună cu Fundația „MARA” Deva și Asociația „Proeuropa” Hunedoara – Deva, au derulat în cadrul programului PHARE 2001, componenta Servicii Sociale, proiectul „Centrul de urgență pentru femeia și copilul abuzat”.

Caracteristicile proiectului:

Localizarea: Municipiul Deva.

Valoarea totală: 71.322 Euro, din care finanțare nerambursabilă 57.822 Euro și 13.500 Euro contribuție proprie a beneficiarului și a partenerilor

Perioada de implementare: 17 luni

Obiectivul general: crearea unui centru de urgență care să vină în sprijinul victimelor violenței domestice din localitatea Deva, pentru ca acestea să fie capabile să depășească starea de criză prin care trec, să-și amelioreze situația familială, îmbunătățindu-și nivelul calitativ al vieții

Grupul țintă: familiile afectate de violența domestică din Municipiul Deva

Activitățile principale:

- Amenajarea și dotarea centrului;
- Selecția și formarea personalului;
- Elaborarea instrumentelor de lucru;
- Promovarea proiectului;
- Primirea, evaluarea și elaborarea planului de intervenție;
- Intervenția – socială, psihologică, medicală, juridică la nivelul beneficiarilor.

Rezultate obținute:

- S-a amenajat și dotat corespunzător spațiul centrului;

- S-au elaborat criteriile de selecție, fișele postului, s-a organizat selecția și s-a angajat personalul;
- S-au elaborat instrumentele de lucru și Regulamentul de organizare și funcționare;
- S-a obținut autorizarea sanitară a centrului de urgență;
- S-a realizat arondarea centrului de urgență la Spitalul Județean Hunedoara – Deva;
- S-a alocat numărul telefonului de urgență la care pot apela victimele violenței în familie de pe raza Municipiului Deva: 0254-234433;
- S-a creat baza de date a centrului;
- S-a informat comunitatea cu privire la violența domestică;
- S-a intervenit pe plan social, psihologic, juridic și medical;
- S-a elaborat studiul juridic intitulat: „Reglementări legale privind problematica violenței domestice în România - abordare pragmatică”;
- S-a încheiat un parteneriat care funcționează eficient;
- S-au creat 5 noi locuri de muncă permanente în cadrul Serviciului Public Local de Asistență Socială și s-au delegat noi atribuții angajaților acestui serviciu prin modificări corespunzătoare ale fișei postului.

b) Centrul Social Comunitar - Orăștie

Primăria Municipiului Orăștie a derulat în cadrul programului PHARE 2001, componenta Servicii Sociale, proiectul „*Centrul Social Comunitar*”, proiect în valoare de 117.196 Euro.

Caracteristicile proiectului:

Obiectivul general: trecerea de la prestațiile egalitariste în bani la furnizarea de servicii sociale care să asigure dezvoltarea de capacități fizice, psihice și comportamentale în vederea integrării sociale a grupurilor vulnerabile

Grup țintă: familia monoparentală marcată de situații de criză diversă, respectiv lipsa veniturilor, număr mare de copii și neglijarea lor, condiții improprii de locuit, alimentație necorespunzătoare, stare de sănătate precară și pierderea locului de muncă și a încrederii în forțele proprii și vârstnici dependenți sau nu de domiciliu

Activități:

- **Activități administrative, de organizare și dotare a spațiului și de încadrare de personal:** încadrarea personalului, formarea echipei, organizarea, renovarea și avizarea centrului, formarea bazei de date, evaluarea nevoilor grupului țintă, oferirea și contractarea serviciilor;

- **Activități educativ-formative, de socializare și refacere a relațiilor cu ceilalți:** formarea grupelor de copii și asigurarea serviciilor pentru aceștia, evaluarea capacităților sociale și ocupaționale ale adulților din familiile asistate și vârstnicii grupului țintă, stabilirea și furnizarea serviciilor, „Serata lunii” – sărbătoarea beneficiarilor născuți în luna respectivă și a invitaților, organizarea rețelei la domiciliu și prestarea serviciilor;
- **Activități de instruire, promovare și evaluare a proiectului și serviciilor:** curs de instruire inițială și perfecționare periodică a echipei și partenerilor, întâlniri de analiză ale comitetului proiectului și ale echipei tehnice, promovarea proiectului, a finanțatorului și a partenerilor, elaborarea și tipărirea de materiale informative și promoționale, evaluarea intermediară și finală a proiectului, auditarea finală a proiectului, sesiune de închidere a proiectului.

Rezultate obținute:

- un parteneriat public – privat îmbunătățit și implicat în dezvoltarea sistemului local de asistență socială;
- o instituție de asistență socială – centru social comunitar – integrat în cunoașterea și rezolvarea problemelor grupurilor vulnerabile;
- patru servicii sociale cu ofertă pliată pe nevoile grupului țintă înființate și/sau extinse;
- 15 locuri de muncă din care 11 nou create;
- 440 beneficiari direcți din care 140 preșcolari și școlari, 140 părinți singuri, 30 vârstnici dependenți de domiciliu, 50 vârstnici cu potențial deosebit și 80 de alți membri ai grupului țintă;
- 10 serate comunitare derulate;
- un curs de instruire inițială desfășurat;
- 2.000 pliante promoționale și 2.000 rapoarte anuale distribuite în comunitate;

• **Componenta TVET**

a) Colegiul Tehnic „Matei Corvin” Hunedoara

Înființat în anul 1890 sub numele de „Școala de Ucenici și Meseriași”, Colegiul Tehnic „Matei Corvin” este una dintre cele mai vechi și mai mari unități școlare din județul Hunedoara. Până în anul 1955 a funcționat ca școală profesională, iar mai apoi a devenit grup școlar, pregătind personal pentru Combinatul Siderurgic Hunedoara.

În prezent, Colegiul Tehnic „Matei Corvin” Hunedoara este o unitate școlară care asigură formare profesională în următoarele domenii: mecanică, electrică, tehnică de calcul și auto.

În momentul finanțării, la Colegiul Tehnic „Matei Corvin” existau 65 de clase cu 1.568 de elevi. Ținând cont de situația economică a zonei concretizată în restrângeri de activitate în siderurgie și minerit, unitatea de învățământ a trebui să renunțe la profilul aflat în declin, respectiv la specializări din domeniul metalurgic, înființând clase cu profil auto, tehnică de calcul și automatizări.

Principalele **obiective** ale proiectului au vizat:

- reabilitarea instalației de termoficare;
- reabilitarea instalației interioare de alimentare cu apă;
- refacerea șarpantă lemn bloc 5 al școlii;
- tencuieli, zugrăveli, vopsitorii în cele 5 blocuri ale școlii;

- reabilitarea tâmplăriei în cele 5 blocuri ale școlii;
- reabilitarea mobilierului didactic.

De asemenea, prin intermediul proiectelor PHARE 2001 componenta TVET au fost avute în vedere echiparea laboratoarelor din unitățile școlare. În cazul Colegiului Tehnic Matei Corvin Hunedoara au fost avute în vedere în procesul de dotare următoarele laboratoare: metrologie, studiul materialelor, mașini electrice, electrotehnică și informatică.

- **Componenta CBC**

- a) **„Să ne prețuim valorile”**

Școala cu clasele I-VIII nr. 6 Reșița în parteneriat cu Asociația studențească Cogito din Reșița și Școala George Coșbuc din Torac (Serbia&Munteneșu) au derulat proiectul „Să ne prețuim valorile”. Acest proiect a fost implementat în cadrul programului PHARE 2003 de cooperare transfrontalieră România – Serbia&Munteneșu.

Context

Valorile unei comunități pot fi regăsite în **viața socială, economică și culturală**. După ce le-am descoperit pe cele din zona Banatului Montan, observând că aceleași nevoi și constrângeri se regăsesc și dincolo de frontieră am dorit să ne extindem aria de cunoaștere și de cealaltă parte a graniței, în Banatul sârbesc. În acest scop s-a realizat un parteneriat cu Școala „George Coșbuc” din Torac, Serbia&Munteneșu, pentru a crea structuri permanente de cooperare culturală.

Caracteristicile proiectului:

Obiectiv general: promovarea valorilor culturale românești prin cooperare transfrontalieră

Grup țintă: elevii și cadrele didactice de la Școala cu Clasele I-VIII Nr. 6, Reșița, elevii și cadrele didactice de la Școala „George Coșbuc” din Torac (Begejci), Serbia&Munteneșu, elevii și cadrele didactice de la Școala cu Clasele I-VIII Nr. 9, Reșița, membrii Asociației „Cogito” Reșița, angajații Primăriei Reșița.

Activitățile principale:

- înființarea unui **centru UE** și dotarea acestuia cu echipamentul necesar implementării acțiunii;
- pregătirea Ansamblului de Datini și Obiceiuri Populare;
- organizarea de conferințe la nivel transfrontalier „Cine suntem noi?”, realizarea de publicații, filme documentare despre cele două regiuni, pe parcursul desfășurării acțiunii;

- întâlniri între grupurile țintă pentru schimb cultural.

- **Componenta Infrastructură mică**

a) **Complex municipal de Sport și Sănătate Reșița**

Primăria Reșița a implementat în cadrul programului PHARE 2001, componenta Infrastructură Mică, proiectul de reabilitare a *Complexului municipal de Sport și Sănătate Reșița*.

Caracteristicile proiectului:

Obiectivul general: Reabilitarea bazinului olimpic din Municipiul Reșița

Beneficiarii indirecti: populația orașului Reșița

Durata de derulare a proiectului: 35 luni

Locul de desfășurare: Reșița

Rezultate: Redarea în circuitul competițional sportiv a bazinului olimpic din Municipiul Reșița complet reabilitat, dotat și modernizat.

b) **Complexul Pro Europa Vulcan**

Primăria municipiului Vulcan a obținut finanțarea pentru proiectul „*Construire Complex PROEUROPA*” din fondul PHARE 2001, programul de Coeziune Economică și Socială, Componenta Infrastructură Mică.

Caracteristicile proiectului:

Obiectivul general: Scopul proiectului a fost de a crea o structură care să rentabilizeze activitatea economică din zonă, crearea a 50 locuri de muncă temporare și 38 permanente, dezvoltarea de activități economice noi.

Beneficiarii direcți: agenții economici din Vulcan, populația orașului Vulcan.

Beneficiarii indirecti: populația din microregiunea Valea Jiului.

Durata de derulare a proiectului: 36 luni

Rezultate: Construcția este alcătuită din două corpuri, corpul A cu o suprafață construită de 475,76 mp și corpul B în suprafață de 1.614,63 mp. Destinația corpului A constă în preluarea produselor agroalimentare de la producători, o prelucrare sumară a acestora (sortare, prelucrare, ambalare, livrare), iar corpul B are destinația de prezentare și desfacere a produselor alimentare.

Capitolul 9: Deficiențele constatate în procesul de implementare a proiectelor

Pe lângă numeroasele succese înregistrate în cadrul procesului de implementare a diferitelor programe de finanțare în perioada 2000-2008 în Regiunea Vest, s-au înregistrat și cu o serie de neajunsuri, deficiențe și sincope.

Deficiențele constatate în această perioadă țin de diferite etape din ciclul de proiect: pregătire de proiecte, acces la finanțare, contractare, implementare, monitorizare, realizare de indicatori. De asemenea, au fost întâmpinate o serie de dificultăți în cooperarea cu partenerii și în relația cu grupul țintă vizat de proiect.

Aceste puncte slabe trebuie menționate și trebuie să constituie puncte de plecare pentru o cât mai bună derulare a viitoarelor programe, în contextul în care accesul României la fondurile Uniunii Europene după momentul 1 ianuarie 2007 va fi din ce în ce mai accentuat și mai accelerat.

a) Pregătirea proiectelor

Primele linii de finanțare au venit ca urmare a unor memorandumuri de finanțare încheiate de Guvernul României cu Comisia Europeană, fără a ține cont în mod concret de nevoile de dezvoltare ale României. În plus, fiecare solicitant era interesat de ceea ce se finanța și nu era neapărat concentrat pe nevoile sale de finanțare. Principala caracteristică a primelor finanțări este orientarea către obiectivele programului și mai puțin către obiectivele proprii (proiecte care au apărut ca urmare a existenței liniei de finanțare și nu din nevoia de a le implementa).

De asemenea, primele ghiduri ale solicitantului erau departe de a fi ancorate în realitățile românești, fiind mai degrabă traduceri ale unor documente din limba engleză care a dat naștere la o serie de interpretări. Ghidurile solicitantului au evoluat către forme din ce în ce mai adecvate, mai clare care au permis și evaluarea de proiecte mai relevante.

b) Evaluarea proiectelor

Primele licitații de proiect au permis beneficiarilor acoperirea contribuției proprii cu o „contribuție în natură”, care a dus la o supraevaluare a unor active și o scădere a contribuției financiare proprii din partea beneficiarilor. Această deficiență majoră a fost eliminată în licitațiile următoare, mergând până la eliminarea definitivă a „contribuției în natură”.

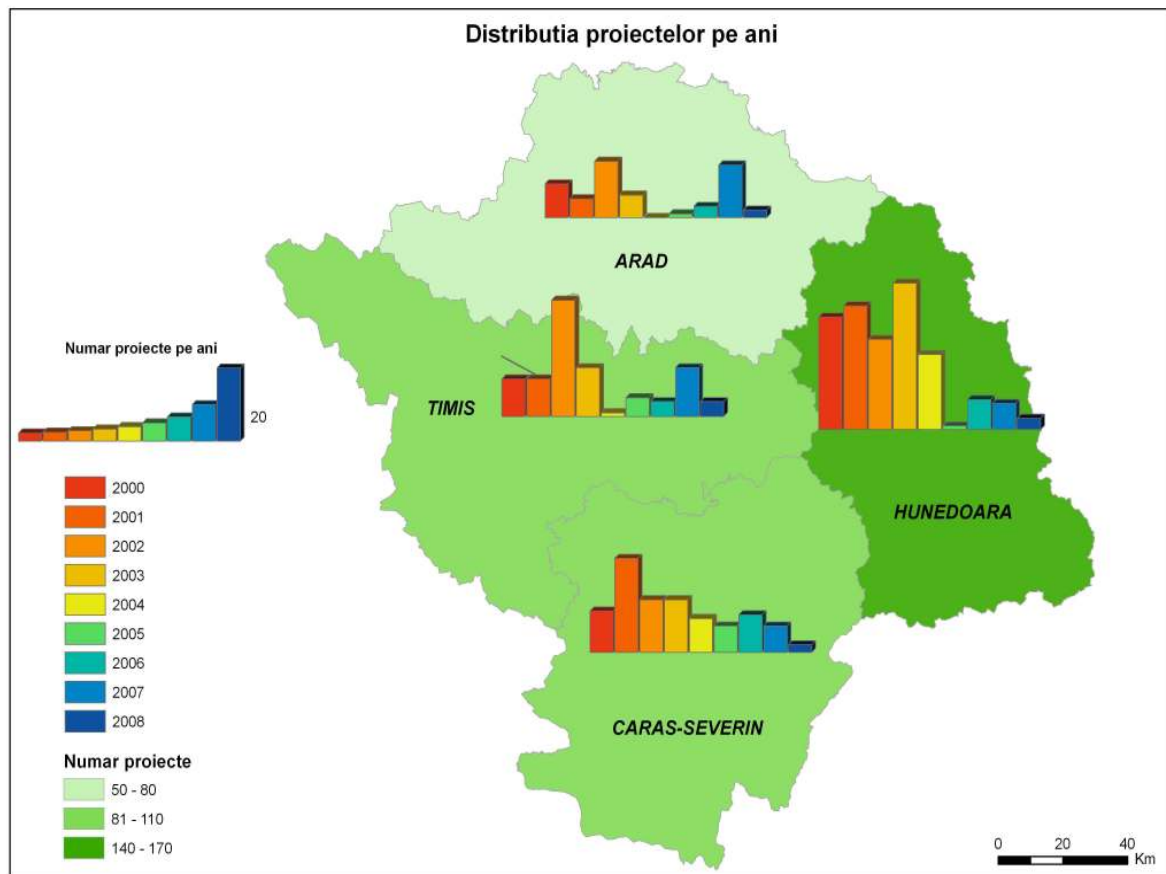
De asemenea, o mare parte din evaluări au fost desfășurate la nivel național sau cu participarea unor reprezentanți ai nivelului național care nu cunoșteau în mod obiectiv realitățile locale. Mai mult, criteriile de evaluare au conținut anumite elemente subiective și nu au fost corelate cu prioritățile de dezvoltare identificate la nivel regional, astfel încât anumite ierarhii nu au fost cu totul imparțiale.

Totodată, procesul de evaluare a scos în evidență nevoia de a finanța suplimentar anumite domenii/programe. Fiecare dintre programe a avut o listă impresionantă de proiecte aflate în „rezervă” (proiecte care au întrunit punctajul minim solicitat prin finanțare, dar nu au primit finanțare ca urmare a lipsei resurselor alocate regiunii).

c) Contractarea proiectelor

Un mare neajuns al programelor de finanțare derulate în Regiunea Vest în perioada 2000-2008 a fost legat de durata foarte mare a perioadei de contractare, care a depășit pentru unele licitații termenul de 9 luni. De asemenea, a durat foarte mult și etapa cuprinsă între momentul de semnare a contractului și momentul în care s-a efectuat plata primei tranșe.

La baza acestor întârzieri a stat mecanismul instituțional excesiv de centralizat stabilit pentru programul în cauză. Aceste două lucruri au dus la întârzieri foarte mari la nivel de finalizare a proiectelor și a programelor (la nivelul anului 2006, se vorbea de lansarea programului PHARE 2003). În **harta 15** de mai jos se poate observa anul contractării proiectelor la nivelul fiecărui județ.

Harta 15: Distribuția proiectelor pe ani în Regiunea Vest

d) Implementarea proiectelor

În faza de implementare a proiectelor, principalul neajuns a vizat lipsa de corelare între cadrul legislativ din România și condițiile solicitate de finanțator (probleme legate de achiziții publice). De asemenea, au existat o serie de neconcordanțe în domeniul fiscal (TVA, impozit pe salarii).

Tot în cadrul etapei de implementare au apărut o serie de întreruperi ale fluxului de activități din proiecte ca urmare a faptului că finanțarea a fost segmentată. Mare parte din aceste neajunsuri au fost eliminate/ameliorate pe parcursul diferitelor licitații desfășurate.

e) Monitorizarea proiectelor

În ceea ce privește problema monitorizării proiectelor, situația poate fi privită prin prisma actorilor implicați: instituțiile de gestiune ale fondurilor și aplicanții/beneficiarii. Astfel, pentru beneficiari, faza de monitorizare a reprezentat o etapă caracterizată prin numeroase rapoarte și documente justificative care au presupus numeroase formulare și note. Principalele probleme constatate de către instituțiile implicate în managementul programelor la beneficiari au vizat modul de cheltuire a fondurilor. De exemplu, cursul Leu/Euro la care se face conversia fondurilor a dat mari bătăi de cap beneficiarilor, unii dintre aceștia fiind nevoiți să restituie o parte din bani înapoi ca urmare a diferențelor de curs, chiar dacă acestea au fost utilizate cu bună credință în implementarea proiectului.

f) Cooperarea cu partenerii

O mare parte din proiectele derulate în cadrul programelor PHARE (cu precădere primele licitații) și FNDR au fost derulate de către o singură entitate, fie că a fost vorba de societăți comerciale, ONG-uri sau unități școlare. Pentru proiectele cu partener, principalul partener ales a fost administrația publică locală/județeană.

Implicarea scăzută în parteneriate a agenților economici este foarte posibil să fi fost cauzată și de faptul că rolul pe care aceștia pot să-l joace în economie și avantajele pe care le poate aduce un parteneriat nu sunt adesea suficient cunoscute.

În cazul proiectelor care au avut un parteneriat au existat o serie de *dificultăți în cooperarea cu partenerii*, care au constat în implicarea formală și/sau nerealizarea obiectivelor asumate inițial.

g) Relația cu grupul țintă

Alegerea potrivită a grupului țintă reprezintă o provocare pentru toate proiectele. În aceste condiții, au apărut pe parcursul implementării proiectelor selectate o serie de *dificultăți în relația cu beneficiarii proiectului*, ca urmare a unei motivații scăzute a grupului țintă. De exemplu, în cazul proiectelor care au vizat componenta resurse umane grupul țintă reprezentat de persoane din categorii defavorizate a fost destul de greu motivat să participe la activitățile de formare și/sau consiliere.

Din aceste motive s-a propus ca pentru viitoarele programe de finanțare să se ceară obligatoriu o analiză a nevoilor de instruire care să fie efectuată înainte de depunerea proiectului sau după semnarea contractului. De asemenea, trebuie avute în vedere analize ale pieței muncii efectuate de instituții competente și abilitate pentru acestea, corelate cu analiza documentelor strategice existente la nivel național, regional și unde este posibil local (ex: PND, PDR, PRAO, PRAI, etc).

Capitolul 10: Concluzii

- **cu privire la analiza chestionarelor**

Chestionarele aplicate beneficiarilor de finanțări nerambursabile în perioada 2000-2008 au scos în evidență o serie de elemente legate de modul în care aceste finanțări au fost percepute pentru fiecare componentă în parte.

Proiectele care au urmărit **sprijinirea agenților economici** au fost generate în mare măsură de către cei care activează în sectorul producției. În ceea ce privește tipurile de investiții realizate prin finanțarea obținută, se poate spune că acestea sunt diverse însă preponderent axate pe investiții în producție, achiziționare de echipamente, creșterea volumului producției și creșterea calității în actul de producție. La activitățile de bază s-au adăugat extinderea unității de producție și activități de marketing/promovare, contribuind astfel la vizibilitatea firmelor pe piață și creșterea internaționalizării.

Cele mai multe proiecte din domeniul **resurselor umane** au abordat o gamă largă de activități, cu toate că ponderea înclină ușor spre activitățile de formare profesională. De asemenea, se constată un nucleu relativ stabil de ofertanți de formare profesională care ținesc toate categoriile de cursanți indiferent de nivelul de educație, contribuind și după încetarea proiectului la dezvoltarea unei piețe în acest sens.

În implementarea proiectelor de **turism**, s-a urmărit în mod constant diversificarea și îmbunătățirea serviciilor adresate turiștilor. Proiectele au contribuit la crearea unei infrastructuri turistice solide astfel că în toate cazurile s-au realizat investiții în echipamente, activități de dezvoltare a bazelor de tratament, editarea de publicații și broșuri turistice, elaborarea de baze de date și crearea de pagini web.

Proiectele de **servicii sociale** caracterizate printr-un grup țintă foarte bine delimitat se caracterizează prin dezvoltarea unor servicii care au permis inserția unor nișe specializate de intervenție, deosebit de importante precum asistența psihologică și educațională, care necesită specialiști în domeniu și depășesc simplitatea serviciilor de cazare sau alimentație. Acest tip de proiecte au urmărit creșterea accesului la servicii sociale.

În domeniul **TVET**, proiectele au abordat toată gama de activități posibile acestea fiind împărțite în două mari categorii: acces la infrastructură de calitate (spațiile renovate, echipamentele moderne) și acces la servicii educaționale (formare profesională și consilierea educațională). Prin proiectele implementate în domeniul TVET s-au realizat totodată o serie de acțiuni care vizează asigurarea egalității de șanse la educație.

Investițiile realizate în cadrul proiectelor de **infrastructură mică** au fost cele ale căror investiții au urmărit pe de-o parte dezvoltarea economiei locale, iar pe de altă parte îmbunătățirea traficului rutier. Dezvoltarea diferitelor tipuri de infrastructură a oferit accesul unui număr foarte mare de beneficiari dincolo de grupul țintă estimat inițial.

Proiectele de **cooperare transfrontalieră** România – Serbia&Munte negru au vizat schimburi culturale, economice și sociale între parteneri din cele două state, bazate pe parteneriate existente anterior derulării proiectului.

Chiar dacă nu a fost realizat un chestionar distinct pentru proiectele din **sectoarele prioritare de mediu** se pot desprinde câteva concluzii cu privire la aceste proiecte aflate încă în curs de derulare. Domeniul investițiilor în **sectoarele prioritare de mediu** (gestiunea deșeurilor și alimentare cu apă și canalizare) este caracterizat prin proiecte cu valori ridicate depuse de consorții de localități urbane și/sau rurale pentru rezolvarea unor probleme comune identificate într-un areal. Proiectele din acest sector au vizat toate tipurile de activități disponibile pentru finanțare.

- **cu caracter general**

Programele PHARE și licitațiile FNDR s-au bucurat de un **mare interes** din partea potențialilor beneficiari, cele mai multe dintre licitații având pe lângă lista de proiecte aprobate, o listă consistentă de proiecte aflate în rezervă. Aceasta se datorează probabil și faptului că, până la lansarea licitațiilor, potențialii beneficiari aveau oportunități relativ limitate de finanțare în domeniile lor de activitate. Programele lansate au reprezentat o importantă oportunitate pentru organizațiile participante.

Programul PHARE și cele finanțate prin FNDR **au fost fragmentate** atât la nivel de alocări disponibile (alocări reduse la nivel de regiune de dezvoltare, bugete relativ reduse disponibile pentru beneficiari care au condus la un număr mare de proiecte depuse și număr mic de proiecte aprobate), cât și la nivel de sector de intervenție (intervenții dispersate la nivel de economie, care nu au putut aduce schimbări semnificative la nivelul sectorului).

Statutul de stat membru al Uniunii Europene oferă României resurse financiare suplimentare disponibile prin programele operaționale sectoriale sau regional pentru fiecare categorie de potențiali beneficiari. O dată cu managementul proiectelor finanțate din programele operaționale se face **trecerea de la proiecte mici la proiecte mari**, unele dintre ele chiar strategice care pot și trebuie să genereze dezvoltare.

În ceea ce privește **fragmentarea finanțărilor la nivel de sector**, practică la nivelul programelor PHARE, se recomandă concentrarea intervențiilor pentru următoarele programe de finanțare la nivelul anumitor sectoare economice cu potențial de dezvoltare sau cu o anumită tradiție la nivel regional. În același timp trebuie realizată o distribuție echilibrată care să nu îngreueze posibilitatea de a apela la instrumente financiare nerambursabile niciunei categorii de potențiali beneficiari. Introducerea unor astfel de măsuri ar conduce la posibilitatea de a avea priorități de dezvoltare cu specific local și regional, în detrimentul unei abordări naționale.

Proiectele implementate în cadrul programelor PHARE și a cele finanțate prin FNDR au întâmpinat o serie de probleme legate de management, ajungând adesea să fie diferențe mari între bugetele estimate și cele cheltuite. Pentru creșterea capacității de absorbție a fondurilor și asigurării viabilității este necesară acordarea de asistență pe întreaga perioadă de „viață” a unui proiect. Identificarea unei probleme, căutarea surselor de rezolvare a acesteia, oportunitățile de finanțare, scrierea unui proiect și implementarea acestuia, sustenabilitatea unei investiții sunt etape în care este nevoie de consultanță și de asistență tehnică. Apelul la astfel de servicii se confruntă adesea însă cu lipsa resurselor financiare necesare. În acest context, trebuie **sporit rolul instituțiilor implicate în managementul programelor** și în consilierea potențialilor beneficiari, care oferă astfel de servicii gratuit, prin creșterea rolului acestora în etape precum: generare de idei de proiecte, help-desk și implementare de proiect.

Mai mult, în condițiile în care aproape toate programele operaționale recunosc **cheltuielile pentru management** de proiect ca fiind **eligibile** trebuie să se examineze oportunitatea transformării rolului consultanței de la nivelul de scriere de proiect (majoritar în cazul proiectelor implementate prin PHARE și/sau FNDR) către implicarea în implementarea de proiecte. Procedurile de achiziții publice pentru servicii de consultanță ar putea conține elemente legate de eventualitatea câștigării proiectului și managementul activităților descrise în cadrul acestuia. Mai toate proiectele care urmează a fi depuse în cadrul programelor operaționale presupun proceduri de achiziții publice, studii de fezabilitate, proiecte tehnice, raportări trimestriale cu privire la starea proiectului care necesită cunoștințe suplimentare, care pot fi externalizate în marea majoritate a cazurilor de către beneficiari.

De asemenea, o atenție specială trebuie acordată încurajării atragerii și implicării partenerilor în activitățile proiectelor prin stimularea **creării de parteneriate puternice** cu promotorii de proiecte. Multe din proiectele depuse au avut același grup țintă. Pentru un impact mai mare în rândul membrilor grupului țintă s-ar fi putut recurge la parteneriate între diferiți beneficiari.

În cadrul procesului de implementare a diferitelor programe de finanțare în perioada 2000-2006 în Regiunea Vest au fost întâmpinate anumite deficiențe. Acestea s-au referit la anumite momente din ciclul de proiect: pregătire de proiecte, acces la finanțare, contractare, implementare, monitorizare, realizare de indicatori. Pe parcursul perioadei de analiză se constată că mare parte din aceste **deficiențe au fost corectate** pentru a sprijini activități precum generarea, evaluarea, contractarea și / sau implementarea proiectelor.

Toate aceste puncte slabe au reprezentat puncte de plecare pentru elaborarea programelor de finanțare ale României în calitate de stat membru al Uniunii Europene, în contextul în care fondurile disponibile sunt indubitabil mai mari și domeniile de interes s-au diversificat.

În acest context, programele operaționale trebuie să ofere **oportunitatea potențialilor beneficiari de a rezolva anumite probleme punctuale**. Doar cu astfel de proiecte se va putea face trecerea de la programele „bântuite” de ideea absorbției, la programe care „urmăresc” eficiența în alocarea fondurilor publice.

De asemenea, viitoarele investiții trebuie să ia în considerare cheltuielile publice necesare pentru susținerea de proiecte asemănătoare. Proiectele finanțate din fondurile europene trebuie să fie exemple / modele pentru intervenții de același tip finanțate din resurse proprii. Fondurile europene nu se substituie celor naționale, ci doar le completează în ideea diminuării dezechilibrelor de dezvoltare existente între regiunile din Uniunea Europeană. În acest sens, principala provocare pentru România în viitorul apropiat, trebuie să fie aceea de a face din dezvoltarea regională un instrument eficient pentru realizarea coeziunii economice și sociale.

Glosar de termeni

ACTIVITĂȚI = Acțiunile/sarcinile specifice (și mijloacele) care trebuie întreprinse pentru a produce rezultate. Ele sumarizează ceea ce se va face în proiect.

ADR = Organism neguvernamental, nonprofit, de utilitate publică, cu personalitate juridică, care funcționează în domeniul dezvoltării regionale și care se organizează și funcționează în condițiile Legii nr. 315 din 2004 privind dezvoltarea regională în România, cu modificările și completările ulterioare.

AUTORITATE CONTRACTANTĂ = Comisia, Statul sau entitatea legală publică sau privată care încheie contractul de finanțare corespunzător prevederilor Acordului de Finanțare.

BENEFICIAR = Autorități ale administrației publice locale, societăți comerciale (publice/private) responsabile pentru inițierea și implementarea proiectelor aprobate spre finanțare în cadrul Programului PHARE.

CERERE DE FINANȚARE = Formularul completat de către solicitant, în vederea obținerii finanțării prin Programul Phare.

CHELTUIELI ELIGIBILE = Cheltuieli realizate de către un Beneficiar, aferente proiectelor finanțate în cadrul Programului Phare, care pot fi finanțate atât din fonduri comunitare, cât și din bugetul de stat și/sau contribuția proprie a Beneficiarului.

CROSTABULARE = Analiză realizată prin softul SPSS (Statistical Package for the Social Sciences), ce permite încrucișarea valorilor pe care le iau două variabile diferite din cadrul aceleiași eșantion, în vederea identificării unor aspecte mai amănunțite precum gradul de asociere dintre variabile (ex. distribuția sumei contractate pe tipuri de componente).

DEVIAȚIA STANDARD = Indicator statistic al gradului în care o valoare individuală dintr-o distribuție probabilă tinde să varieze față de media distribuției. O valoare ridicată a acesteia indică existența unor discrepante între ceea ce exprimă media și ceea ce exprimă distribuția de frecvență. Deviația standard este prezentată alături de medie pentru a înțelege mai bine modul în care sunt distribuite datele și pentru a înlătura efectul de medie (ex. existența într-o companie a unor salarii foarte mici și a unora foarte mari pot genera o medie salarială rezonabilă ascunzând discrepanțele).

DURATA DE IMPLEMENTARE = Perioada cuprinsă între data semnării contractului de finanțare și data finalizării ultimei activități prevăzute în cadrul proiectului, dată care nu poate depăși numărul maxim de luni prevăzute în cererea de finanțare.

EFECTE MULTIPLICATOARE = Capacitatea rezultatelor proiectului de fi multiplicare și extinse după ce sprijinul financiar extern se încheie.

EVALUARE = O apreciere periodică a eficienței și eficacității, impactului, sustenabilității și relevanței proiectului în contextul dat de obiective. Este realizată de obicei ca o examinare independentă a cadrului, obiectivelor, rezultatelor, activităților și mijloacelor desfășurate, vizând concluzii utile pentru luarea deciziilor viitoare.

GHIDUL SOLICITANTULUI = Document care explică scopul licitației de proiecte pentru finanțări nerambursabile. Acesta stabilește regulile privind cine poate să solicite, tipurile de operații și costuri care se pot finanța și criteriile de evaluare. De asemenea, furnizează informații practice despre cum trebuie completată cererea de finanțare, ce documente trebuie anexate, regulile și procedurile pentru a solicita finanțarea nerambursabilă.

GRUP ȚINTĂ = Grup/entitate care va fi în mod pozitiv afectată de proiect, la nivelul scopului proiectului, pentru și cu care se lucrează îndeaproape în cadrul proiectului.

LICITAȚIE DE PROIECTE = O invitație publică adresată de Autoritatea Contractantă unei categorii clar identificate de solicitanți pentru a propune acțiuni în cadrul specific determinat de programul de finanțare.

LOCALIZAREA PROIECTULUI = Aria geografică în care se găsesc grupurile țintă cărora se adresează proiectul și unde se desfășoară activitățile proiectului.

MONITORIZARE = Colectare, analiză și utilizare sistematică și continuă a informațiilor pentru controlul și luarea deciziilor la nivelul managementului proiectului.

OBIECTIV GENERAL = Obiectivele generale explică de ce este proiectul important pentru solicitant, în termeni de beneficii pe termen lung pentru beneficiarii finali și mai larg beneficii pentru alte grupuri. De asemenea, obiectivele generale ajută să arate cum se încadrează proiectul în politicile regionale/sectoriale, ale guvernului/organizațiilor implicate și ale CE, ca și în obiectivele mai largi ale politicilor cooperării Comisiei Europene. Proiectul nu poate el singur să asigure atingerea obiectivelor generale (el va contribui doar la atingerea lor) și va necesita contribuția altor programe și proiecte.

PARTENERIAT/CONSORTIU = O grupare de persoane fizice sau juridice eligibile, care depun o oferta sau o cerere de finanțare în cadrul unei licitații sau ca răspuns la un apel de propuneri. Poate fi o grupare permanentă, legal constituită sau o grupare informal constituită pentru o procedură de ofertare sau licitație. Toți membri unui consorțiu (lider și ceilalți parteneri) răspund colectiv și individual față de Autoritatea Contractantă.

PROIECT = O serie de activități cu obiective stabilite, concepute pentru a produce un rezultat specific într-o perioadă de timp dată.

REGIUNI DE DEZVOLTARE = Unități teritoriale - statistice, alcătuite din 4 - 7 județe prin asocierea liberă a Consiliilor Județene. Ele corespund nivelului NUTS II în Nomenclatorul Unităților Statistice Teritoriale (NUTS) ale EUROSTAT, pentru care se colectează date statistice specifice, în conformitate cu reglementările EUROSTAT pentru teritoriile de nivel NUTS II.

RELEVANȚĂ = Măsura în care obiectivele proiectului corespund problemelor reale, nevoilor și priorităților grupurilor țintă și a beneficiarilor cărora proiectul li se adresează, precum și mediului fizic și al politicilor în care operează.

REZULTATE = Realizările (produsele) obținute ca urmare a implementării activităților, a căror combinație duce la atingerea scopului proiectului, cu alte cuvinte un început al beneficiilor sustenabile pentru grupurile țintă.

SCOPUL PROIECTULUI = Obiectivul central al unui proiect. Scopul trebuie fie rezolvarea unei probleme centrale si trebuie definit în termeni de beneficii sustenabile pentru grupurile țintă. Scopul trebuie de asemenea să exprime beneficii echitabile pentru femei și bărbați în cadrul grupurilor țintă. Trebuie să existe un singur scop (obiectiv specific) al proiectului.

SOLICITANT = Orice persoană fizică/juridică sau grup care își declară–conform procedurii - participarea la licitația de proiecte.

SUSTENABILITATE = Probabilitatea de a continua beneficiile unui proiect după terminarea sprijinului financiar. În timp ce un proiect este limitat ca durată, beneficiile trebuie să continue și activitățile trebuie să se desfășoare mult după terminarea proiectului, fără să mai fie necesare resurse externe.

Anexe

HĂRȚI

- Harta 1. Organizarea administrativ-teritorială a Regiunii Vest*
- Harta 2. Populația ocupată civilă pe sectoare de activitate economică în Regiunea Vest în 2007*
- Harta 3. Distribuția proiectelor pe componente în Regiunea Vest*
- Harta 4. Numărul proiectelor în funcție de sursa de finanțare în Regiunea Vest*
- Harta 5: Zonele defavorizate din Regiunea Vest conform HG 399 / 2001*
- Harta 6. Suma contractată în funcție de sursa de finanțare în Regiunea Vest*
- Harta 7. Localitățile care au beneficiat de finanțări nerambursabile în perioada 2000-2008 în Regiunea Vest*
- Harta 8. Distribuția proiectelor în funcție de tipul de beneficiar în Regiunea Vest*
- Harta 9. Sumele contractate pe componente în Regiunea Vest*
- Harta 10. Localizarea proiectelor PHARE – componenta TVET în Regiunea Vest*
- Harta 11. Localizarea proiectelor de mediu finanțate din fonduri PHARE în Regiunea Vest*
- Harta 12. Localizarea proiectelor PHARE 2004 de gestionare a deșeurilor în Regiunea Vest*
- Harta 13. Localizarea proiectelor PHARE 2005 pentru sectorul public în sectoarele prioritare de mediu în Regiunea Vest*
- Harta 14. Localizarea proiectelor PHARE 2006 pentru sectorul public în sectoarele prioritare de mediu în Regiunea Vest*
- Harta 15. Distribuția proiectelor pe ani în Regiunea Vest*

TABELE

- Tabelul I. Populația Regiunii Vest în perioada 2000-2007*
- Tabelul II. Populația urbană a Regiunii Vest în perioada 2000-2007*
- Tabelul III. Produsul Intern Brut la nivel național și regional, 2001-2006*
- Tabelul IV. PIB-ul pe cap de locuitor 2001-2006 lei (RON) prețuri curente*
- Tabelul V. Repartiția pe regiuni a întreprinderilor active din industrie, construcții și servicii în anul 2001 - 2007*
- Tabelul VI. Populația după participarea la activitatea economică, pe județe și regiune, în anul 2007*
- Tabelul VII. Numărul mediu al salariaților în Regiunea Vest în perioada 2001-2007*
- Tabelul VIII. Populația ocupată civilă, pe regiuni și județe și pe activități ale economiei naționale, 2007*
- Tabelul IX. Rețeaua unităților de învățământ, pe județe și regiune, în anul școlar / universitar 2007 / 2008*
- Tabelul X. Populația școlară în Regiunea Vest 2001 / 2002 – 2007 / 2008*
- Tabelul XI. Stadiul proiectelor contractate în Regiunea Vest în perioada 2000-2008*
- Tabelul XII. Repartizarea proiectelor și a sumelor contractate din programele PHARE CES 2000-2008*
- Tabelul XIII. Repartizarea proiectelor și a sumelor contractate din FNDR în Regiunea Vest*
- Tabelul XIV. Repartizarea proiectelor și a sumelor contractate din FNDR și PHARE 2000-2008*
- Tabelul XV. Tipul de proiecte implementate în Regiunea Vest*
- Tabelul XVI. Indicii de utilizare a fondurilor PHARE CES gestionate de ADR Vest – proiecte finalizate*
- Tabelul XVII. Suma contractată de proiectele aflate în desfășurare*
- Tabelul XVIII. Indicii de utilizare a fondurilor FNDR disponibile în Regiunea Vest*
- Tabelul XIX. Comparații PHARE – FNDR (proiecte finalizate)*
- Tabelul XX. Indicele finanțare /persoană*
- Tabelul XXI. Raport valoare finanțare / PIB regional*
- Tabelul XXII. Valoarea proiectelor derulate de societățile comerciale*
- Tabelul XXIII. Numărul de noi locuri de muncă create prin programele PHARE 1998 și FNDR*
- Tabelul XXIV. Rata de calificare după implementarea PHARE 1998 – Componenta Resurse Umane*
- Tabelul XXV. Rata de reintegrare după implementarea PHARE 2002 DRU - persoane*
- Tabelul XXVI. Numărul de persoane calificate / pregătite prin proiecte finanțate de programele PHARE*
- Tabelul XXVII. Numărul de noi locuri de muncă create prin programele de servicii sociale*
- Tabelul XXVIII. Persoane asistate în centre sociale create prin programul PHARE*
- Tabelul XXIX. Proiectele de infrastructură mare regională*

GRAFICE

- Graficul 1. Evoluția numărului de întreprinderi active în Regiunea Vest 2001-2007*
- Graficul 2. Tipuri de beneficiari de finanțare, număr proiecte, 2000-2008*
- Graficul 3. Totalul sumelor contractate (euro) pe categorii de beneficiari 2000-2008*
- Graficul 4. Numărul de proiecte derulate de un beneficiar*
- Graficul 5. Total sume distribuite pe județe, 2000-2008*
- Graficul 6. Tipuri de localizare a finanțărilor*
- Graficul 7. Distribuția numărului de proiecte în funcție de dimensiune, 2000-2008*
- Graficul 8. Media sumelor pe componente pe categorii de beneficiari 2000-2008*
- Graficul 9. Componenta Sprijin IMM - Distribuția sumelor contractate pe ani*

Graficul 10. Componenta Sprijin IMM - Distribuția sumelor contractate pe județe
Graficul 11. Componenta Sprijin IMM – Sursa de finanțare a proiectelor
Graficul 12. Componenta Resurse Umane – Distribuția numărului de proiecte contractate pe județe
Graficul 13. Componenta Resurse Umane – Tipul de instituție
Graficul 14. Componenta Resurse Umane – Tipul de finanțare
Graficul 15. Componenta Turism – Tipul de instituție
Graficul 16. Componenta Turism – Distribuția contractărilor pe județe
Graficul 17. Componenta Turism – Tipul de finanțare
Graficul 18. Componenta TVET – Distribuția contractărilor pe ani
Graficul 19. Componenta TVET – Distribuția pe județe
Graficul 20. Componenta TVET – Sume atrase la nivel de județe
Graficul 21. Componenta Servicii Sociale – Distribuția contractărilor pe ani
Graficul 22. Componenta Servicii Sociale – Distribuția contractărilor pe județe
Graficul 23. Componenta Servicii Sociale – Tipul de finanțare
Graficul 24. Componenta CBC - Distribuția contractărilor pe județe
Graficul 25. Componenta CBC - Tipul de instituție
Graficul 26. Componenta Infrastructură mică - Distribuția sumelor contractate pe județe
Graficul 27. Componenta mediu - Distribuția proiectelor contractate pe sector
Graficul 28. Componenta mediu - Distribuția proiectelor contractate pe ani
Graficul 29. Componenta mediu - Distribuția sumelor contractate pe ani
Graficul 30. Componenta mediu - Distribuția sumelor contractate pe județe
Graficul 31. Componenta mediu – Valoarea medie a unui proiect
Graficul 32. Tipul de beneficiari ai proiectelor de infrastructură mare regională